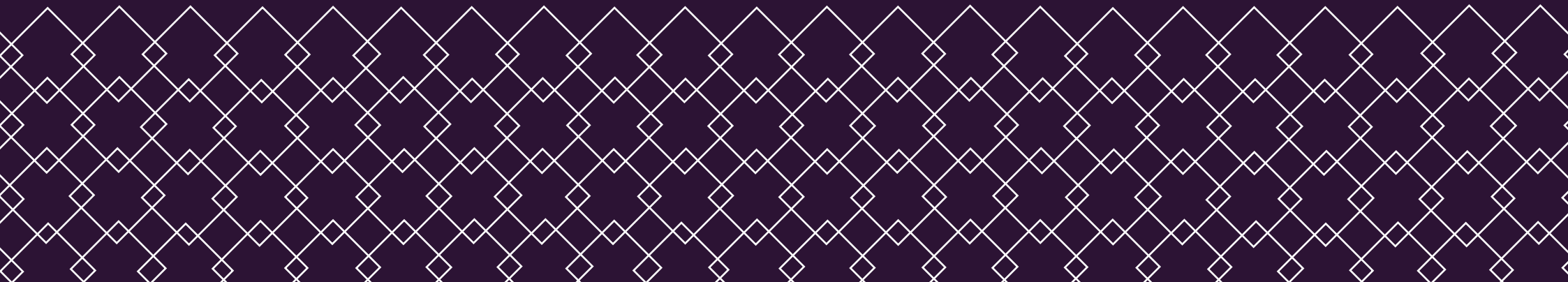

TIETEELLISET SEURAT SUOMESSA 2018

LAURA KORKEAMÄKI, ELINA LATE, JANNE PÖLÖNEN, LEA RYNNÄNEN-KARJALAINEN, SAMI SYRJÄMÄKI

Tieteellisten seurain
valtuuskunta

Tieteelliset seurat Suomessa 2018

Sarja: Tieteellisten seurain valtuuskunnan verkkojulkaisu 7

Tekijä(t): Laura Korkeamäki, Elina Late, Janne Pölönen, Lea Ryyänen-Karjalainen, Sami Syrjämäki

Julkaisutiedot: Tieteellisten seurain valtuuskunta, Helsinki, 2019

ISBN: 978-952-5995-18-3

ISSN: 2242-8011

DOI: <https://doi.org/10.23847/isbn.9789525995183>

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.....	3
1 JOHDANTO	4
2 KIRJALLISUUSKATSAUS	5
Mikä on tieteellinen seura?	5
Tieteellisten seurojen julkaisutoiminta.....	7
Tieteellisten seurojen muu toiminta.....	8
3 TIETEELLISET SEURAT SUOMESSA.....	11
Historiallista taustaa	11
Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV).....	12
TSV:n jäsenseurat	12
Tieteellisten seurojen rooli julkaisijoina.....	14
4 KYSELY- JA HAASTATTELU TUTKIMUS.....	18
Aineistonkeruu.....	18
Tieteellisten seurojen piirteitä	19
Julkaisutoiminta	23
Avoin tiede	24
Seminaari- ja konferenssitoiminta	25
Tutkimustoiminta.....	25
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja tiedeviestintä.....	26
Yhteistyö eri organisaatioiden kanssa	27
Tulevaisuus.....	28
Jäsenyys TSV:ssa.....	32
Vertailua aiempaan tutkimukseen	33
5 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	35
Tutkimuksen hyödyntäminen ja jatkotoimenpiteet	37
LÄHTEET	38
Liitteet	39

TIIVISTELMÄ

Tieteelliset seurat ovat tärkeitä toimijoita tieteen kentällä muiden tiedeorganisaatioiden, kuten yliopistojen ja tutkimuslaitosten, ohella. Niiden nykyisistä toimintamuodoista on kuitenkin hajanaisesti tutkimusta. Tieteellisten seurojen toimintaympäristö on muutoksessa, kun tieteessä pyritään siirtymään avoimeen julkaisemiseen. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kerätä tietoa Suomessa toimivista tieteellisistä seuroista, niiden organisoitumisesta ja toiminnasta. Tutkimuksen toteuttivat yhteistyössä Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV) ja Tampereen yliopisto.

Vuonna 2018 TSV:n jäseninä oli 278 tieteellistä seuraa ja neljä tiedeakatemiaa. Tieteellisten seurojen tarkkaa lukumäärää Suomessa ei kuitenkaan tiedetä, sillä kaikki tieteelliset seurat eivät ole TSV:n jäseniä. Tässä tutkimuksessa selvitettiin tieteellisten seurojen osuutta kotimaisessa tieteellisessä julkaisutoiminnassa. Selvityksessä käytettiin kahta suomalaista julkaisutietokantaa (Julkaisufoorumin julkaisurekisteriä ja VIRTJA-julkaisutietojärjestelmää). TSV:n jäsenseurat kustansivat 54 % suomalaisista julkaisukanavista ja 56% suomalaisten yliopistojen 2011–2017 tuottamista suomalaisista vertaisarvioituista julkaisuista. Muiden tieteellisten seurojen vastaava osuus molemmissa oli 16 %.

Kysely- ja haastattelututkimuksella selvitettiin TSV:n jäsenseurojen toimintaa laajemmin. TSV:n jäsenseuroille (282) lähetettiin e-kysely, johon saatiin 115 vastausta (vastausprosentti 41 %). Lisäksi kyselyyn vastanneiden joukosta haastateltiin seitsemää eri tieteellisen seuran edustajaa. Suurin osa kyselyyn vastanneista kertoi edustamansa seuran pääasialliseksi tavoitteeksi tietyn tieteen- ja tutkimusalan edistämisen. Seurojen yleisimpiä tulonlähteitä olivat jäsenmaksut ja TSV:n

jakama julkaisutuki. Vapaaehtoisella työllä on suuri merkitys tieteellisten seurojen toiminnalle, sillä keskimäärin 70 % työstä tehtiin ilman palkkaa tai palkkiota. Tieteellisten seurojen jäseneduista yleisimmät olivat mahdollisuus osallistua seuran tapahtumiin, jäsenkirje sekä alennus/vapautus seuran järjestämien tilaisuuksien osallistumismaksuista tai lehden tilausmaksusta. Yli 60 % kyselyyn vastanneista oli huolissaan seuransa jäsenmäärän pienenemisestä.

Seurojen tyypillisiä toimintamuotoja olivat seminaarien ja muiden tieteellisten tapahtumien järjestäminen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja julkaisutoiminta. Keskimäärin 70 % seurojen julkaisuista oli suomenkielisiä. Noin neljännes tieteellisistä seuroista kertoi tukevansa tutkimustoimintaa jollakin tavalla (esim. tutkimuksen rahoittaminen). Kyselyyn vastanneista seuroista 90 % piti yhteyttä muihin suomalaisiin seuroihin ja 74 % ulkomaalaisiin tai kansainvälisiin seuroihin. Muista yhteistyötahoista tyypillisimpiä olivat yliopistot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset.

Tulevaisuudessa yli 40 % seuroista aikoo käynnistää uusia toimintamuotoja. Monet toimintamuodoista, kuten julkaisutoiminta ja seminaarien järjestäminen, tulevat säilymään ydintoimintoina. Seurat näkevät, että tulevaisuudessa on tärkeää panostaa yhä enemmän nuorten tutkijoiden tukemiseen, digitaaliseen viestintään, poikkitieteellisyyteen, yhteistyöhön ja kansainväliseen toimintaan. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että tieteellisillä seuroilla on tärkeä rooli suomalaisessa tieteellisessä kentässä sekä julkaisijoina että yhteiskunnallisina toimijoina. Onkin tärkeää ratkaista avoimeen julkaisemiseen liittyvät kysymykset, jotta tieteellisten seurojen taloudellinen toimintakyky ei vaarannu.

1 JOHDANTO

Jos tieteellisiä seuroja ei olisi Suomessa, kansallinen tieteellinen julkaiseminen ja esimerkiksi konferenssi- ja seminaaritoiminta olisi hyvin vähäistä. Tieteellisten seurojen rooli kansallisina tieteen edistäjinä onkin kiistaton. Tästä huolimatta seurojen toiminnasta on tehty vain vähän tutkimusta. Tässä raportissa pyritään paikkaamaan tätä aukkoa tutkimuksessa ja nostamaan esiin tieteellisten seurojen merkitystä Suomessa.

Tieteelliset seurat yhdistävät samoista asioista kiinnostuneita tutkijoita ja tieteen harrastajia organisaatio- ja maantieteellisten rajojen yli. Seurojen keskeisinä toimintoina pidetään tieteellisen tutkimuksen edistämistä sekä tieteellisen tiedon levittämistä tiedeyhteisölle ja suurelle yleisölle. (Heikkilä, 2002; Hopkins, 2011.) Seurat esimerkiksi julkaisevat tiedelehtiä, järjestävät konferensseja sekä osallistuvat yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen (Hewitt, Dingwall, & Turkmendag, 2017). Suomessa tieteelliset seurat ovat keskeisiä tiedejulkaisijoita, sillä ne kustantavat suurimman osan kotimaisista tiedelehdistä (Koikkalainen, 2018).

Digitalisaatio ja avoimeen julkaisemiseen siirtyminen asettavat haasteita tieteellisten seurojen toiminnalle. Monen seuran toiminta rahoitetaan julkaisujen myynnillä ja jäsenmaksuilla. Vaikka tieteellisten seurojen julkaisuja tuetaan Suomessa valtionavustuksin, tilanne on ongelmallinen seuroille. Jos lehti on jatkossa luettavissa ilmaiseksi, tieteelliset seurat joutuvat miettimään toimintansa rahoitusta ja sitä, mitä muuta tarjottavaa niillä on jäsenilleen (ks. Bennett, 2013). Avoimen julkaisemisen rahoittaminen on siis ratkaistava, jotta seurojen julkaisu-toiminta Suomessa jatkuu myös tulevaisuudessa (ks. esim. Koikkalainen, 2018).

Yllä kuvatut muutokset ovat herättäneet tieteellisissä seuroissa keskustelua siitä, mikä on niiden identiteetti ja tehtävä. Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV) tukee tieteellisiä seuroja niiden siirtyessä digitaaliseen ja avoimeen julkaisemiseen sekä pyrkii vahvistamaan seurojen identiteettiä muuttuvassa toimintaympäristössä. (Tieteellisten seurain valtuuskunta, 2018c; Tieteellisten seurain valtuuskunnan strategia 2019–2023.) TSV on tieteellisten seurojen yhteistyöelin Suomessa.

TSV ja Tampereen yliopisto toteuttivat vuosina 2018–2019 tutkimuksen, jonka tavoitteena oli kerätä tietoa Suomessa toimivista tieteellisistä seuroista, niiden organisoitumisesta ja toiminnasta. Tämä raportti on kooste tutkimuksen tuloksista. Tutkimuksen keskeisinä kysymyksinä olivat:

- Miten tieteelliset seurat organisoivat toimintaansa?
- Mitkä ovat tieteellisten seurojen keskeiset tehtävät?
- Mikä on tieteellisten seurojen rooli tieteellisen julkaisemisen kentällä?
- Miten seurat toteuttavat avointa tiedettä? Millaisia suunnitelmia ja näkemyksiä seuroilla on avoimeen tieteeseen liittyen?
- Miten seurat toteuttavat yhteiskunnallista vaikuttamista ja tiedeviestintää?
- Mitä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja uhkia seurojen toiminnassa on näkyvissä?
- Mikä rooli Tieteellisten Seurain Valtuuskunnalla on seurojen toiminnassa? Miksi seurat ovat valtuuskunnan jäseniä?

Raportin alussa luodaan katsaus tieteellisiä seuroja koskevaan kirjallisuuteen (luku 2). Seuraavaksi käsitellään tieteellisiä seuroja Suomessa (luku 3). Luvussa 3.4 tarkastellaan tieteellisten seurojen roolia kotimaisessa tieteellisessä julkaisu-toiminnassa hyödyntäen kahta suomalaista tietokantaa – Julkaisuforumia (JUFO) ja VIRTJA-julkaisutietojärjestelmää.

TSV:n 282 jäsenesuralle osoitettiin kyselytutkimus, jota täydennettiin haastatteluilla. Kysely- ja haastattelututkimuksessa selvitettiin seurojen rakenteellisia taustatietoja sekä toimintaa tieteellisessä ja yhteiskunnallisessa kontekstissa. Nämä tulokset esitetään luvussa 4. Raportin lopuksi tarkastellaan tutkimuksessa saatuja tuloksia ja esitetään johtopäätökset (luku 5).

Hankkeessa työskentelivät yliopistonlehtori Elina Late ja tutkimusavustaja Laura Korkeamäki Tampereen yliopistosta sekä toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen, suunnittelupäällikkö Janne Pölönen ja julkaisupäällikkö Sami Syrjämäki TSV:sta. Laura Korkeamäki ja Elina Late vastasivat tutkimusaineiston tuottamisesta ja analyysistä, sekä alkuperäisen käsikirjoitusluonnoksen kirjoittamisesta. Kaikki tekijät ovat osallistuneet tutkimuksen ideointiin ja suunnitteluun, tulosten tulkintaan ja käsikirjoituksen viimeistelyyn.

2 KIRJALLISUUSKATSAUS

Mikä on tieteellinen seura?

Tieteellisten seurojen historia on lähtöisin renessanssin aikana heränneessä kiinnostuksessa oppimiseen ja tiedon jakamiseen. 1400-luvulla perustettiin akatemioita, joiden toiminta keskittyi esimerkiksi kulttuuriin ja jotka toimivat yksityisten hyväntekijöiden lahjoitusten varassa. Ensimmäisiä akatemioita, jotka keskittyivät tieteeseen, oli Accademia dei Lincei Roomassa (1603). Tieteen painopiste siirtyi Italian niemimaalta muualle Eurooppaan – esimerkiksi Lontooseen perustettiin Royal Society vuonna 1660 ja Pariisiin Académie royale des sciences vuonna 1666. Valistuksen aikana tieteellisiä akatemioita ja seuroja perustettiin ympäri Eurooppaa. (Lilja, 2012, 52–53; McClellan, 1985, 42–48; 2003, 371–373.)

Nykyisin tieteellisten seurojen keskeiseksi rooliksi esitetään tieteellisen tutkimuksen, tiedonvaihdon ja tiedon levittämisen edistäminen (esim. Hopkins, 2011). Tieteellisten seurojen jäsenenä voi olla esimerkiksi tutkijoita, muita tieteenalojen ammattilaisia sekä tieteen harrastajia (Delicado, Rego, Conceição, Pereira, & Junqueira, 2014; Heikkilä, 2002). Tieteelliset seurat vastaavat monista tehtävistä, jotka ovat tiedeyhteisölle tärkeitä ja joita formaalit organisaatiot eivät yksinään pysty hoitamaan. Esimerkiksi Hopkinsin (2011, 260–261) mukaan tieteelliset seurat tarjoavat yhteisen kohtaamispaikan eri organisaatioissa ja maantieteellisillä alueilla työskenteleville tutkijoille. Niin ikään tieteellisiä seuroja on kuvattu tutkimuksen tietoverkostoiksi (McCarthy & Rands, 2013, 270) ja tiedeyhteisön vapaamuotoisiksi foorumeiksi, joiden toiminta ei ole sidoksissa politiikkaan tai yliopistojen ja tutkimuslaitosten linjauksiin (Korppi-Tommola, 2006, 79). Tieteelliset seurat ovat voittoa tavoittelemattomia organisaatioita (Brown, 2016, 297; Hopkins, 2011, 259).

Erilaiset tieteelliset seurat

Tieteelliset seurat ovat erilaisia, minkä vuoksi niistä on vaikea esittää yksiselitteistä määritelmää. Kuviossa 1 esitetään tieteellisten seurojen erilaisia piirteitä. Yleisseuralla tarkoitetaan seuraa, jonka toiminta koskee kaikkia tieteenaloja, kun taas keskusseuran toiminta koskee useita tieteenaloja (Tieteellisten seurojen asemaa selvittävän työryhmän mietintö, 1977, 1). Tieteelliset seurat voivat olla myös erikoistuneita yhteen tieteenalaan (Tieteellisten seurojen asemaa selvittä-

vän työryhmän mietintö, 1977, 1) tai tutkimusalaan (Brown, 2016, 297). Maantieteellisesti tarkasteltuna seurat voivat olla paikallisia, alueellisia tai valtakunnallisia (Heikkilä, 2002). Seurat voivat olla myös kansainvälisiä, ja eri maissa voi olla niiden kansallisia osastoja (Brown, 2016, 297–298).

Kuvio 1. Tieteellisten seurojen piirteitä

Tieteellinen seura voi esimerkiksi olla...		
yleisseura, keskusseura tai erikoisseura (Tieteellisten seurojen asemaa selvittävän työryhmän mietintö, 1977, 1)	kansainvälinen, valtakunnallinen, alueellinen tai paikallinen (Brown, 2016, 297–298; Heikkilä, 2002)	jäsenmäärältään ja budjetiltaan suuri tai pieni (Hewitt ym., 2017)

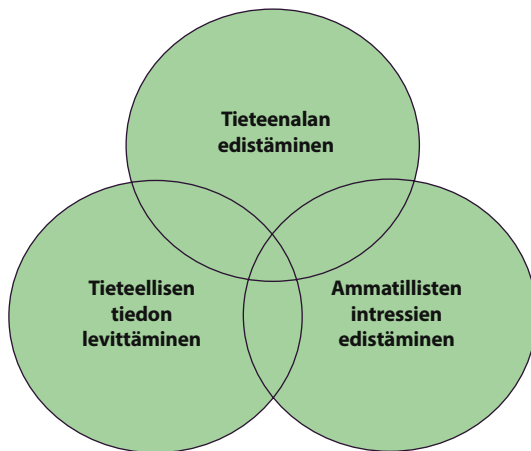
Seurojen varallisuudessa voi olla suuriakin eroja. Esimerkiksi Isov-Britanniassa suurimpien yhteiskuntatieteellisten seurojen tulot olivat miljoonien puntien luokkaa, kun taas pienten seurojen kohdalla puhuttiin muutamien tuhansien puntien summasta. Vauraimmilla seuroilla oli mahdollisuuksia palkata ammattimaisia työntekijöitä, kun taas pienemmät seurat turvautuivat vapaaehtoistyöhön. Tieteelliset seurat ovat myös jäsenmääriltään hyvin erikokoisia. (Hewitt ym., 2017.) Seurojen jäsenenä voi olla henkilöjäseniä tai yhteisjäseniä.

Englanninkielisessä kirjallisuudessa tieteellisestä seurasta käytetään esimerkiksi seuraavia termejä: *learned society* (Hopkins, 2011), *learned association* (Bennett, 2013), *scholarly association* (Willinsky, 2005) tai *scientific association* (Delicado ym., 2014). Toisinaan vastaan tulee myös termi *professional society* (TBI Communications, 2014), joka voidaan suomentaa ammatilliseksi yhdistykseksi. Joissakin tieteellisiä seuroja koskevissa tutkimuksissa onkin huomioitu sekä tieteelliset seurat että ammatilliset yhdistykset (Delicado ym., 2014; TBI Communications, 2014). Ammatillisen yhdistyksen ja tieteellisen seuran väliseksi eroksi on esitetty, että ensiksi mainittu ajaa ammattikunnan ja jäsentensä etua. Toisaalta myös ammatillisilla yhdistyksillä voi olla toimintoja, joilla pyritään tieteenalan edistämiseen ja tutkimustiedon levittämiseen. Tällöin ne voidaan myös lukea tieteellisiksi seuroiksi. (ks. kirjallisuuskatsaus Hopkins, 2011, 261–262.) Hopkinsin (2011, 259) mukaan yksi tieteellisiä seuroja määrittelevä piirre onkin se, että ne eivät ole olemassa vain jäseniään varten, vaan palvelevat tiedeyhteisöä laajemmin.

Delicado ym. (2014) jakoivat portugalilaiset tieteelliset seurat kolmeen tyyppiin sen mukaan, mihin niiden toiminta painottui (Kuvio 2). Ensimmäiseen tyyppiin kuuluivat tieteelliset seurat, joiden toiminta painottui tieteenalan edistämiseen (scientific societies). Näiden seurojen jäsenistö koostui pääasiassa tutkijoista ja muista tieteen ja tekniikan alojen ammattilaisista. (Delicado ym., 2014, 445–446.)

Toiseen tyyppiin kuuluivat seurat, jotka keskittyivät jäsenten ammatillisten intressien edistämiseen (professional associations of scientists) (Kuvio 2). Nämä seurat olivat esimerkiksi tieteenala- tai ammattiryhmäkohtaisia, ja luokkaan luettiin mukaan ammattiyhdistyksiä (academic trade unions). Suurin osa jäsenistä ei ollut tutkijoita, vaan muita tieteen ja tekniikan alan ammattilaisia. (Delicado ym., 2014, 445–446.)

Kolmanteen tyyppiin kuuluivat tieteellisen tiedon levittämiseen keskittyvät seurat, joiden pääasiallisena tavoitteena oli lisätä yleistä ymmärrystä tieteestä (science dissemination associations) (Kuvio 2). Tällaisia seuroja olivat esimerkiksi tähtitiedekerhot ja luonnonsuojelujärjestöt. Tämän tyyppisten seurojen jäseninä oli paljon myös tieteen harrastajia. (Delicado ym., 2014, 445–446.) Delicadon ym. (2014, 445) mukaan selkeä rajanveto luokkien välillä ei aina ollut mahdollista, sillä yksittäisellä seuralla saattoi esimerkiksi olla sekä tieteenalan edistämiseen että jäsenten ammatillisten intressien edistämiseen liittyvää toimintaa.

Kuvio 2. Eri painotuksia portugalilaisten tieteellisten seurojen toiminnassa (mukaillen Delicado ym., 2014)

Tieteellisistä seuroista tehtyjä tutkimuksia

Tieteellisiä seuroja koskeva tutkimus on hajanaista. Useissa 2000- ja 2010-luvuilla tehdyissä tutkimuksissa on keskitytty johonkin rajattuun joukkoon, kuten humanistisiin tai yhteiskuntatieteellisiin seuroihin (esim. ACLS, 2017; Bennett, 2013; Benyon, 2009; Benyon & David, 2008; Hewitt ym., 2017; Waltham, 2010). Yksittäisistä tieteellisistä seuroista on tehty tapaus tutkimuksia – esimerkiksi Regional Studies Association (Hopkins, 2011) ja Uuden-Seelannin Royal Society (McCarthy & Rands, 2013).

Tieteellisille seuroille on osoitettu erilaisia kyselyitä kustantajien tai kattojärjestöjen toimesta (ACLS, 2017; Frass, 2015; Musante & Potter, 2012; TBI Communications, 2014; Wiley membership survey, 2015).

Tieteellisiä seuroja on tutkittu myös tasa-arvon näkökulmasta. Potvin, Burdfield-Steel, Potvin ja Heap (2018) tutkivat sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista eläintieteellisten seurojen hallituksissa eri puolilla maailmaa. Tutkimusaineistossa oli mukana kaksi suomalaista seuraa – Suomen nisäkästieteellinen seura (Finnish Mammalogical Society) ja Suomen herpetologinen yhdistys (Herpetological society of Finland).

Tutkimuksia, joissa selvitetään tietyn maan tieteellisten seurojen toimintaa, on tehty vähän. Portugalissa tehtiin vuosina 2010–2012 koko maan kattava tutkimus, jossa selvitettiin tieteellisten seurojen rooleja (Delicado ym., 2014). Isossa-Britanniassa tieteellisiä seuroja on tutkittu taloudellisesta näkökulmasta, keskittyen erityisesti tieteellisten seurojen julkaisutoimintaan. Keskustelu voimistui Finchin työryhmän raportin myötä, jossa arvioitiin Ison-Britannian tiedeyhteisön (ml. tieteelliset seurat) edellytyksiä siirtyä avoimeen julkaisemiseen (Finch, 2012). Talouskeskustelu jatkui Johnsonin ja Foscin (2015) tutkimuksessa sekä Ison-Britannian yliopistojen avoimen julkaisemisen työryhmän toimeksiantamissa raporteissa (*Monitoring the transition to open access*, 2015; *Monitoring the transition to open access*, 2017). Vanhemmista tutkimuksista ovat esimerkiksi Singletonin (1981) tutkimus Ison-Britannian tieteellisistä seuroista ja niiden julkaisutoiminnasta sekä Schimankin (1988, tässä Delicado ym., 2014) kyselytutkimus saksalaisille tieteellisille seuroille.

Tieteellisten seurojen julkaisuiminta

Tieteellisten lehtien julkaiseminen on perinteisesti ollut tärkeä osa tieteellisten seurojen toimintaa. Ennen kuin tieteellisistä lehdistä tuli yleinen tieteellisen kommunikoinnin kanava, tutkimustuloksia jaettiin henkilökohtaisella kirjeenvaihdolla. Ensimmäisinä tieteellisinä lehtinä pidetään vuonna 1665 perustettuja lehtiä: Lontoon tieteellisen seuran, Royal Societyn *Philosophical Transactions* sekä Ranskassa ilmestynyt *Journal des Scavans*. 1700-luvulla kilpajuoksu tutkimustulosten julkaisemisessa johti siihen, että tutkimustuloksia julkaistiin yhä enemmän tieteellisinä artikkeleina monografioiden sijaan. Tämän seurauksena tieteellisten lehtien määrä kasvoi. Tieteen kehittyminen ja tieteenalojen erikoistuminen 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa johti uusien tieteellisten seurojen ja erikoistuneiden tieteellisten lehtien perustamiseen. Tieteellisten lehtien julkaisuiminta muuttui edelleen 1900-luvulla. Tieteellisistä lehdistä tuli yhä erikoistuneempia tieteenalojen sisällä. Lisäksi kaupallisten kustantajien rooli vahvistui tieteellisten lehtien julkaisijoina toisen maailmansodan jälkeen. (Meadows, 1974, 66–87.)

Digitaalisella aikakaudella kaupallisten toimijoiden asema on vahvistunut entisestään (Larivière, Haustein, & Mongeon, 2015). Larivière ym. (2015, 9–10) pohtivat, miten digitaaliseen aikakauteen siirtyminen on näkynyt tieteellisten seurojen julkaisuiminnassa. Heidän mukaansa erityisesti yhteiskuntatieteelliset ja humanististen alojen seurukset tarvitsivat kaupallisia kumppaneita siirtyessään digitaaliseen julkaisuimintaan, koska ne ovat usein pienikokoisia ja tarkasti erikoistuneita. Sen sijaan luonnontieteellisten ja lääketieteen alojen seuroilla on paremmin resursseja julkaista lehtiä itse jo pelkästään siitä syystä, että monet niistä ovat verrattain suuria. Lisäksi luonnontieteelliset ja lääketieteelliset tutkimusaiheet ovat usein kansainvälisesti kiinnostavampia tavoittaen suuremman yleisön. (Larivière ym., 2015, 9–10.)

Kaupallisten julkaisijoiden vahvistumisesta huolimatta tieteelliset seurukset ovat edelleen merkittävässä asemassa tieteellisten artikkelien julkaisijoina. Elsevierin tekemä analyysi Thomson-Reuters Journal -viitetietokannasta kertoi, että 64 % artikkeleista oli kaupallisten kustantajien julkaisemia (ml. julkaiseminen tieteellisten seurojen puolesta), 30 % oli tieteellisten seurojen julkaisemia, 4 % yliopistokustantajien julkaisemia ja 2 % muiden kustantajien julkaisemia. (Ware & Mabe, 2012, 33.)

Myös tieteellisten seurojen jäsenet arvostavat seurojen julkaisemia lehtiä. Wiley'n kyselytutkimuksessa selvitettiin tieteellisten seurojen jäsenten ja ei-jäsenten näkemyksiä tieteellisistä seuroista (Wiley membership survey, 2015). Kyselyyn saatiin 13 929 vastausta. Vastaajien mielestä houkuttelevin tieteellisten seurojen tarjoama aktiviteetti oli vertaisarvioitu tieteellinen lehti (27 %). Seuraavaksi houkuttelevin aktiviteetti oli tieteellisten seurojen tarjoamat tilaisuudet kouluttautumiseen, kuten konferenssit ja seminaarit (26 %). (Wiley membership survey, 2015, 3–4.)

Julkaisuiminta on tärkeä tulonlähde tieteellisille seuroille. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa lähes 600 tieteellisestä seurasta 279 seuraa julkaisee konferenssi- ja joulunajajulkaisuja. Näiden seurojen osalta julkaisemisesta saatavien tulojen arvioitiin olevan noin 318 miljoonaa puntaa, mikä on 26 % tieteellisten seurojen kokonaistuloista. Huomionarvoista on, että suurin osa (63 %) edellä mainituista 279 tieteellisestä seurasta julkaisi vain yhtä vertaisarvioitua lehteä. Tämä on yleistä erityisesti yhteiskuntatieteellisten ja humanististen seurojen kohdalla. (*Monitoring the transition to open access*, 2015, 65–66.) Vastaavasti American Council of Learned Societiesin yhteiskuntatieteellisten ja humanististen alojen jäsenseuroista yli 60 % julkaisi vain yhtä tieteellistä lehteä (ACLS, 2017).

Plan S -aloitteen tavoitteena on edistää tutkimusjulkaisujen avoimuutta (cOAlition S, 2019). Esimerkiksi useat eurooppalaiset rahoittajat ovat sitoutuneet aikatauluun, jonka mukaan vuoden 2021 alusta heidän rahoittamansa julkaisut ovat avoimia. Tieteelliset seurukset ovat olleet jo jonkin aikaa huolissaan toimintansa taloudellisesta jatkuvuudesta, kun tiede siirtyy avoimeen julkaisemiseen. Isossa-Britanniassa tieteellisten seurojen talouskysymykset nousivat keskustelun aiheeksi erityisesti Finchin työryhmän raportin myötä. Raportissa suositeltiin Ison-Britannian tiedeyhteisöä siirtymään avoimeen julkaisemiseen. Samalla huomioitiin, että siirtymä ei ole tieteellisille seuroille ongelmaton, koska niiden talous on riippuvainen julkaisuiminnasta. Tieteellisillä seuroilla ei katsottu myöskään olevan yhtä hyviä resursseja uusien liiketoimintamallien luomiseen kuin suurilla kaupallisilla kustantajilla. (Finch, 2012.)

TBI Communications (2014) teki kyselytutkimuksen tieteellisten seurojen asenteista avointa julkaisemista kohtaan. Kyselyyn vastasi 33 tieteellistä seuraa eri puolilta maailmaa. Tieteelliset seurukset olivat huolestuneita julkaisutulosten menettämisestä, open access -maksujen rahoittamisesta, kilpailusta isojen open access -julkaisijoiden kanssa sekä julkaisujen laadun ja monipuolisuuden heikentymisestä. Lisäksi

tieteellisiä seuroja huolestutti saalistavista open access -kustantajista tarttuva huono mielikuva. Vastaavasti avoimen julkaisemisen positiivisina puolina nähtiin esimerkiksi tiedon parempi saavutettavuus, lukijakunnan laajeneminen sekä mahdollisuus kilpailla tunnettujen julkaisujen kanssa. (TBI Communications, 2014, 11–14.)

Kansainvälisesti tarkasteltuna tieteellisten seurojen lehtien julkaisijoina on usein isoja kaupallisia toimijoita (ACLS, 2017; *Monitoring the transition to open access*, 2015, 67). Ison-Britannian avointa julkaisutoimintaa käsittelevässä raportissa esitettiin, että tämä saattaa suojata tieteellisiä seuroja avoimeen julkaisemiseen siirtymisen välittömiltä talousvaikutuksilta. Jotkut seurat ovat saattaneet tukeutua ulkopuolisiin kustantajiin sen vuoksi, etteivät ne joutuisi ratkaisemaan avoimeen julkaisemiseen liittyviä kysymyksiä yksinään. (*Monitoring the transition to open access*, 2017, 50.) Suomessa tilanne on erilainen, sillä suurin osa kotimaisista tiedejulkaisuista on tieteellisten seurojen kustantamia. Jotta Suomessa voitaisiin siirtyä kokonaan avoimeen julkaisemiseen, on ensin ratkaistava, miten kotimaisten tiedelehtien avoin julkaiseminen rahoitetaan. (Koikkalainen, 2018.) Isossa-Britanniassa avoin julkaiseminen on laittanut tieteelliset seurat miettimään tulonlähteiden monipuolistamista ja jäsenpohjan laajentamista (*Monitoring the transition to open access*, 2017, 50).

Ilva ja Lilja (2014) käsitelivät raportissaan suomalaisten tieteellisten seurojen julkaisutoimintaa ja taloudellisia mahdollisuuksia siirtyä avoimeen julkaisemiseen. Raportissa esitettiin, että avoimeen julkaisemiseen siirtyminen ei välttämättä johda tieteellisten seurojen jäsenmäärien laskuun. Esimerkiksi 15 suomalaisesta seurasta, jotka olivat siirtyneet avoimeen julkaisemiseen, kuuden seuran jäsenmäärä oli noussut. (Ilva & Lilja, 2014, 39.)

Tieteellisten seurojen muu toiminta

Portugalissa tehtiin koko maan kattava tutkimus tieteellisistä seuroista (Delicado ym., 2014). Tutkimuksessa tieteellisillä seuroilla katsottiin olevan sisäisiä ja ulkoisia rooleja (Taulukko 1). Sisäiset roolit liittyivät esimerkiksi tutkimustoimintaan, nuorten tutkijoiden tukemiseen ja konferenssien järjestämiseen. Ulkoisilla rooleilla tarkoitettiin kommunikaatiota tieteen ja muun yhteiskunnan välillä, kuten ammattialojen intressien edustamista tai yhteiskunnallista vaikuttamista.

Isossa-Britanniassa tehtiin tutkimus yhteiskuntatieteellisten seurojen toiminnosta (Hewitt ym., 2017). Tutkimuksessa tieteellisten seurojen toiminnot jaoteltiin kolmeen ryhmään: yleishyödyllinen toiminta, tieteenalan edistäminen sekä jäsenetujen tarjoaminen (Taulukko 2). Viimeksi mainittua ei käsitelty erikseen, koska siihen liittyviä aktiviteetteja oli vaikea erottaa muista aktiviteeteista.

Taulukko 1. Portugalissa tehty tutkimus tieteellisten seurojen rooleista (Delicado ym., 2014)

Sisäiset roolit	Ulkoiset roolit
Tieteen tekeminen (esim. tutkimusprojektit)	Ammatillinen edunvalvonta (esim. työntekijöiden oikeuksien valvominen, jäsenten neuvonta)
Tieteenalan edistäminen (esim. koulutukset, konferenssit, julkaisutoiminta)	Tieteenalan edunvalvonta ja poliittinen neuvonta (esim. lausunnot)
Tieteellisen pääoman jakaminen (esim. palkinnot, apurahat, tutkijoiden artikkeleiden julkaiseminen)	Tieteen arvostuksen lisääminen yhteiskunnassa (esim. yleisöluennot, verkkosivut)
Yhteisöllisyyden rakentaminen (esim. konferenssien järjestäminen)	
Tieteellisen seuran kansainvälistäminen (esim. konferenssimatkojen tukeminen, vierailevien luennoitsijoiden kutsuminen)	

Taulukko 2. Isossa-Britanniassa tehty tutkimus yhteiskuntatieteellisten seurojen toiminnoista (Hewitt ym., 2017)

Yleishyödyllinen toiminta	Tieteenalan edistäminen	Jäsenetujen tarjoaminen
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen	Konferenssit Julkaisut	(ei käsitelty tutkimuksessa erikseen)
Tieteenalan edustaminen kansainvälisesti	Verkostot, tapahtumat, tiedonvaihto	
Akkreditointi ja ammatillinen kehittäminen	Vaikuttaminen korkeakoulutukseen	
Yhteistyö koulujen kanssa ja opettaminen	Varhaisen uran tuki	
Mediayhteistyö	Rahallinen tuki projekteihin ja tutkimukseen	
Yleisön osallistaminen	Palkinnot	

Tutkimustoiminta

Tutkimustoimintaa ei useinkaan pidetä tieteellisten seurojen keskeisenä tehtävänä. Esimerkiksi Portugalissa tieteelliset seurat kokivat, että tutkimuksen tekeminen kuuluu ensisijaisesti yliopistoille ja tutkimuslaitoksille (Delicado ym., 2014, 448–449). Kuitenkin joillakin Portugalin tieteellisillä seuroilla oli tutkimustoimintaa. Esimerkiksi lintuja tutkiva tieteellinen seura osallisti kansalaisia keräämään lintuhavaintoja. Seura sai tutkimuksilleen rahoitusta EU:n LIFE-ohjelmasta. Muu lintututkimus (esim. lintujen käyttäytymisen tutkiminen) kuului seuran mielestä yliopistolle. (Delicado ym., 2014, 448–449.)

Poliittinen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Tieteelliset seurat osallistuvat poliittiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Esimerkiksi Uuden-Seelannin tieteellisten seurojen kattojärjestö Royal Society antaa neuvoja poliitikoille, järjestää keskustelupaneeleita ja laatii esityksiä parlamentin jäsenille ajankohtaisista asioista (McCarthy & Rands, 2013). Portugalissa tieteellisten seurojen välisen yhteistyön puute heikentää niiden vaikutusmahdollisuuksia. Kuitenkin yksittäiset tieteelliset seurat pyrkivät olemaan aktiivisia yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Osaksi vaikuttamista tehtiin epävirallisia teitä pitkin, esimerkiksi henkilökohtaisten kontaktien kautta (Delicado ym., 2014).

Myös Isossa-Britanniassa tieteelliset seurat olivat mukana poliittisessa vaikuttamisessa esimerkiksi antamalla lausuntoja ja vastaamalla hallituksen lausuntopyyntöihin. Erityisesti isommat tieteelliset seurat kokivat poliittisen vaikuttamisen tärkeäksi osaksi toimintaansa. (Hewitt ym., 2017.)

Hyvien tieteellisten käytäntöjen edistäminen

Tieteellisillä seuroilla on tärkeä rooli tutkimusetiikan valvomisessa ja hyvien tieteellisten käytäntöjen edistämässä. Tiedeyhteisön tulee olla avoin uusille tutkimussuuntauksille ja olla tasapuolinen rahoituksen hyväksymisessä tai julkaisujen arvioimisessa. Tällä tavoin tieteelliset seurat vievät tutkimusta eteenpäin. (Korppi-Tommola, 2006, 88.) Joillakin tieteellisillä seuroilla on käytössä esimerkiksi yleisiä eettisiä toimintaohjeita sekä julkaisutoimintaa ja tutkimusdataa koskevia ohjeita (Iverson, Frankel & Siang, 2003).

Kansainvälinen yhteistyö

Tieteelliset seurat toimivat aktiivisesti myös kansainvälisessä yhteistyössä. Uuden-Seelannin Royal Society myöntää tukea kansainvälisiin konferenssimatkoihin, hallinnoi jäsenpaikkoja kansainvälisissä tiedeyhteisöissä ja huolehtii siten Uuden-Seelannin tieteen näkymisestä kansainvälisesti (McCarthy & Rands, 2013). Portugalissa 84 % tieteellisistä seuroista oli jollain tapaa yhteydessä kansainvälisiin tai ulkomaisiin tieteellisiin järjestöihin. Yhteistyön muotoina oli esimerkiksi ulkomaisten luennoitsijoiden kutsuminen omiin konferensseihin ja yhteisten tapahtumien järjestäminen naapurimaiden tieteellisten seurojen kanssa. Lisäksi tieteelliset seurat tukivat jäsentensä osallistumista kansainvälisiin konferensseihin. Laajassa kansainvälisessä yhteistyössä voitiin vaikuttaa koko tieteenalaa koskettaviin kysymyksiin. (Delicado ym., 2014, 455–456.) Isossa-Britanniassa osa tieteellisistä seuroista välitti tietoa ulkomaille Ison-Britannian tutkimuksesta, kulttuurista ja arvoista. Tavoitteena oli muun muassa edistää positiivista maakuva ja houkutella maahan lahjakkaita opiskelijoita ja tutkijoita. (Hewitt ym., 2017.)

Konferenssit ja muut tapahtumat

Konferenssien ja tapahtumien järjestäminen on ominainen toimintamuoto monille tieteellisille seuroille. Delicadon ym. (2014) mukaan konferenssien järjestämisellä koettiin olevan monta tarkoitusta. Konferenssit loivat yhteisöllisyyttä, ja niissä pääsi tapaamaan kollegoita kasvokkain. Lisäksi niissä voitiin vaihtaa hiljaista ja epävirallista tietoa. Konferenssit toivat tieteenalan eri tehtävissä toimivia asiantuntijoita samaan paikkaan, ja ne tukivat instituutioiden välistä yhteistyötä. Konferenssien koettiin myös tukevan jäsenhankintaa. (Delicado ym., 2014.) Isos-

sa-Britanniassa joidenkin tieteellisten seurojen järjestämät konferenssit olivat alan johtavia tapahtumia Euroopassa ja maailmanlaajuisesti. Myös paikallisen tason toiminta oli tärkeää. Monet seurat järjestivät alueellisia tapahtumia ja tukivat siten verkostoitumista. Lisäksi seurat tukivat tiettyihin aihealueisiin perehtyneiden special interest group (SIG) -ryhmien toimintaa. (Hewitt ym., 2017.)

Tutkijoiden ja tutkimuksen tukeminen

Tieteelliset seurat tukevat tutkijoiden ammatillista kehittymistä. Esimerkiksi Portugalissa tieteelliset seurat tukivat alalle juuri valmistuneita. Seurat järjestivät koulutuksia ja loivat erilaisia verkostoja, joiden kautta tiedotettiin työ- ja harjoittelupaikoista. Myös monien konferenssien tavoitteena oli, että nuoremmat tutkijat pääsisivät esittelemään niissä töitään. (Delicado ym., 2014.) Myös Isossa-Britanniassa tieteelliset seurat tukivat nuoria tutkijoita uran alkuvaiheessa. Nuorten tutkijoiden urakehitystä tuettiin tarjoamalla verkostoitumismahdollisuuksia sähköisesti tai konferensseissa. Jotkut tieteelliset seurat tarjosivat verkkosivullaan materiaalia ammatillisen kehittymisen tueksi. Isossa-Britanniassa joidenkin seurojen toimintaan kuului myös tunnustuksen antaminen jostakin spesifistä osaamisalueesta akkreditoinnin muodossa. (Hewitt ym., 2017.)

Tieteelliset seurat tarjoavat erilaisia kannustimia, kuten palkintoja ja apurahoja. Portugalissa tieteelliset seurat rahoittivat uusia tutkimusprojekteja, palkitsivat valmiita tutkimuksia ja muita saavutuksia sekä myönsivät tukea konferenssimatkoihin ja harjoitteluihin. Seurat myös järjestivät palkintogaaloja, joiden katsottiin lisäävän tieteellisten seurojen näkyvyyttä. (Delicado ym., 2014.) Myös Isossa-Britanniassa kannustimien käyttö oli yleistä. Tieteelliset seurat esimerkiksi palkitsivat nuorten tutkijoiden postereita ja tutkimuspapereita. Lisäksi nuoria tutkijoita tuettiin matka-apurahoilla, stipendeillä ja alennetuilla konferenssimaksuilla. (Hewitt ym., 2017.)

Yhteistyö koulujen kanssa

Toisinaan tieteelliset seurat tekivät yhteistyötä koulujen kanssa. Portugalissa tieteelliset seurat toimivat linkkinä tiedemaailman ja koulujen välillä. Tieteellisten seurojen edustajat kävivät esimerkiksi esitelmöimässä kouluissa tutkimusaiheista, tieteenalosta ja opiskelumahdollisuuksista. Toisinaan tieteelliset seurat järjestivät koululaisille myös erilaisia demonstraatioita. Esimerkiksi Neurosciences Society järjesti Brain Awareness -teemaviikon, jolloin tutkijat luennoivat kouluilla. Lisäksi koulujen oppilaita kutsuttiin tutustumaan tutkijoiden työpaikoille ja tieteenalan tapahtumiin. Jotkut seurat järjestivät myös tiedekilpailuja oppilaille. (Delicado ym.,

2014, 451.) Isossa-Britanniassa osa tieteellisistä seuroista valmisti materiaalipaketteja, joita tieteellisten seurojen jäsenet saattoivat käyttää esiintyessään kouluilla tai yleisötilaisuuksissa. Kouluyhteistyötä pidettiin tärkeänä, jotta oppilaat saisivat tietoa koulutusmahdollisuuksista tieteenalalla. (Hewitt ym., 2017.)

Tiedeviestintä

Tiedeviestintä on tärkeä osa tieteellisten seurojen toimintaa. Tieteelliset seurat viestivät tiedotusvälineiden kautta ajankohtaisista tutkimuksista suurelle yleisölle. Tieteelliset seurat saattoivat toimia neutraaleina tiedottajina tutkimusprojekteista, joissa oli mukana tutkijoita eri organisaatioista. Osana viestintää tieteelliset seurat vastailivat mediayhteydenottoihin. (Hewitt ym., 2017.)

Tieteellisiä seuroja koskevassa kirjallisuudessa puhutaan myös osallistavasta tiedeviestinnästä (public engagement). Sillä tarkoitetaan viestintää, joka ei ole luonteeltaan valistavaa vaan vuorovaikutteista (Saikkonen & Väliverronen, 2013, 416). Isossa-Britanniassa tehtiin vuosina 2007–2008 tutkimus, jossa selvitettiin yhteiskuntatieteellisten seurojen roolia tiedon välittämisessä ja osallistavassa tiedeviestinnässä. Tutkimuksessa havaittiin, että tieteelliset seurat olivat hyvin erilaisia sen suhteen, miten paljon niillä oli tietoa, osaamista ja kokemusta osallistavasta toiminnasta. Tieteellisten seurojen katsottiin tarvitsevan enemmän tukea tällaiseen toimintaan. (Benyon, 2009; Benyon & David, 2008.) Braha (2017) ehdotti, että tieteelliset seurat kirjoittaisivat tieteellisestä tutkimuksesta ymmärrettävästi ja kohdeyleisö huomioiden, kouluttaisivat opiskelijoita ja tutkijoita kommunikointiin suuren yleisön kanssa sekä mahdollistaisivat tutkijoiden, median ja suuren yleisön kohtaamista. Lisäksi tieteelliset seurat voisivat palkita tutkijoita yleisön osallistamisesta, jolloin tutkijat voisivat saada tunnustusta muillakin tavoilla kuin julkaisemalla tieteellisiä artikkeleita. Tieteelliset seurat voisivat myös tuottaa valmiita materiaalia, jota tutkijat voisivat hyödyntää tiedeviestinnällisissä yleisötilaisuuksissa. (Braha, 2017.)

2 TIETEELLISET SEURAT SUOMESSA

Tämän otsikon alla tarkastellaan tieteellisten seurojen historiaa Suomessa (luku 3.1). Lisäksi kerrotaan Tieteellisten seurain valtuuskunnasta (luku 3.2) ja sen jäsenseuroista (luku 3.3). Luvussa 3.4 käsitellään tieteellisten seurojen roolia julkaisijoina.

Historiallista taustaa

Suomalaisten tieteellisten seurojen historiasta voi lukea esimerkiksi Heikkilän (2002) kokoamasta katsauksesta. Lilja (2012) tutki väitöskirjassaan suomalaisten tieteellisten seurojen julkaisuvaihtoa ajalta ennen toista maailmansotaa. Tieteellisten seurain valtuuskunnan historiasta ja valtuuskunnan jäsenseuroista kerrotaan teoksessa *Suomen tieteelliset seurat 1999*.

Suomeen vanhimpia, edelleen toiminnassa olevia seuroja ovat Societas pro Fauna et Flora Fennica (1821), Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (1831) ja Finska Läkaresällskapet eli Suomen Lääkäriseura (1835). Tieteellisten seurojen toiminta oli aluksi kokoustamista, kokoelmien keruuta ja tieteen tekemisestä tiedottamista. Yliopistojen tieteentekijät kiinnostuivat myös tieteellisen seuran perustamisesta, ja vuonna 1838 perustettiin Suomen Tiedeseura. Suomalaisten tieteellisten seurojen julkaisutoiminta alkoi 1840-luvulla. Tieteelliset seurat yleistyivät Suomessa 1800-luvun loppupuolella ja 1900-luvun alussa. Määrän kasvuun vaikutti tieteen kehittyminen ja tieteenalojen erikoistuminen sekä korkeakoulutuksen kehittyminen. Yliopiston puitteissa toimineita yhdistyksiä erkaantui itsenäisiksi tieteellisiksi seuroiksi. Lisäksi kielikysymyksen myötä perustettiin rinnakkaisia seuroja suomen tai ruotsin kielellä toimiville seuroille. (Tieteellisten seurojen asemaa selvittävän työryhmän mietintö, 1977, 2–7.)

Tieteellisillä seuroilla Suomessa on ollut merkittävä rooli suomalaisen kansallidentiteetin luomisessa. Esimerkiksi Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS) keskittyi ensimmäiset toimintavuosikymmenensä suomen kielen aseman kehittämiseen. (Heikkilä, 2002, 573.) Nykyisinkin SKS:n keskeisenä tehtävänä on suomalaisen kulttuuriperinnön vaaliminen (SKS, 2019).

Tieteellisten seurojen toimintaa Suomessa tarkasteltiin vuonna 1977, kun opetusministeriö asetti työryhmän tekemään selvitystä aiheesta. Selvityksen tulokset julkaistiin raportissa nimeltään *Tieteellisten seurojen asema ja tehtävät* (Tieteellisten seurojen asemaa selvittävän työryhmän mietintö, 1977). Taulukossa 3 esitetään tiivistetysti vuoden 1977 selvityksessä mainittuja suomalaisten tieteellisten seurojen tehtäviä.

Taulukko 3. Suomalaisten tieteellisten seurojen tehtäviä vuonna 1977 tehdyn selvityksen mukaan (Tieteellisten seurojen asemaa selvittävän työryhmän mietintö, 1977, 21–45)

Tieteellinen julkaisutoiminta

Tieteellisten seurojen asemaa selvittävän työryhmän mietinnössä (1977) tieteellisiä seuroja pidettiin merkittävänä tiedejulkaisijoina Suomessa. Tieteelliset seurakokoukset julkaisivat painettuja sarjoja ja aikakausjulkaisuja (kotimaisia ja vieraskielisiä) sekä väitöskirjoja. Julkaisutoimintaan varattujen määrärahojen pienenemisen johdosta jotkut tieteelliset seurakokoukset päätyivät yhdistämään julkaisusarjojaan.

Kansainvälinen yhteistyö

Monet tieteelliset seurakokoukset olivat jäseniä kansainvälisissä tieteellisissä keskusjärjestöissä (monenkeskinen yhteistyö). Tieteelliset seurakokoukset tekivät myös kahdenkeskistä yhteistyötä, mikä tarkoitti pääasiassa julkaisujen vaihtotoimintaa. Kansainväliseen yhteistyöhön saatiin tukea valtiolta.

Tutkimustoiminta

Jotkut tieteelliset seurakokoukset ylläpitivät tutkimuslaitoksia, joista esimerkkeinä olivat geofysikaalinen observatorio (Suomalainen Tiedeakatemia) sekä kansanrunousarkisto ja kirjallisuusarkisto (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura). Tieteellisiä seuroja osallistui myös kansainvälisiin tutkimusohjelmiin. Lisäksi jotkut tieteelliset seurakokoukset järjestivät tutkimusmatkoja, toteuttivat tutkimusprojekteja ja -hankkeita sekä keräsivät tieteellistä aineistoa.

Muu toiminta

Tieteelliset seurakokoukset ylläpitivät museoita ja kirjastoja, järjestivät opintoretkeä ja myönsivät apurahoja. Seuroilla oli myös tiede- ja koulutuspoliittista toimintaa. Lisäksi seurakokoukset järjestivät tieteellistä jatko- ja täydennyskoulutusta sekä tiedottivat tieteen tuloksista. Seurakokoukset myös keräsivät tietoa esimerkiksi kansanperinteestä ja suomensukuisista kielistä.

Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV)

Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV) on tieteellisten seurojen yhteistyöelin Suomessa. TSV perustettiin vuonna 1899. TSV:n tehtävät on määritelty laissa (laki Tieteellisten seurain valtuuskunnasta 938/2006). TSV:n lainmukaisia tehtäviä ovat jäsenseurojen yhteistyön ja toiminnan tukeminen, tieteellisen julkaisutoiminnan ja tiedonvälityksen kehittäminen, tieteellisen kirjallisuuden kansainvälisen vaihdon järjestäminen sekä tutkimustiedon tunnettavuuden ja käytön lisääminen yhteiskunnassa. Lisäksi TSV:n yhteydessä toimii Tutkimuseettinen neuvottelukunta, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Julkaisufoorumi.

Jäsenpalvelut

TSV käyttää opetus- ja kulttuuriministeriöltä saamiaan valtionavustuksia jäsenseurojen toiminnan tukemiseen. TSV:lla on jäsenseuroille erilaisia palveluja (Tieteellisten seurain valtuuskunta, 2017):

- [Journal.fi](#): Avoimeen lähdekoodiin perustuva julkaisualusta, jossa tiedelehtiä voi julkaista avoimesti sekä huolehtia niiden toimitusprosessista
- Vertaisarviointitunnus: Vertaisarvioidulle lehdelle tarkoitettu tunnus, jota voivat hakea tieteelliset seurat ja kustantamot
- Julkaisufoorumi: Tutkimuksen laadunarvioinnin luokitusjärjestelmä
- Tiedekirja: Tiedekirjojen myymälä ja verkkokauppa
- Julkaisuvarasto: Julkaisujen varastointi, Tiedekirjan postimyynnin pakkaus ja postitus, vaihtokeskusten lähetykset, tieteellisten seurojen muuta julkaisupostitusta
- Tieteellisen kirjallisuuden vaihtokeskus: Hoitaa tieteellisen kirjallisuuden kansainvälistä vaihtoa ja tukee siten tieteellisten seurojen julkaisutoiminnan näkyvyyttä ja myyntiä.
- Julkaisujen tuotantopalvelut: Jäsenseuroja autetaan kaikissa julkaisujen tuotantoon liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi seuran julkaisujen paino- ja taittotöiden sekä kirjojen sivunvalmistuksen kilpailuttaminen. Koulutusta julkaisuohjelmien käytössä.
- Valtion julkaisu-, kansainvälisen toiminnan ja konferenssiavustusten allokointi
- Verkkopalvelut: Verkkosivujen julkaisemisen isännöintipalvelut, kotisivujen suunnittelu- ja toteutuspalvelut, käytön alkuun opastaminen
- Tieteiden talo: Tarkoitettu esimerkiksi kokousten, seminaarien ja koulutusten pitämiseen
- Tieteessä tapahtuu -lehti: Yleistiedelehti, foorumi ajankohtaisille ja yleistajuisille tiedeartikkeleille

- Tieteen päivät: Suurelle yleisölle suunnattu tiedetapahtuma, joka kattaa kaikki tieteenalat. Järjestetään joka toinen vuosi.
- Tapahtumat ja koulutukset: TSV järjestää koulutuksia, tapahtumia ja tilaisuuksia, jotka liittyvät esim. tieteelliseen julkaisutoimintaan ja tiedeviestintään.
- Palvelusvuosiansiomerkki: Työnantaja voi esittää ansiomerkkiä tiedeyhteisön työntekijälle. Kultaisen ansiomerkin voi saada osoituksena 30 palvelusvuodesta ja hopeisen 20 palvelusvuodesta. Palvelusvuosiansiomerkin perustivat TSV ja Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto (UNIFI ry).

Jäsenyyskriteerit

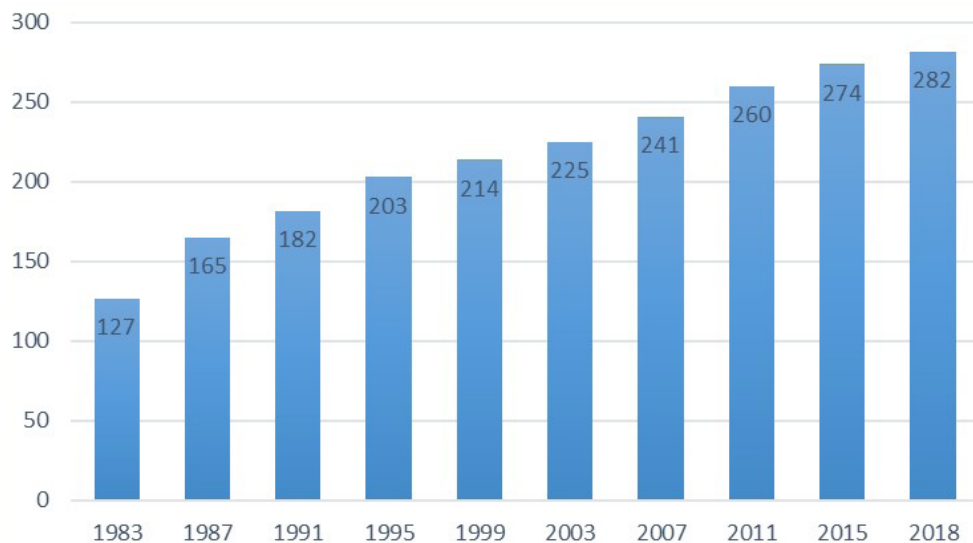
Vuonna 2018 TSV:aan kuului 278 tieteellistä jäsenseuraa ja neljä tiedeakatemiaa (Tieteellisten seurain valtuuskunta, 2018a). Tieteellisen seuran on täytettävä tietyt kriteerit ennen kuin se voidaan hyväksyä TSV:n jäseneksi. Perustellusta syystä seura voidaan hyväksyä jäseneksi, vaikka se ei täyttäisi kaikkia kriteereitä. Ensinnäkin tieteellisen seuran on täytynyt olla toiminnassa vähintään viisi vuotta. Toisena kriteerinä on tutkijoiden riittävä osuus seuran johdossa ja jäsenistössä. Kolmanneksi seuralla on oltava tieteellistä toimintaa. Neljäntenä kriteerinä on muu kuin tieteellinen toiminta, esimerkiksi koulutusten järjestäminen tai yhteistyö muun tiedeyhteisön kanssa. Viides kriteeri on, että seuran tieteenala ei ole edustettuna valtuuskunnassa tai että seuran toiminta eroaa riittävästi toisen saman tieteenalan jäsenseuran toiminnasta. Kuudes kriteeri on, että seuran jäsenet ovat henkilöjäseniä (perustellusta syystä myös yhteisöjäsenet käyvät). Lisäksi seuran tulisi olla valtakunnallinen, mutta perustelluista syistä myös alueellisesti toimivat seurat voidaan hyväksyä. (Tieteellisten seurain valtuuskunta, 2018b.)

TSV:n jäsenseurat

Jäsenseurojen lukumäärän kehittyminen 1899–2018

TSV:n perustajajäsenenä vuonna 1899 oli yhdeksän tieteellistä seuraa: Suomen Tiedeseura, Finska Läkaresällskapet, Societas pro Fauna et Flora Fennica, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomalais-Ugrilainen Seura, Suomen Historiallinen Seura, Suomen Maantieteellinen Seura, Suomen Muinaismuistoyhdistys, Svenska Litteratursällskapet i Finland (Suomen tieteelliset seurat 1999).

Seuraavina vuosina Tieteellisten seurain valtuuskuntaan hyväksyttiin vain muutamia jäsenseuroja. Näitä olivat Suomalainen Tiedeakatemia (1908), Suomalainen Lääkärisseura Duodecim (1929), Suomen Biologian Seura Vanamo (1932), Suomen

Kuvio 3. TSV:n jäsenseurojen lukumäärä vuosina 1983–2018 (Lähteet: tiedot vuosilta 1983–1999 Suomen tieteelliset seurat 1999 -kirjasta, tiedot vuosilta 2003–2018 TSV:n toimintakertomuksista)

Hammaslääkärisseura (1959) ja Suomalaisten Kemistien Seura (1963) (*Suomen tieteelliset seurat* 1999).

1970-luvulla TSV:n ulkopuoliset tieteelliset seurat perustivat oman yhteisen organisaation, Tieteellisten seurojen neuvoston. TSV ja Tieteellisten seurojen neuvosto yhdistyivät vuonna 1982, ja tämän uuden katto-organisaation nimeksi valittiin TSV. Tieteellisten seurojen neuvoston jäsenseuroista tuli käytännössä TSV:n jäsenseuroja, joten TSV:n jäsenmäärä nousi tässä yhteydessä huomattavasti. (Suomen tieteelliset seurat 1999.)

Kuviossa 3 esitetään TSV:n jäsenseurojen määrä vuosina 1983–2018, eli TSV:n ja Tieteellisten seurojen neuvoston yhdistymisen jälkeiseltä ajalta. Vuonna 1983 TSV:lla oli 127 jäsenseuraa (*Suomen tieteelliset seurat* 1999). Vuonna 2018 jäsenseuroja oli 282, eli yli kaksi kertaa enemmän verrattuna vuoteen 1983.

Jäsenseurojen nimistä

Vuonna 2018 TSV:n jäseninä oli 278 tieteellistä seuraa ja neljä tiedeakatemiaa

(Tieteellisten seurain valtuuskunta, 2018a). Näistä suurimman osan nimi oli joko seura tai yhdistys (Taulukko 4). Esimerkkeinä voidaan mainita vaikkapa Kulttuurintutkimuksen seura tai Eurooppaoikeuden yhdistys. Jäseniin lukeutuu myös säätiöitä ja instituutteja. Jotkut jäsenseurat toimivat jonkin kansainvälisen organisaation osastona Suomessa (esim. ICOMOSin Suomen osasto). Osa tieteellisistä seuroista on nimetty muulla tavoin (esim. BirdLife Suomi, Prologos, Skepsis).

TSV:n jäseninä on myös neljä tiedeakatemiaa. Näistä kaksi, Suomen Tiedeseura ja Suomalainen Tiedeakatemia, ovat yleisseuroja, joiden toiminta koskee kaikkia tieteenaloja. Sen sijaan kaksi tiedeakatemiaa, Svenska tekniska vetenskapsakademien i Finland ja Teknillisten Tieteiden Akatemia, keskittyvät nimensä mukaisesti teknillisiin tieteisiin. (Ks. myös Heikkilä, 2002, 564–567.)

Taulukko 4. Vuoden 2018 jäsenseurat luokiteltuna suomenkielisen nimen mukaan

Jäsenseura	278
seura	152
yhdistys	75
säätiö tai instituutti	10
liitto	9
Suomen osasto	5
tutkijat	3
muu nimi*	24
Tiedeakatemia	4

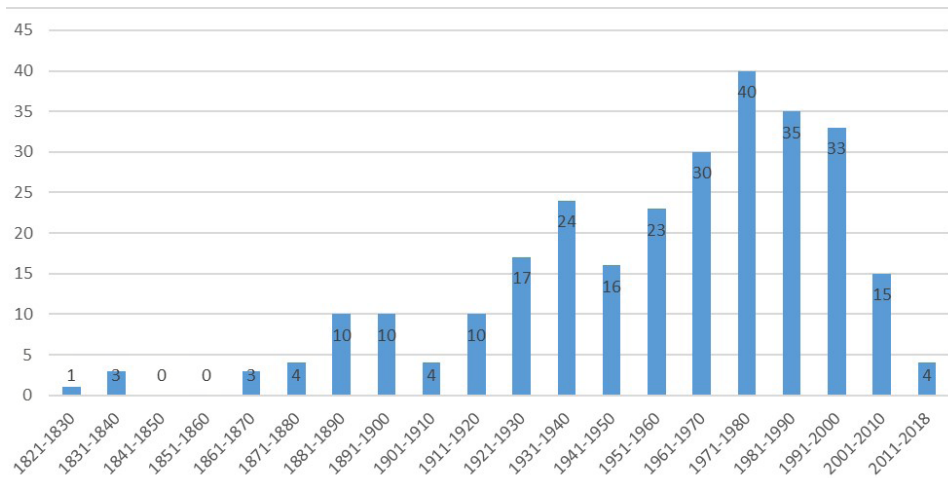
* Seuralla on jokin muu nimi (esim. Skepsis), tai seuralla ei ole suomenkielistä nimeä (societas, samfundet, sällskapet, föreningen, society).

Jäsenseurojen ikä

Kuviossa 4 esitetään vuoden 2018 jäsenseurat niiden perustamisvuosien mukaan. Puolet seuroista perustettiin ennen vuotta 1967 ja puolet vuonna 1967 ja sen jälkeen. Vanhin jäsenseura on Societas pro Fauna et Flora Fennica (perustettiin vuonna 1821) ja nuorin Kulttuuripoliittikan tutkimuksen seura (perustettiin vuonna 2012) (Tieteellisten seurain valtuuskunta, 2018a).

Jäsenseurojen henkilöjäsenmäärät

Tieteellisten seurojen henkilöjäsenmäärät perustuvat tietoihin, jotka seurat ilmoittivat TSV:lle. Monet TSV:n jäsenseuroista ovat henkilöjäsenmäärältään pie-

Kuvio 4. TSV:n jäsenseurat vuonna 2018 (n=282) esitettynä niiden perustamisvuosien mukaan

niä. Vuonna 2018 seurojen henkilöjäsenmäärien keskimäiset arvot (mediaani) olivat 230 ja 231. Seurojen henkilöjäsenmäärissä on suuri vaihteluväli. Vuonna 2018 jäsenmäärältään pienimmällä seuralla oli 20 jäsentä ja suurimmalla seuralla 65 000 jäsentä. Joillakin jäsenseuroilla, kuten säätiöillä ja instituuteilla, ei ole lainkaan jäseniä. Lisäksi seuralla saattaa olla vain yhdistysjäseniä.

Vuonna 2013 tieteellisten seurojen henkilöjäsenten yhteenlaskettu lukumäärä oli noin 277 000. Vuonna 2018 vastaava luku oli noin 261 000. Näiden tietojen valossa näyttäisi siltä, että tieteellisten seurojen henkilöjäsenmäärät ovat laskeneet viiden vuoden aikana. Näihin lukuihin on kuitenkin syytä suhtautua varauksella. Osa jäsenseuroista on saattanut ilmoittaa jäsenmääränsä likiarvona, eivätkä tiedot ole välttämättä kaikkien seurojen osalta ajan tasalla. Lisäksi yksi seura ilmoitti tarkastelujakson alussa henkilöjäsenten määräksi 10 000. Vuoteen 2018 mennessä kyseinen seura oli luopunut henkilöjäsenten ilmoittamisesta, sillä siihen kuului vain yhdistysjäseniä. Yksistään tämä muutos selittää tieteellisten seurojen yhteenlasketun henkilöjäsenmäärän laskua 10 000:lla.

Tieteellisten seurojen jäsenmäärissä tapahtuneita muutoksia on hyvä tarkastella myös seurakohtaisesti. Vuodesta 2013 vuoteen 2018 joidenkin seurojen henkilöjäsenmäärä on noussut ja joidenkin laskenut. Osassa seuroja henkilöjäsenmäärä on pysynyt samana. Vehkalahti (2014) esitti, että vanhemmat seurukset ovat jäsen-

määrältään keskimäärin suurempia kuin nuoremmat seurukset. Vehkalahti pohti, että vanhemmilla seuroilla on ollut enemmän aikaa kartuttaa jäsenistöä, ja toisaalta uudet seurukset ovat yhä pienempiin aloihin erikoistuneita ja siksi pienempiä.

Tieteellisten seurojen rooli julkaisijoina

Tieteelliset seurukset eivät tuota voittoa omistajille, ja niiden vuosibudjetit ovat lähes kautta linjan vaatimattomia. Tästä voidaan päätellä, että seurojen julkaisu-toiminta on erittäin kustannustehokasta. Tässä luvussa käsitellään tieteellisten seurojen roolia julkaisijoina. Esitetyt tulokset perustuvat Julkaisufoorumin julkaisurekisteristä ja Virta-julkaisutietojärjestelmästä saatuihin tietoihin.

Julkaisufoorumi (JUFO) on luokitusjärjestelmä, jonka avulla arvioidaan tieteellisen julkaisu-toiminnan laatua (Julkaisufoorumi, 2017). Tätä tutkimusta varten JUFO:n julkaisurekisteristä haettiin syksyllä 2018 suomalaisista vertaisarvioituista julkaisuista seuraavat tiedot: tieteellisten lehtien ja kirjasarjojen nimekkeet, kirjakustantajien tiedot sekä julkaisujen laatua ilmaisevat JUFO-tasot. JUFO-luokituksessa perustason julkaisut saavat luokituksen 1, johtavan tason julkaisut luokituksen 2 ja korkeimman tason julkaisut luokituksen 3 (Julkaisufoorumi, 2017). Lehtien ja kirjasarjojen kustantajat ja kirjakustantajat luokiteltiin kustantajan mukaan kuuteen eri luokkaan: TSV:n jäsenseura, muu tieteellinen seura, yliopisto/yliopistopaino, muu tutkimusorganisaatio, kaupallinen kustantaja, muu kustantaja (esim. kirjastot, museot).

Tätä aineistoa rikastettiin keräämällä suomalaisten julkaisukanavien julkaisumäärät VIRTA-julkaisutietojärjestelmästä. VIRTA-julkaisutietojärjestelmä on opetus- ja kulttuuriministeriön tarjoama palvelu, johon kerätään julkaisutietoja korkeakouluista, tutkimuslaitoksista sekä yliopistollisista sairaaloista Suomessa (VIRTA-julkaisutietopalvelu, 2018). Tätä tutkimusta varten VIRTA-järjestelmästä haettiin seuraavia tietoja julkaisukanavittain suomalaisten yliopistojen vertaisarvioituista julkaisuista Suomessa vuosilta 2011–2017: julkaisujen määrä eri tieteenaloilla sekä julkaistujen lehtiartikkeleiden, konferenssiartikkeleiden ja kirjajulkaisujen määrä. Lisäksi haettiin open access -julkaisujen määrä vuosilta 2016–2017. Ennen vuotta 2016 julkaisujen OA-tietojen keruu on ollut epäluotettavaa.

282 TSV:n jäsenseurasta 143 julkaisee ainakin yhtä vertaisarvioitua lehteä tai kirjasarjaa. 32 seuraa toimii kirjakustantajana. Yhteensä tieteelliset seurukset julkai-

sevat 216 suomalaista julkaisukanavaa. Osa seuroista toimii kustantajana useammalle julkaisulle.

Suomalaiset julkaisukanavat

Suomalaiset tieteelliset seurat ovat merkittävässä roolissa tieteellisessä julkaisu-toiminnassa. TSV:n jäsenseurat kustansivat 53,7 % (n=216) kaikista suomalaisista tieteellisistä julkaisukanavista (Taulukko 5). Muut tieteelliset seurat vastasivat 16,2 % (n=65) osuudesta. Sen sijaan kaupallisten kustantajien rooli jäi pieneksi 5,5 % (n=22) osuudella.

Taulukko 5. Suomalaiset julkaisukanavat (n=402) kustantajatyypeittäin (Lähde: Jufo-julkaisurekisteri)

Kustantaja	N	%
TSV:n jäsenseura	216	53,7
Muu tieteellinen seura	65	16,2
Yliopisto, yliopistopaino	56	13,9
Muu tutkimusorganisaatio	24	6,0
Kaupallinen kustantaja	22	5,5
Muu	19	4,7
Yhteensä	402	100

Taulukossa 5 mainitut julkaisukanavat on jaoteltu edelleen julkaisukanavatyyppeihin taulukossa 6. Tieteelliset seurat samoin kuin yliopistot ja muut tutkimusorganisaatiot julkaisevat erityisesti lehtiä ja sarjoja (Taulukko 6). Kaupalliset kustantajat julkaisevat hieman enemmän kirjoja kuin lehtiä tai sarjoja.

Taulukko 6. Suomalaiset julkaisukanavat (n=402) jaoteltuna kustantaja- ja julkaisukanavatyypin mukaan (Lähde: Jufo-julkaisurekisteri)

Kustantaja	Julkaisukanavatyppi	
	Kirjakustantaja	Lehti/sarja
TSV:n jäsenseura	30 (13,9 %)	186 (86,1 %)
Muu tieteellinen seura	0	65 (100 %)
Yliopisto, yliopistopaino	6 (10,7 %)	50 (89,3 %)
Muu tutkimusorganisaatio	4 (16,7 %)	20 (83,3 %)
Kaupallinen kustantaja	13 (59,1 %)	9 (40,9 %)
Muu	2 (10,5 %)	17 (89,5 %)
Yhteensä	55 (13,7 %)	347 (86,3 %)

JUFO-tasot

Suurin osa TSV:n jäsenseurojen ja muiden tieteellisten seurojen julkaisukanavista on luokiteltu JUFO-tasolle 1 (Taulukko 7). Kuitenkin TSV:n jäsenseurat vastaavat suurelta osin myös JUFO-tasoille 2–3 luokitelluista suomalaisista julkaisukanavista verrattuna muihin kustantajiin.

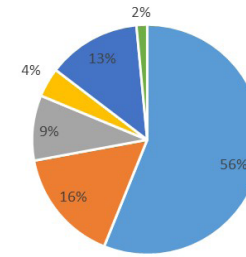
Taulukko 7. Julkaisukanavat (n=402) jaoteltuna kustantajatyypin ja JUFO-tasojen mukaan (Lähde: Jufo-julkaisurekisteri)

Kustantaja	Jufo 1	Jufo 2-3
TSV:n jäsenseura	180 (83,3 %)	36 (16,7 %)
Muu tieteellinen seura	63 (96,9 %)	2 (3,1 %)
Yliopisto, yliopistopaino	56 (100 %)	0
Muu tutkimusorganisaatio	23 (95,8 %)	1 (4,2 %)
Kaupallinen kustantaja	20 (90,9 %)	2 (9,1 %)
Muu	19 (100 %)	0
Yhteensä	361 (89,8 %)	41 (10,2 %)

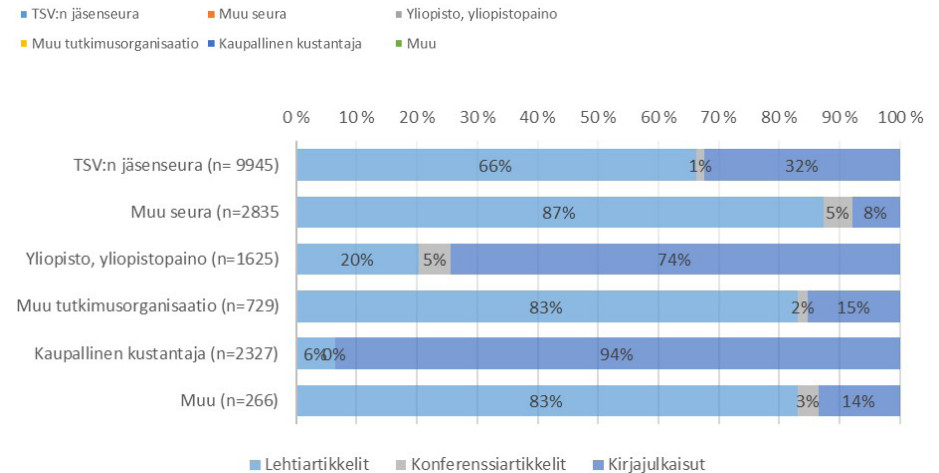
Yliopistojen tuottamat suomalaiset julkaisut 2011–2017

Suomalaisissa yliopistoissa työskentelevien tutkijoiden Suomessa julkaisemien tieteellisten lehtiartikkelien, konferenssijulkaisujen ja kirjajulkaisujen määrät kerättiin VIRTA-tietokannasta. Suurin osa yliopistojen tuottamista suomalaisista julkaisuista vuosina 2011–2017 oli tieteellisten seurojen kustantamia (Kuvio 5). TSV:n jäsenseurat kustansivat julkaisuista 56 % ja muut tieteelliset seurat 16 %. Kaupalliset kustantajat kustansivat 13 % julkaisuista.

Suurin osa TSV:n jäsenseurojen ja muiden tieteellisten seurojen kustantamista yliopistojen tuottamista julkaisuista oli lehtiartikkeleita (Kuvio 6). TSV:n jäsenseurojen kustantamista julkaisuista 66 % oli lehtiartikkeleita, 32 % kirjajulkaisuja ja vain 1 % konferenssiartikkeleita. Sen sijaan kaupallisten tahojen kustantamat julkaisut olivat pääasiassa kirjoja.

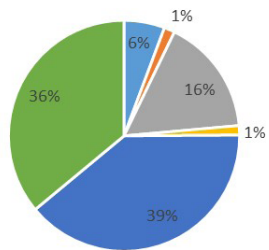
Kuvio 5. Yliopistojen tuottamat suomalaiset julkaisut (n=17724) vuosina 2011–2017 kustantajatyypeittäin (Lähde: Virta)

Kuvio 6. Yliopistojen tuottamat suomalaiset julkaisut (n=17724) vuosina 2011–2017 jaoteltuna kustantaja- ja julkaisutyypin mukaan (Lähde: Virta)

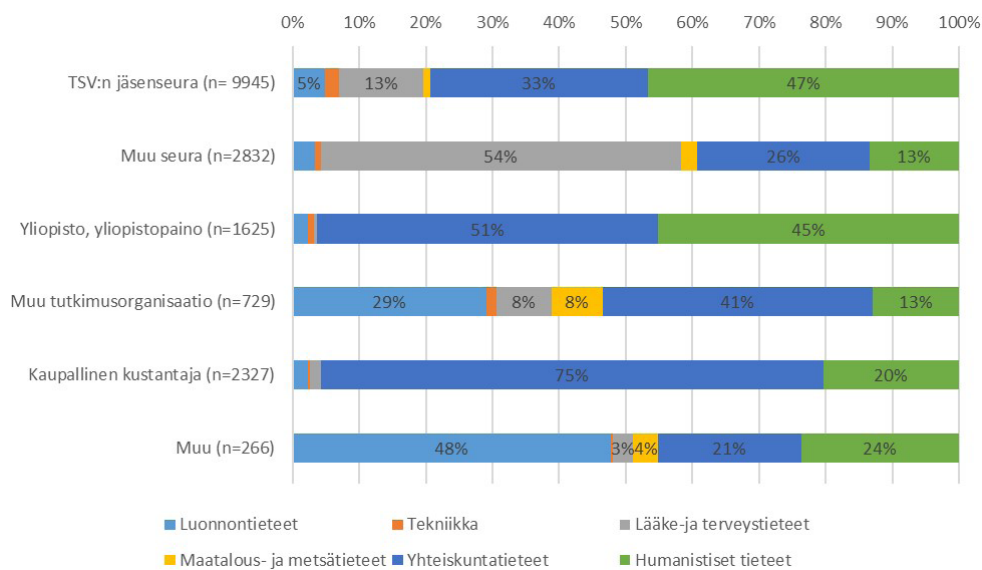
Tieteenalaerot

Suurin osa suomalaisten yliopistojen julkaisuista Suomessa koski humanistisia ja yhteiskuntatieteitä (Kuvio 7). Niiden yhteenlaskettu osuus kaikista julkaisuista oli 75 % (n=13309). Yhteiskuntatieteissä ja humanistisilla aloilla isoimmat julkaisukanavat ovat kirjasarjat Studia biographica ja KKO:n ratkaisut kommentein. Molemmat julkaisut on suunnattu sekä tieteelliselle että ammatilliselle yleisölle. Lääke- ja terveystieteiden osuus julkaisuista oli 16 %. Lääke- ja terveystieteiden osalta Duodecim ja Suomen lääkärilehti kattavat valtaosan (60 %) julkaisuista. Ainoastaan 6 % julkaisuista oli luonnontieteiden alalta, 1 % teknisten tieteiden alalta ja 1 % maa- ja metsätieteiden alalta.

Kuvio 7. Yliopistojen tuottamat suomalaiset julkaisut (n=17724) vuosina 2011–2017 jaoteltuna tieteenaloittain (Lähde: Virta)

■ Luonnontieteet ■ Tekniikka
 ■ Lääke- ja terveystieteet ■ Maatalous- ja metsätieteet
 ■ Yhteiskuntatieteet ■ Humanistiset tieteet

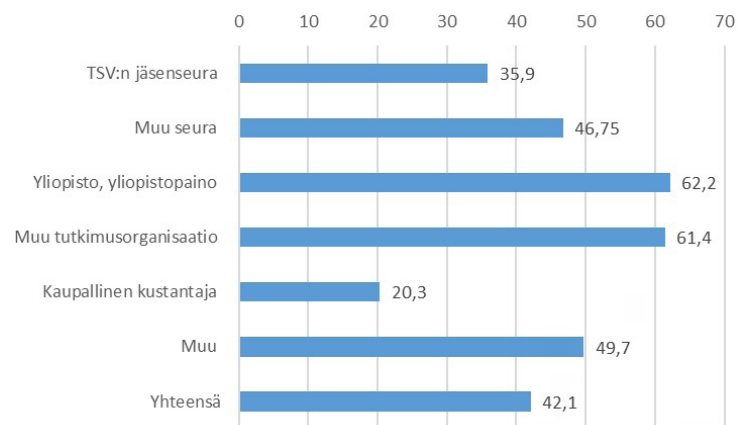

Kuvio 8. Yliopistojen tuottamat suomalaiset julkaisut (n=17724) vuosina 2011–2017 jaoteltuna tieteenaloittain ja kustantajatyypikohtaisesti (Lähde: Virta)

Suurin osa TSV:n jäsenseurojen julkaisuista oli humanistisilta tai yhteiskuntatieteellisiltä aloilta (Kuvio 8). Muut tieteelliset seurat kustansivat erityisesti lääke- ja terveystieteiden julkaisuja (esim. Suomen lääkärilehti). Kaupalliset kustantajat julkaisevat pääosin (75 %) yhteiskuntatieteiden julkaisuja. Boreal environment research ja Annales zoologici Fennici kattavat valtaosan muiden tutkimusorganisaatioiden luonnontieteellisistä julkaisuista.

Open access -julkaisujen osuus vuosina 2016–2017

TSV:n jäsenseurojen julkaisuista 35,9 % oli avoimesti saatavilla (gold, bronze, hybrid, green) vuosina 2016–2017 (Kuvio 9). Muiden tieteellisten seurojen vastaava osuus oli 46,75 %. Tieteellisten seurojen avointen julkaisujen osuus oli hieman pienempi kuin yliopistoilla ja yliopistopainoilla sekä muilla tutkimusorganisaatioilla. Toisaalta tieteellisten seurojen avointen julkaisujen osuus oli suurempi kuin kaupallisilla kustantajilla. Kaikista julkaisuista (n=4969) oli avoimesti saatavilla 42,1 %.

Kuvio 9. Open access -julkaisujen osuus (%) kaikista suomalaisista julkaisuista (n=4969) vuosina 2016–2017 kustantajatyypeittäin (Lähde: Virta)

3 KYSELY- JA HAASTATELUTUTKIMUS

Koska suomalaisten tieteellisten seurojen toiminnasta ei ollut juurikaan tietoa saatavilla, hankkeen aikana kerättiin tutkimusaineistoa tieteellisiltä seuroilta verkkokyselyn ja haastattelujen avulla. Seuraavaksi esitellään kysely- ja haastatteluaineiston keruu ja analyysi. Tulosluvuissa esitellään seurojen organisoitumista ja toimintaa.

Aineistonkeruu

Kysely

Hankkeen aikana kerättiin tutkimusaineistoa kyselylomakkeen avulla Suomessa toimivilta tieteellisiltä seuroilta. Kyselylomake (Liite 1) sisälsi kaikkiaan 55 kysymystä, jotka oli jaettu aiheen mukaan 12 osioon. Vaikka kysymyksiä oli runsaasti, lomake oli suunniteltu niin, että siihen oli kohtuullisen nopea vastata (10–15 minuuttia). Kysymykset olivat pääasiassa monivalintakysymyksiä, joskin vastaajien oli monessa kohdassa mahdollisuus kommentoida vastaustaan myös avoimesti. Osa kysymyksistä laadittiin mukaillen Delicadon ym. (2011) kyselyä Portugalin tieteellisille seuroille. Kyselylomake oli saatavilla sekä suomeksi että ruotsiksi.

Kyselylomake toteutettiin Tampereen yliopiston käytössä olevalla e-lomakeohjelmistolla, ja aineisto kerättiin yliopiston palvelimelle. E-kyselylomake pilotoitiin tammikuussa 2019. Pilottikysely lähetettiin muutamien tieteellisten seurojen yhteyshenkilöille. Pilottikyselyyn saatiin neljä vastausta, joiden perusteella kyselyyn tehtiin vielä pieniä muutoksia. Varsinainen kyselylomake oli auki 25.2–19.3.2019. Linkki lomakkeeseen toimitettiin TSV:n hallussa olevalle sähköpostilistalle, josta löytyi jokaisen jäsenen (282) yhteyshenkilön sähköpostiosoite. Tämän lisäksi linkkiä jaettiin TSV:n Facebook- ja Twitter-tileillä sekä TSV:n verkkosivuilla. Kyselytiedotettiin myös erilaisissa tapahtumissa.

Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi 120 henkilöä (117 suomeksi, 3 ruotsiksi). Lopulliseen analyysiin otettiin 115 vastausta. Viisi vastausta poistettiin aineistosta, sillä näiden vastausten osalta ei ollut tietoa vastaajan edustamasta seurasta. Aineistossa jokaista seuraa edustaa yksi vastaaja. Näin ollen vastausprosentti on 41 % (N=115). Vastaajien määrä kuitenkin vaihtelee kysymyksittäin, sillä vastaajien oli mahdollista ohittaa haluamansa kysymykset. Vastaajista 2 edustaa tiedeakatemioiden

ta ja loput 113 TSV:n jäseneseuraa. Tutkimusaineisto on analysoitu hyödyntämällä jakaumia ja keskiarvoja. Kyselyn avovastauksia on analysoitu luokittelemalla.

Koska tieteellisistä seuroista on vain vähän tietoa tarjolla, aineiston edustavuuden arviointi on hankalaa. Aineiston edustavuutta voidaan arvioida ainoastaan vertailemalla kyselyyn vastanneiden seurojen jäsenmääriä kaikkien TSV:n jäseneseurojen jäsenmääriin. Kullekin vastanneelle seuralle poimittiin jäsenmäärä TSV:n vuosikertomuksesta vuodelta 2018. Vuonna 2018 TSV:n jäseneseurojen jäsenmäärän keskiarvo oli 862, kun taas kyselyyn vastanneiden seurojen osalta keskiarvo oli 1329. Jäsenmäärän mediaani oli kaikille seuroille 230 ja kyselyyn vastanneille seuroille 261. Näiden tietojen perusteella voi päätellä, että kyselyssä jäsenmäärältään suuremmat seurat ovat hieman yliedustettuina. Tällä saattaa olla vaikutuksia tuloksiin. Täytyy myös ottaa huomioon, että kaikki Suomessa toimivat tieteelliset seurak eivät ole TSV:n jäseniä. On siis mahdollista, että aineistonkeruun ulkopuolelle on jäänyt joukko erilaisia seuroja. Koska Suomessa toimivien tieteellisten seurojen todellinen määrä ei ole tiedossa, on mahdotonta arvioida aineiston todellista edustavuutta.

Haastattelu

Kyselyyn vastanneiden joukosta valittiin haastateltavaksi seitsemän tieteellistä seuraa. Valinnan kriteereinä oli, että (i) seurat ovat budjetiltaan erikokoisia, (ii) mukana on seuroja eri tieteenaloilta sekä (iii) osalla seuroista on omaa julkaisu-toimintaa ja osalla ei. Kustakin seurasta haastateltiin yhtä henkilöä, joka tunsi hyvin seuran toimintaa, kuten seuran sihteeriä, toiminnanjohtajaa tai puheenjohtajaa. Tutkimusta varten haastateltiin siis yhteensä seitsemää henkilöä. Haastateltujen seurojen päätieteenalat on esitetty Taulukossa 8.

Taulukko 8. Haastatellut seurak (n=7) edustivat yhtä tai useampaa päätieteenalaa

Tieteenala	
Luonnontieteet	(2 seuraa)
Bio- ja ympäristötieteet	(1 seura)
Tekniikka	(1 seura)
Lääke- ja terveystieteet	(1 seura)
Yhteiskuntatieteet	(2 seuraa)
Humanistiset tieteet	(3 seuraa)

Lähde: Kysely ja haastattelu

Haastattelujen tavoitteena oli täydentää ja syventää kyselyn avulla kerättyä tietoa tutkittavasta ilmiöstä (ks. Plano Clark & Ivankova, 2016). Haastatteluja varten laadittiin puolistrukturoitu haastattelurunko (Liite 2), joka sisälsi kuusi osiota: (i) seuran ja haastateltavan taustatiedot, (ii) seuran toiminta, (iii) näkemykset TSV:n jäsenyydestä, (iv) seuran toiminnassa tapahtuneet muutokset, (v) näkemykset seurasta organisaationa sekä (vi) tieteellisten seurojen tulevaisuus. Tutkija valmistautui haastatteluihin tutustumalla esimerkiksi seuran verkkosivuilla olevaan materiaaliin ja käymällä läpi seuran kyselyvastaukset. Tarvittaessa haastattelurunkoon sisällytettiin kullekin seuralle yksilöityjä kysymyksiä.

Haastateltaviin otettiin yhteyttä sähköpostitse. Haastattelut tehtiin maaliskuussa 2019. Haastattelut toteutettiin kasvokkain haastateltavan valitsemassa paikassa, kuten kahvilassa tai yliopiston tai seuran toimitiloissa. Haastateltavilta pyydettiin vapaaehtoinen kirjallinen suostumus haastatteluun osallistumisesta varten. Tutkija äänitti haastattelun ja teki muistiinpanoja paperille haastattelun aikana.

Haastattelut litteroitiin pääosin sanasta sanaan. Sanojen toistoja, täytesanoja, kesken jääneitä sanoja tai lyhyitä äännähdyksiä ei litteroitu. Myös sellaiset lyhyet osiot jätettiin litteroimatta, jotka eivät liittyneet tutkimuksen aiheeseen. Litterointiin merkittiin myös haastateltavan tunnereaktioita (esim. naurua). Tällainen perustason litterointi oli perusteltua, koska tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita haastattelujen asiasisällöstä (ks. Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely, 2017). Yksi haastattelu kesti 37 min – 1 h 21 min. Haastatteluaineistoa oli äänitteinä yhteensä 6 h 28 min ja litteroituna noin 62 sivua. Analyysi tehtiin koodaamalla haastatteluaineistoa ja ryhmittelemällä koodeja isompiin kategorioihin (ks. Rouleston, 2010). Koodit olivat osittain aineistolähtöisiä – esimerkiksi haastateltavan itse käyttämiä sanoja. Kuitenkin osa analyysin pääkategorioista noudatti kyselylomakkeen (Liite 1) osa-alueita (esim. ”julkaisu-toiminta”). Analyysin tukena käytettiin ATLAS.ti 8.0 -ohjelmaa.

Tieteellisten seurojen piirteitä

Tieteenalat

Kyselyssä vastaaja sai valita seitsemän päätieteenalan listalta, mitä aloja seura edustaa. Yhtenä vastausvaihtoehtona oli myös, että seura edustaa kaikkia aloja. Tieteenaloista yhteiskuntatieteet ja humanistiset tieteet ovat vahvimmin edus-

tettuina (Taulukko 9). Tulokset kuitenkin osoittavat, että kaikki tieteenalat ovat ainakin osittain edustettuina tieteellisissä seuroissa. Maatalous- ja metsätieteiden osalta edustus on heikointa, sillä ainoastaan viisi vastaajaa kertoi seuransa edustavan näitä tieteenaloja.

Taulukko 9. Seurojen edustamat tieteenalat. Vastaajaa pyydettiin valitsemaan 1-3 merkittävintä.

Tieteenala	n	% (N=115)
Luonnontieteet	21	18,2
Bio- ja ympäristötieteet	16	13,9
Tekniikka	10	8,7
Lääke- ja terveystieteet	17	14,8
Maatalous- ja metsätieteet	5	4,3
Yhteiskuntatieteet	44	38,3
Humanistiset tieteet	55	47,8
Seura edustaa kaikkia aloja	6	5,2

Lähde: Kysely

Tavoitteet ja tehtävät

Kyselyssä vastaajilta kysyttiin myös seurojen pääasiallisista tavoitteista. Valtaosa vastaajista (84,3 %) valitsi seuran tavoitteeksi tietyn tieteen- tai tutkimusalan toiminnan edistämisen (Taulukko 10). Noin neljännes vastaajista ilmoitti edustamansa seuran tavoitteeksi tietyn ammattiryhmän tai -alan kehittymisen edistämisen. Lähes viidennes vastaajista ilmoitti seuran edistävän yleisesti tiedettä. Ainoastaan 10 vastaajaa ilmoitti seuran edistävän tietyn harrastajaryhmän toimintaa. Näiden lisäksi avovastauksissa tavoitteiksi mainittiin kansainvälistyminen, tieteen popularisointi, opetus- ja kehittämistoiminnan edistäminen, kulttuuriperinnön suojelu sekä eläinlajien ja luonnon suojelu. Valtaosa vastaajista (92,2 %) kertoi edustamansa seuran toimivan Suomessa valtakunnallisesti. Suurella osalla seuroista (78,0 %) on myös kansainvälistä toimintaa.

Taulukko 10. Seurojen pääasialliset tavoitteet. Vastaajalla mahdollisuus valita useampi vaihtoehto.

Tavoitteet (N=115)	n	%
Yleinen tieteen ja tutkimuksen edistäminen	20	17,4
Tietyn tieteen- tai tutkimusalan tutkimuksen edistäminen	97	84,3
Tietyn ammattiryhmän tai -alan kehittymisen edistäminen	27	23,5
Tietyn harrastajaryhmän toiminnan edistäminen	10	8,7
Muu tavoite	18	15,7

Lähde: Kysely

Kysyttäessä tarkemmin seuran ensisijaisia tehtäviä, yleisimmät vastaukset olivat yleinen alan tutkimuksen edistäminen (n=40, 34,8 %) ja julkaisutoiminta (n=38, 33,9 %). Näiden lisäksi mainittiin tiedeviestintä (n=10, 8,7 %), seminaarien ja konferenssien järjestäminen (n=8, 7,0 %) sekä yhteistyön edistäminen (n=8, 7,0 %). Muita toissijaisia tai harvemmin mainittuja tehtäviä ovat koulutuksen järjestäminen, alan edustaminen, tutkimusrahoituksen myöntäminen sekä tiedepolitiikkaan vaikuttaminen.

Haastatteluissa tieteellisten seurojen edustajia pyydettiin luonnehtimaan tieteellistä seuraa. Vastauksissa korostui toiminnan vapaaehtoisuus, joka ilmeni ihmisten pyyteettömänä haluna osallistua seuran toimintaan – usein ilman rahallista korvausta.

Haastatteluissa mainittiin myös, että seurat ke- räävät yhteen samoista asioista kiinnostuneita ihmisiä. Tieteellisellä seuralla on jokin yhteinen tarkoitus.

[Tieteellinen seura] on vapaaehtoisesti muodostunut. Sillä ei ole lakisääteisiä tehtäviä, vaan se on innostuneitten ihmisten, nimenomaan huom. ihmiset, siis tässä on, se seura muodostuu ihmisistä. Jos ei siellä ole ihmisiä niin ei ole seuraa. [...] se on tällanen asialle vihkiytyneitten ihmisten vapaaehtoinen joukkue [...] [P1]

Tieteelliset seurat yhdistävät erilaisia ihmisiä eri organisaatioista ja taustoista. Seuroissa voi tavata uusia ihmisiä ja kuulla erilaisia näkemyksiä.

Se on näissä yhdistyksissä myös hyvä, että tulee erilaisia ihmisiä vähän erilaisista taustoista, koska sitä kautta sit myös tulee erilaisia mielipiteitä, joiden kautta voidaan löytää ja keksii jotain semmosta uutta. [...] sit ei oo niin semmosen kuplassa [...] [P2]

Tieteellisten seurojen hallintoa ja toimintaa pidettiin ketteränä – eli tieteellisellä seuralla on mahdollisuus lähteä nopeasti mukaan toimintaan.

[...] me ollaan kuitenkin sitten, jos yliopistoihin ja tällasiin vertaa, aika pieni ja ketterä toimija. Meidän on helppo tavallaan aika nopeesti lähteä mukaan johonkin, jos se on perusteltua. [P7]

Useat haastateltavat määrittelivät edustamaansa tieteellistä seuraa myös sitä kautta, kuinka se eroaa muista tieteellisistä seuroista. Seuraa kuvailtiin esimerkiksi suhteellisen suureksi, varakkaaksi tai institutionalisoituneeksi verrattuna ”tyypilliseen” tieteelliseen seuraan. Seuran kerrottiin eroavan muista seuroista myös esimerkiksi siksi, että seura julkaisee populaaria sisältöä. Yksi haastateltava kuvaili edustamaansa seura hybriditoimijaksi, jossa yhdistyy tieteellistä seuraa, pienlehteä ja kustannustaloa. Nämä vastaukset kuvastavat tieteellisten seurojen kentän moninaisuutta.

Talous ja työntekijät

Lähes kaksi kolmannesta (60,4 %) seuroista on jakanut toimintansa jaostoihin, osastoihin ja ryhmiin. Kyselyssä kysyttiin myös seurojen talouteen liittyviä kysymyksiä. Tuloksista ilmeni, että seurojen budjetit vaihtelevat merkittävästi. Budjettien keskiarvo oli noin 464 000 euroa pienimmän budjetin ollessa 250 euroa ja suurimman 20 miljoonaa euroa. Budjettien keskiarvo ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa todellisuudesta, sillä tyypillisin (moodi) budjettikoko seuroille oli 30 000 euroa. Noin 40 % seuroista toimii alle 10 000 euron budjetilla ja noin neljäsosa alle 5 000 euron budjetilla. Kahdeksan vastannutta seuraa toimii yli miljoonan euron budjetilla.

Suurin osa (68,4 %) ilmoitti, että budjetissa ei ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana. Kasvua budjetissa (16,7 % vastaajista) selitettiin mm. kasvaneella jäsenmäärällä ja kasvaneella toiminnalla (esim. konferenssit). Budjetin pienentymistä (12,3 %) selitettiin avoimeen julkaisemiseen siirtymisellä ja jäsenten vähenemisellä. Toisaalta kommentoitiin myös tuotiin esiin, että seurojen budjetit vaihtelevat vuosittain riippuen kunakin vuonna järjestettyä toiminnasta.

Seurojen tärkeimpinä tulonlähteinä (ks. Taulukko 11) mainittiin jäsenmaksut ja TSV:n julkaisutuki. Muita yleisimpiä tulonlähteitä olivat pääomatulot ja apurahat. Avoimissa vastauksissa nousi esiin myös yleiset valtionavustukset ja konferenssi- tuotot seurojen keskeisinä tulonlähteinä.

Taulukko 11. Seurojen keskeiset tulonlähteet

Tulonlähde	n	%
Jäsenmaksut	95	83,3
TSV:n jakama julkaisutuki	47	41,2
Apurahat	25	21,9
Pääomatulot	24	21,1
Kirjojen myynti	18	15,8
Muu julkaisutuki	4	3,5
Lehtien tilausmaksut	17	14,9
Tulot koulutuksista	15	13,2
Hankerahoitus	11	9,6
Organisaatioiden tai henkilöiden kannatusmaksut	11	9,6
Sponsoritulot	6	5,3
Muu tulonlähde	25	21,9

Lähde: Kysely

Seurojen työllistämien henkilötyövuosien keskiarvo oli 3,5 vuonna 2018. Keskiarvo ei kuitenkaan tässäkään kohta kerro koko totuutta, sillä lähes 60 % seuroista toimii ilman palkattuja työntekijöitä. Noin viidennes seuroista työllisti 0,1–1 henkilötyövuotta (Taulukko 12). Suurin seura henkilötyövuosiltaan työllisti 87 henkilötyövuotta vuonna 2018. Suurimmassa osassa (81,3 %) seuroja merkittäviä muutoksia henkilötyövuosissa ei ole tapahtunut viimeisen viiden vuoden aikana. 13 % vastaajista ilmoitti kuitenkin henkilötyövuosien kasvaneen seurassa. Avoimissa vastauksissa tuli esiin, että seurojen työntekijät ovat usein osa-aikaisia ja että seuratyöntekijät erilaisiin projekteihin ja hankkeisiin määräaikaista työntekijöitä.

Taulukko 12. Seuran työllistämät henkilötyövuodet

Henkilötyövuodet (n=111)	n	%
0	67	60,4
0,1 - 1	24	21,6
1,1 - 5	11	9,9
5,1 - 10	4	3,6
Yli 10	5	4,5

Lähde: Kysely

Suurin osa seuroista (67,2 %) maksoi palkkioita (esim. kokous- ja luentopalkkiot) vuonna 2018. Keskimäärin seuratyöntekijät maksoivat palkkioita noin 16 henkilölle vuonna 2018. Tässäkään tapauksessa vaihtelu seurojen välillä on suurta, sillä enimmillään palkkiota maksettiin noin 350 henkilölle. Yli 40 % seuroista maksoi palkkioita 1–5 henkilölle (Taulukko 13). Suurin osa työstä hoidetaan seuroissa kuitenkin ilman palkkaa tai palkkioita. Vastaajat arvioivat, että keskimäärin noin 70 % työstä hoidetaan ilman palkkaa tai palkkioita. Palkattoman työn osuus vaihteli 0 %:n ja 100 %:n välillä seurasta riippuen.

Taulukko 13. Seuran maksamat palkkiot

Palkkiot, henkilöille (n= 112)	n	%
0	35	31,3
1–5	47	42,0
6–10	9	8,0
Yli 10	21	18,8
Yhteensä	112	100,0

Lähde: Kysely

Jäsenet ja jäsenyys

Seurojen jäsenistö koostuu pääasiassa henkilöjäsenistä (Taulukko 14). Lähes 40 %:lla seuroista on sekä henkilö- että yhteisöjäseniä. Neljä kyselyyn vastannutta seuraa, joilla ei ole lainkaan jäseniä, olivat joko säätiöitä tai instituutteja.

Taulukko 14. Seurojen jäsenistö

Seuran jäsenistö koostuu	n	%
Henkilöjäsenistä	65	57,0
Sekä henkilö- että yhteisöjäsenistä	45	39,5
Seuralla ei ole jäseniä	4	3,5
Yhteensä	114	100,0

Lähde: Kysely

Seurojen vuosijäsenyys maksoi vuonna 2018 keskimäärin 35 euroa (mediaani 28,5 euroa). Vuosijäsenyyden hinta vaihteli kuitenkin 0 ja 280 euron välillä. Suurimmalla osalla seuroista (66 %) jäsenmaksussa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana. Lähes kolmannes (29,5 %) ilmoitti

kuitenkin jäsenmaksun kasvaneen. Avoimissa vastauksissa ilmeni, että useat seuramat antavat alennuksia jäsenmaksusta työelämän ulkopuolella oleville jäsenille. Myös yhteisöjäsenien jäsenmaksut ovat huomattavasti suurempia verrattuna henkilöjäsenien maksuihin. Osa seuroista on kokenut painetta laskea jäsenmaksua lehden siirryttyä avoimeksi julkaisuksi.

Jäsenedut

Yleisimpiä seurojen tarjoamia jäsenetuja ovat mahdollisuus osallistua seuran tapahtumiin ja jäsenkirje (Taulukko 15). Useat seuramat tarjoavat jäsenille alennuksen tai vapautuksen osallistumismaksuista tai lehden tilausmaksuista. Joissakin tapauksissa seuran jäsenet voivat hakea seuran myöntämiä apurahoja. Kyselyn avoimissa vastauksissa jäsenetuina mainittiin usein myös alennukset seuran muista julkaisuista, kuten kirjoista.

Taulukko 15. Seurojen tarjoamat jäsenedut

Jäsenetu	n	%
Mahdollisuus osallistua seuran tapahtumiin	80	70,8
Jäsenkirje	78	69,0
Alennus/vapautus seuran järjestämien tilaisuuksien osallistumismaksuista	67	59,3
Alennus/vapautus lehden tilausmaksusta	52	46,0
Mahdollisuus apurahojen hakuun	26	23,0
Alennus/vapautus seuran yhteistyökumppaneiden järjestämien tilaisuuksien osallistumismaksuista	21	18,6
Tuki työhauussa (esim. oppaat, työpaikkailmoitukset)	6	5,3
Seura ei tarjoa jäsenetuja	6	5,3
Vakuutus	3	2,7
Ammatillinen edunvalvonta	3	2,7
En osaa sanoa	2	1,8
Mahdollisuus työtiloihin	1	0,9
Muu	22	19,5

Lähde: Kysely

Osa haastateltavista kertoi, että seuramat haluavat tukea nuoria, jotka ovat akateemisen uransa alussa. Eräs seura halusi kohdentaa apurahoja erityisesti post doc -tutkijoille, koska seura koki, että nuorten tutkijoiden voi olla vaikea päästä akateemisella uralla eteenpäin siinä vaiheessa, kun he ovat juuri väitelleet. Nuoria tuetaan esimerkiksi erilaisilla apurahoilla tai antamalla tunnustusta akateemisesta työstä (esim. parhaan väitöskirjan palkinto).

[...] et nuoret saa sitä, et okei, katso, voi tehdä uran, se voi onnistua. Et jatka vaan sitä, mitä olet tekemässä et kyllä se löytyy se keino varmasti. Niin minuakin on neuvottu. Ja kun tuntuu, että [...] täst ei tule yhtään mitään. Joku sanoo, että kyllä siitä tulee. Et malta vaan, tilanteet muuttuu. Tee vaan sitä, mitä olet aina ennenkin tehnyt tuommosella intensiteetillä. Tätä me halutaan sanoo meidän jäsenille, nimenomaan nuorille. [P1]

Seuran jäsenyydestä katsottiin olevan siis myös aineetonta hyötyä yhteisöltä saatavan tuen ja verkostoitumismahdollisuuksien muodossa.

Mut yks asia, mikä ei oo muuttunu, on se verkottuminen. Eli seuran tärkeä tehtävä on, että siellä pidetään, siellä oppii tunteen ihmisiä, siellä nuoret oppii tunteen vanhempia, ja moni työpaikka löytyy sitä kautta ynnä muuta tämmöstä. [P6]

Jäsenhankinta

Kyselyssä yli 60 % vastaajista ilmoitti, että seurassa on huoli jäsenmäärän pienenemisestä. Valtaosa seuroista (64,1 %) tekeekin aktiivista jäsenhankintaa. Jäsenhankintaa tehdään esimerkiksi sosiaalisen median kautta ja mainostamalla erilaisissa tapahtumissa, yrityksissä ja oppilaitoksissa. Kyselyn avovastauksissa nousi esiin, että jäsenhankintaa pyritään kohdistamaan erityisesti nuorille sukupolville, kuten alan opiskelijoille. Seurojen aktiivi- sekä hallitusten jäsenet ovat monessa seurassa tärkeässä roolissa myös jäsenhankinnassa.

Meillähän on siis ympäri Suomee, kaikis niissä yksiköissä tai yliopistoissa, tutkimuslaitoksissa, missä on [...] alan tutkimusta ja tutkijoita [...]. Eli et meillä on ne paikalliset jäsenet siellä, jotka hoitaa tätä jäsenhankintaa ja se on, sitä kautta meidän jäsenet on tullukki hyvin pitkälle, et sitä infoo viedään siellä ja [...] ollaan väsätty tällasia julisteita, joita laitetaan yksiköitten seinille ja tällä tavalla aktiivisesti. [P1]

Aktiiviseen jäsenhankintaan tarvitaan resursseja, mikä on myös otettava huomioon. Tämä vaikuttaa siihen, kuinka paljon ja millä tavoin jäsenhankintaa tehdään.

[...] aktiivinen jäsenhankinta maksaa tavalla tai toisella, jos ei muuta niin jonkun henkilön työtunteja, jolle pitää myöskin laittaa hinta. Niin sitä sitten pitää punnita, että onko tällä mitään hyötyä. [P4]

Haastatteluissa tuli esille, että tiedeakatemioiden ei ole ongelmaa saada jäseniä. Tämä johtuu siitä, että tiedeakatemioiden kutsuvat jäsenensä ja jäsenyys tiedeaka-

temiassa katsotaan kunnia-asiaksi. Lisäksi tiedeakatemioiden jäsenmäärä on kiinteä. Tiedeakatemoilla voi kuitenkin olla haasteena jäsenten aktivoiminen mukaan toimintaan, kuten muillakin seuroilla. Aktiivisia jäseniä tarvitaan pyörittämään seuratoimintaa ja edistämään seuran yhteisiä tavoitteita. Seurat tarvitsevat myös henkilöitä esimerkiksi ylläpitämään verkkosivuja. Seuroilla voikin olla pulaa esimerkiksi digi- ja someosaajista.

[...] mun mielestä yks se haaste nyt on, että miten saadaan nuorempia ihmisiä mukaan niin että he todella tulisivat toimintaan mukaan ja [...] uhraamaan omaa aikaansa siihen. Et just tätä somepuolta ja digipuolta ryhdyttäis kehittämään. [P2]

Yksi haastateltava korosti, että toisinaan työn järjeittäminen voi olla tarpeen aktiivisten tekijöiden haalimisen sijaan: "Me ei voida loputtomasti hankkia lisää [ihmisiä], joten sen työn järjeittäminen on kans semmonen ikuisuusunelma." [P3]

Yhteiskunnan muutokset vaikuttavat tieteellisten seurojen toimintaan. Haastatelluissa nousi esiin kokemus siitä, että ihmisillä ei ole vapaaehtoistyöhön ja seuratoimintaan aikaa samalla tavalla kuin ennen. Tämä koskee paitsi seuran jäseniä myös esimerkiksi julkaisujen kirjoittajia ja seurojen tapahtumiin osallistuvia esiintyjiä. Yhdessä syyksi arvioitiin kiristyneet työelämän vaatimukset ja kiireen lisääntyminen.

No siis suurin haaste on se, että saadaan kaikki tehtyä. [...] nykyisillä tutkijoilla on niin paljon tiukemmat vaatimukset valmistumisen nopeudesta, julkasutahdista, muusta kun silloin aikanaan. [P3]

Osa haastateltavista mainitsi, että ennen oman alan tieteelliseen seuraan liittymisen oli itsestäänselvyys, mutta nykyään näin ei enää ole. Yksi haastateltava arveli myös, että tieteenalojen erikoistuessa yhä pidemmälle oman tieteenalan yleisseura ei kenties ole enää yhtä houkutteleva vaihtoehto kuin ennen. Tieteelliset seurat joutuvatkin tarkastelemaan omaa rooliaan ja toimintaansa yhä uudelleen ja miettimään, mitä ne tarjoavat jäsenilleen.

Et ehkä se tieteellisen seuran kenttä on muuttunut just siinä, että meidän pitäis jotenkin ehkä enemmän vastata niihin jäsenten sellasiin täsmällisin tarpeisiin. [...] ennen tavallaan se oli niin itsestään selvää, että jos sä opiskelet tai valmistut [...], niin sä liityt meihin. [P5]

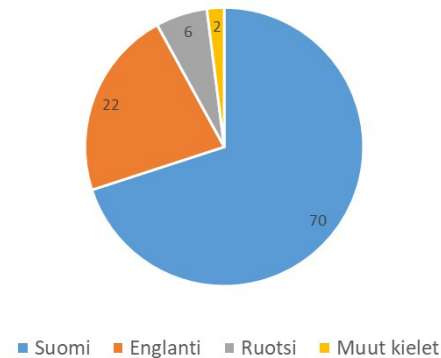
Julkaisutoiminta

Valtaosalla (85,2 %) kyselyyn vastanneista seuroista on julkaisutoimintaa. Vertaisarvioitua lehtiä ja monografioita ovat tyypillisimpiä julkaisumuotoja. Yli puolet (55,7 %) vastaajista ilmoitti julkaisseensa vuonna 2018 ainakin yhtä vertaisarvioitua lehteä. Seurojen julkaisemien vertaisarvioitujen lehtien määrä vuonna 2018

vaihteli 0 ja 24 nimekkeen välillä, keskiarvon ollessa 1,7. Yhteensä kyselyyn osallistuneet seurat julkaisivat 148 vertaisarvioitua lehteä.

18 vastaajaa (15,7 %) ilmoitti seuran julkaisevan ainakin yhtä muuta lehteä. Muiden lehtien julkaisumäärä vaihteli 0:n ja 6:n välillä. Lähes kolmannes (28,7 %) vastaajista ilmoitti seuran julkaisseensa vuonna 2018 vähintään yhtä kirjasarjaa. 15 % kyselyyn osallistuneista seuroista julkaisi ainakin yhden monografian. Julkaistujen monografioiden määrät vaihtelevat 0 ja 45 kappaleen välillä vuodessa.

Seurojen pääasiallinen julkaisukieli on suomi (Kuvio 10). Kyselyyn osallistuneiden seurojen julkaisuista keskimäärin 70 % julkaistaan suomenkielisinä. Englanniksi julkaistaan keskimäärin 22 % ja ruotsiksi noin 6 % julkaisuista. Eri kielten osuudessa on seurojen välisiä eroja. Osa seuroista julkaisee ainoastaan kotimaisilla kielillä (34 seuraa), kun taas osa ainoastaan englanniksi (viisi seuraa). Suurin osa seuroista kuitenkin käyttää useampia kieliä julkaisuissaan.

Kuvio 10. Kielet seurojen julkaisuissa, n=93, lähde: kysely.

Haastattelujen perusteella suomen kielen säilyttäminen tieteen kielenä on tärkeä tavoite tieteellisille seuroille. Yksi keino tähän on suomenkielinen julkaisu-toiminta. Seurat halusivat pitää huolta myös suomen kielen luettavuudesta ja yleisestä tasosta. Suomen kielen säilyttäminen tieteen kielenä oli tärkeää myös yhdelle sellaiselle seuralle, jolla ei ole omaa julkaisutoimintaa.

Ehkä se keskeisin olemassaolon idea on taas, et me peräänkuulutetaan ja myös vahditaan ja autetaan eteenpäin korkeetasosta kotimaankielistä julkasemista, jossa siis kielellinen taso on hyvä, argumentatiivinen taso on hyvä. [P3]

[...] pidetään erittäin tärkeänä julkasta suomeksi [...] Ja me ollaan myös sitä mieltä, että suomea pitää kehittää tieteen kielenä. Sillä on sekä tieteen itsensä kannalta että sitten muun yhteiskunnan kannalta suuri merkitys. [P7]

Toisaalta haastattelussa nousi esiin myös pienen kielialueen haasteet julkaisu-toiminnassa: "Mutta sit on tää rahoituksen haasteet sitten. Et jos me halutaan [...] kertoa sitten niistä luotettavasti suomen kielellä, [...] Suomen oloihin sovitettuna, niin jonkun pitää se tehdä." [P4]

Seurat julkaisevat lehtiä, kirjasarjoja ja monografioita pääosin sekä painettuna että digitaalisena (Taulukko 16). Kirjasarjojen ja monografioiden osalta ainoastaan painetussa muodossa julkaiseminen on selvästi lehtiä tyypillisempää. Reilu neljännes (28 %) seurojen julkaisemista lehdistä julkaistaan ainoastaan digitaalisessa muodossa.

Taulukko 16. Julkaisumuodot

	Ainoastaan painettuna	Ainoastaan digitaalisena	Sekä painettuna että digitaalisena
Vertaisarvioituja lehtiä (n= 65)	7,7 %	27,7 %	64,6 %
Muita lehtiä (n=18)	0 %	27,8 %	72,2 %
Kirjasarjoja (n=41)	41,5 %	7,3 %	51,2 %
Monografioita (n= 30)	30 %	10 %	60 %

Lähde: Kysely

Kyselyyn vastanneista 60 % kertoo, että seuran julkaisu-toiminnan määrässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana. Viidennes vastaajista kertoo, että julkaisu-toiminta on kasvanut. Kyselyn avoimissa vastauksissa muutoksina nousee esiin erityisesti painetuista julkaisuista luopuminen ja siirtyminen digitaaliseen muotoon. Useammassa avovastauksissa mainitaan myös siirtyminen journal.fi-alustalle ja avoimeen julkaisumuotoon siirtyminen.

Kaksi haastateltavaa kertoi, että nykyisin seuran julkaisut ilmestyvät säännöllisemmin kuin aikaisemmin. Toinen heistä kuvaili asiaa seuraavasti:

Meillä ehkä, saatto olla vähän ennen sitä oli silleen jokunen vuosi, et me julkastiin joinain vuonna liian monta [julkaisua]. Ehkä sekin muutos on varmaan saatu viiden vuoden aikana suunnilleen vakiinnutettua, että nykyisin meillä ilmestyy [julkaisut] tasasemmin [...]. Et sillan aikasemmin [...] se oli sitten vapaaehtoistyöhön liittyvää kontrolloimattomuutta. [P3]

Muita muutoksia oli lehden ulkoasun kehittyminen ja lehden sisältöön liittyvät muutokset (esim. julkaistaan myös teemanumeroita). Lehden sisältöön vaikuttaa myös päätoimittajan vaihtuminen.

[...] päätoimittajahan aina tavallaan hommaa sit oman toimittajakuntansa sinne. Se myös tekee sitä, että porukka vaihtuu. Kun ihmiset vaihtuu, niin jututkin vähän vaihtuu. Sillä tavalla se koko ajan uusii sitä lehteä. [P2]

Akateemisen tutkijantyön muuttuminen on näkynyt tieteellisen lehden toimintustyyliä. Tutkijoilla on tarve julkaista kansainvälisissä lehdissä, minkä vuoksi artikkeleiden omaehtoinen tarjoaminen kotimaiseen tieteelliseen lehteen on vähentynyt.

[...] jos aattelee tutkijoita, jotka on merkittävä kirjottajaryhmä tietysti meille. Niin kun on tullu paine paitsi julkasta paljon, mutta julkasta korkeen luokituksen kansainvälisissä lehdissä, niin motiivi kirjottaa ja tarjota itsenäisesti kotimaiseen lehteen tieteellistä artikkelia on pienempi ja se on näkyny jonkin verran siinä tarjonnassa [...]. [P3]

Avoimien tieteiden

Kyselyssä tarkasteltiin myös seurojen toimia liittyen avoimen tieteen edistämiseen (Taulukko 17). Suosituimpia avoimen tieteen edistämisen muotoja ovat tutkimusdatan avoimeen tallentamiseen kannustaminen, julkaisujen rinnakkais-tallennuksen salliminen sekä avoimen lehden (OA) julkaiseminen. Useampi seura (15) suunnittelee avoimeen julkaisemiseen siirtymistä. Avoimien monografioiden julkaiseminen ja avoimen vertaisarvioinnin hyödyntäminen ovat harvemmin käytössä olevia avoimen tieteen muotoja. Kyselyn avovastauksissa ilmenee, että osalla seuroista on julkaisuissa käytössä embargo, jonka aikana julkaisun sisältö ei ole avoimesti luettavissa. Seuroilla saattaa myös olla sekä avoimia että perinteisiä tai embargon alaisia julkaisuja.

Taulukko 17. Avoimen tieteen edistäminen seuroissa

	Kyllä (%)	Ei (%)	Ei, mutta suunnittelee (%)	En osaa sanoa (%)
Seura julkaisee open access -lehteä/lehtiä (n=111)	49 (44,1)	44 (39,6)	15 (13,5)	3 (2,7)
Seura julkaisee open access -monografioita (n=104)	20 (19,2)	71 (68,3)	8 (7,7)	5 (4,8)
Seura sallii kustantamiensa julkaisujen rinnakaistallennuksen (n=109)	55 (50,5)	23 (21,1)	8 (7,3)	23 (21,1)
Seura kannustaa tutkimusdatan avoimeen tallentamiseen (n=108)	60 (55,6)	18 (16,7)	9 (8,3)	21 (19,4)
Seuralla on käytössä avoin vertaisarviointi (n=110)	23 (20,9)	67 (60,9)	7 (6,4)	13 (11,8)

Lähde: Kysely

Kyselyn avovastauksissa vastaajat kertovat, että avoimien julkaisujen kustannusmallin puuttuminen estää edelleen avoimiin julkaisuihin siirtymisen. Tämä seikka nousi esiin myös haastatteluissa. Haastateltavat pohtivat esimerkiksi sitä, kuinka hoidetaan työ, joka on perinteisesti kuulunut kustantamoille (esim. toimittaminen, tyylilajin muokkaaminen, kielenhuolto). Osa haastateltavista pohti myös, miten avoin tiede voisi toteutua esimerkiksi suurelle yleisölle kirjoitetuissa kirjoissa, jotka pohjautuvat tutkimustuloksiin.

Lisäksi mainittiin kustannukset, jotka liittyvät lehtien säilyttämiseen palvelimilla, sekä kuka hoitaa jatkossa julkaisujen indeksoinnin ja arkistoinnin ja tulevaisuudessa tarvittaessa myös sähköisten julkaisujen konvertoinnin. Esiin nousi myös huoli esimerkiksi siitä, kuinka käy tulevaisuudessa seurojen jäsenmaksuille (joihin sisältyy lehti) tai julkaisujen tilausmaksuille.

[...] tieteellisillä seuroilla jäsenmaksuun sisältyy usein se, että siihen sisältyy tää tieteellinen lehti. Ja jos sä nyt voitkin lukee sen lehden ilmasiks verkossa, kun nyt se on tullu sulle postissa kotiin, niin kuinka moni sitte ajattelee sitä, että kyllä minun täytyy tukea tämän lehden olemassaoloa ja maksaa siitä, vaikka naapuri ei maksakaan ja lukee sitä ihan samalla tavalla. [P2]

Tieteen avoimuus merkitsee tieteellisille seuroille muutakin kuin julkaisutoimintaa. Kyselyn avovastauksissa kerrottiin, että seurat toteuttavat avointa tiedettä myös järjestämällä kaikille avoimia tapahtumia sekä osallistumalla avoimen tieteen kehitystyöhön. Osa seuroista pyrkii myös laajempaan avoimuuteen julkaisemalla esimerkiksi tutkimussuunnitelmia ja omia toimintaprosessejaan verkossa. Myös osa haastateltavista mainitsi tärkeänä asiana seuran toiminnan ja talouden läpinäkyvyyden: "Me ollaan ehdottomasti lähdetty siitä, et me ollaan läpinäkyvä järjestö." [P1]

Seminaari- ja konferenssitoiminta

Lähes kaikki (96,5 %) vastanneista seuroista kertoo järjestävänsä seminaareja, konferensseja tai muita tieteellisiä tapahtumia. Kaikkiaan kyselyyn osallistuvat seurat järjestivät vuoden 2018 aikana noin 230 seminaaria, 77 tieteellistä konferenssia ja 226 muuta tieteellistä tapahtumaa. Tapahtumien järjestämisen aktiivisuus vaihtelee seurojen välillä merkittävästi. Esimerkiksi seurat järjestivät keskimäärin 2,4 seminaaria vuoden aikana, mutta määrä vaihteli 0 ja 50 seminaarin välillä. Seurojen järjestämät tapahtumat vuonna 2018 olivat pääasiassa kansallisia (86 %). Kuitenkin 45 % vastaajista järjesti myös kansainvälisiä tapahtumia. Lähes viidennes seuroista järjesti alueellisia tapahtumia. Suurin osa (62,5 %) vastaajista kertoo, että seuran seminaari- ja konferenssitoiminnassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana. Lähes kolmannes (30,4 %) kertoo toiminnan lisääntyneen. Kyselyn avovastauksissa esiin nousee erityisesti toiminnan kansainvälisyyden lisääntyminen sekä seurojen välisen yhteistyön lisääntyminen. Avovastauksissa mainitaan myös esimerkiksi tapahtumien striimaaminen verkkoon uutena asiana.

Tutkimustoiminta

Kyselyssä selvitettiin myös seurojen tutkimustoimintaa. Noin neljännes (26,3 %) vastaajista ilmoitti seuralla olevan tutkimustoimintaa. Kyselyn avovastauksessa yksi vastaajista kirjoittaa: "Seura ei tutki vaan tukee tutkimusta, jota jäsenet tekevät." Yleisin tutkimustoiminnan muoto onkin tutkimuksen rahoittaminen (Taulukko 18). Lähes yhtä yleisiä ovat tutkimusaineistojen kerääminen ja kirjaston tai arkiston ylläpito tutkijoiden käyttöön. Seurat tarjoavat myös tiloja ja välineitä tutkimuskäyttöön sekä hankkivat rahoitusta tutkimusprojekteille. Seurojen tutkimustoiminnan määrässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana.

Taulukko 18. Seurojen tutkimustoiminta

	n=30	%	% n=115
Rahoitti tutkimusta	19	63,33	16,52
Ylläpiti tutkijoiden käytössä olevaa kirjastoa/ arkistoa	17	56,67	14,78
Keräsi tutkimusaineistoja	16	53,33	13,91
Tarjosi tiloja/välineitä tutkimuskäyttöön	12	40,00	10,43
Hankki rahoitusta tutkimusprojektille	9	30,00	7,83
Teki muuta tutkimustoimintaa	1	3,33	0,87

Lähde: Kysely

Haastatteluissa nousi esiin, että tutkimustoiminnassa oli seurojen välillä suuria eroja. Esimerkiksi yhdellä seuralla tutkimuksen tekeminen oli kiinteä osa seuran toimintaa. Joillakin seuroilla omaa tutkimustoimintaa ei ollut lainkaan, tai suunnitteilla saattoi olla yksittäinen tutkimusprojekti.

[...] ei oo omaa tutkimustoimintaa. Nyt ehkä tulee vähän sen tapasta [...] Voidaan sanoa, et jos me saadaan tarpeeks apurahoja ja muita semmosia, me voidaan maksaa jollekin tutkijalle et se tekee oikeen tutkimuk- sen. [P2]

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja tiedeviestintä

Suurimmalla osalla (92,6 %) kyselyyn vastanneista seuroista on yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyvää toimintaa. Suosituinta yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja seuroille ovat sisällön tuottaminen sosiaalisen median kanaviin, yleisötapahtumien järjestäminen sekä lausuntojen antaminen (Taulukko 19). Näiden lisäksi useat seurat kertoivat järjestävänsä koulutustapahtumia, tekevänsä yhteistyötä median kanssa, tuottavansa mediatiedotteita ja tutkimuksen popularisointeja. Seurat osallistuvat myös tieteen kehittämishankkeisiin. Seurat pyrkivät lisäämään lasten ja nuorten tutkimustietoutta esimerkiksi tuottamalla oppimateriaaleja ja tekemällä kouluvierailuja.

Lähes puolet (44,1 %) vastaajista kertoo, että seuran yhteiskunnallinen vaikuttaminen on lisääntynyt merkittävästi viimeisen viiden vuoden aikana. Avovastauksissa nousi esiin, että seuroilla voi olla edustus esimerkiksi tutkimuseettisessä neuvottelukunnassa tai ministeriön työryhmissä tieteellisen neuvonantajan roolissa. Vastauksissa nousee esiin myös sosiaalisen median roolin kasvaminen seurojen näkyvyyden lisäämisessä.

Taulukko 19. Seurojen yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja tiedeviestinnän muodot

	n	% n=115
Tuotti sisältöä seuran sosiaalisen median kanaviin	78	67,83
Järjesti muita yleisötapahtumia	68	59,13
Antoi lausuntoja (tiedepoliittisia tms.)	53	46,09
Järjesti koulutustapahtumia	39	33,91
Teki muuta yhteistyötä median kanssa (esim. haastattelut)	36	31,30
Tuotti mediatiedotteita	34	29,57
Tuotti tutkimuksen popularisointeja	33	28,70
Osallistui tieteen kehittämishankkeisiin	32	27,83
Osallisti kansalaisia keräämään tai tuottamaan tutkimusaineistoa	11	9,57
Tuotti oppimateriaaleja	10	8,70
Teki kouluvierailuja	10	8,70
Järjesti harrastustoimintaa lapsille tai nuorille	8	6,96
Teki ammatillista edunvalvontaa	6	5,22
Seura ei toteuttanut yhteiskunnallista vaikuttamista vuonna 2018	2	1,74
Muulla tavoin	12	10,43

Lähde: Kysely

Haastatteluissa tuli esille, kuinka tieteellisissä seuroissa toimiminen on jo itsessään arvokasta yhteiskunnan ja tieteen kannalta.

[...] mä koen itse toiminnan tieteellisessä seurassa yhteiskunnalliseksi vaikuttamiseksi. [P1]
Et niin kauan kun on tämmöstä vapaaehtoista harrastusaktiiviteettia tieteellisissä seuroissa, niin mä uskon että tiede voi voida hyvin täs maassa. [P2]

Seurat tekevät yhteiskunnallista vaikuttamista sellaisten aiheiden kohdalla, jotka ovat seuralle tärkeitä. Seurat kokivat tärkeäksi vaikuttaa myös sellaisissa asioissa, joita kukaan muu taho ei tee.

Mut sit me ollaan vaikkapa tuotettu tietosesti tämmöstä [...] [materiaalia] [...] opettajille, niin kukaan muu ei oo tehny sitä. Ja ne on ollu merkittäviä työvälineitä opettajille. Et siellä taas se yhteiskunnallinen vaikutavuus voi olla tosi merkittävää. [P3]

[...] on annettu eduskunnalle lausunto tässä näin pari vuotta sitten tähän liittyen. Ja sitten meillä on [...] tämmöset [verkko]sivustot, jossa sitten annetaan ohjeita [...] Se oikeestaan se meidän keskeinen asia on tämmönen, et me pyritään siihen, että ihmisillä olis positiivinen kuva tieteeestä [...] kirja on tässä juuri työn alla ja muuta tämmöstä. Semmosta, mitä muut ei ikään kuin tee. Me sitten katsotaan, että tehdäänpä me nyt sitten. [P4]

Haastatteluissa käsiteltiin myös tiedeviestintää. Se voi tieteellisillä seuroilla olla kaikkea läpileikkaavaa toimintaa, kuten seuraava keskustelu osoittaa:

H: Mulla on tästä kysymys, että miten seura toteuttaa tiedeviestintää, niin tässähan tulikin nyt samalla.
P4: Muuta ei tehdäkään.

Haastattelussa tuli myös esille, että tiedeviestinnän halutaan olevan luonteeltaan keskustelevaa.

[...] se ei oo pelkästään sitä, et me haluttais, et me hirveesti jaetaan tietoa, niinku tämmönen kaadetaan tietoa ja pidetään esitelmiä, jossa pää puhuu ja muut vaan kuuntelee. Vaan näissä on aina taustalla se, että halutaan et siinä on keskustelua. [...] se on hirveen tärkeä asia säilyttää tää tämmönen keskustelu tieteeestä. Ja myös niin että silloinkin kun on esitelmätilaisuus, jossa on ihmisiä, jotka ei oo [tieteenalan] tutkijoita, että myös he saavat keskustella ja puhua ja sanoa mielipiteensä ja esittää kysymyksiä. [P2]

Yhteistyö eri organisaatioiden kanssa

Suomalaiset seurat

Suurin osa (89,5 %) seuroista pitää yhteyttä ja tekee yhteistyötä muiden suomalaisten tieteellisten seurojen kanssa. Yhteydenpito on enimmäkseen vapaamuotoista tai epävirallista (Taulukko 20). Seuroilla on myös yhteisiä projekteja tai muita aktiviteetteja, kuten konferensseja ja seminaareja. Seuroilla saattaa olla myös yhteisiä julkaisuja tai seurat jakavat jäsenetuja.

Taulukko 20. Seurojen yhteydenpito muiden suomalaisten seurojen kanssa

	n	%
		n=115
Vapaamuotoista tai epävirallista yhteydenpitoa	77	66,96
Yhteisiä projekteja tai muita aktiviteetteja	63	54,78
Yhteisiä julkaisuja	16	13,91
Jäsenetuja	15	13,04
Seura ei pitänyt yhteyttä muihin seuroihin vuonna 2018	4	3,48
Muu	11	9,57

Lähde: Kysely

Kansainväliset seurat

Suurin osa (74,3 %) kyselyyn osallistuneista seuroista pitää yhteyttä myös ulkomaisiin tai kansainvälisiin seuroihin. Myös kansainvälisessä yhteydenpidossa vapaamuotoinen ja epävirallinen yhteydenpito on yleisintä (Taulukko 21). Seurat ovat usein myös kansainvälisten seurojen jäseniä. Muita yleisimpiä yhteydenpidon muotoja ovat yhteiset projektit tai muut aktiviteetit sekä kansainvälisen seuran Suomen osastona toimiminen. Kyselyn avovastauksissa mainittiin yhteiset konferenssit, tutkijavierailut ja julkaisuvaihto. Pohjoismainen yhteistyö mainittiin useamman kerran.

Suomen Tiedeakatemiain^{1,2} koordinoima kansalliskomiteatoiminta tukee Suomen tieteellisten seurojen kansainvälistä toimintaa. Vuonna 2018 kansalliskomiteoita oli yhteensä 37, ja monet niistä toimivat tieteellisten seurojen yhteydessä. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää Suomen Tiedeakatemiaille valtionavustusta, jolla maksetaan kansalliskomiteoiden jäsenmaksuja kansainvälisiin kattojärjestöihin ja myönnetään toimintatukea kansainvälisten järjestöjen kokouksiin osallistumiseen. (Suomen Tiedeakatemiain toimintakertomus 2018.)

- 1 Suomen Tiedeakatemiain (<https://www.academies.fi/>) on yhteistyöneuvosto, jonka muodostavat Suomen neljä tiedeakatemiat (Suomalainen Tiedeakatemia, Finska Vetenskaps-Societeten – Suomen Tiedeseura, Teknillisten Tieteiden Akademia, Svenska tekniska vetenskapsakademien i Finland). Suomen Tiedeakatemiain toiminta käynnistettiin vuonna 2018. Samalla lakkautettiin sen edeltäjä Tiedeakatemiain neuvottelukunta. (Suomen Tiedeakatemiain toimintakertomus 2018.)
- 2 Lue Suomen Tiedeakatemiain ja sen edeltäjien kansainvälisestä yhteistyöstä Nykäsen (2019) artikkelista.

Taulukko 21. Seurojen yhteydenpito ulkomaisiin tai kansainvälisiin seuroihin

	n	%
		n=115
Vapaamuotoista tai epävirallista yhteydenpitoa	53	46,09
Seura on kansainvälisen tieteellisen seuran jäsen	49	42,61
Yhteisiä projekteja tai muita aktiviteetteja	33	28,70
Seura toimii kansainvälisen tieteellisen seuran osastona Suomessa	21	18,26
Jäsenetuja	15	13,04
Yhteisiä julkaisuja	9	7,83
Seura ei pitänyt yhteyttä muihin seuroihin vuonna 2018	2	1,74
Muu	13	11,30

Lähde: Kysely

Haastateltavan (P1) edustama seura oli mukana kansalliskomiteatoiminnassa. Seura osallistui aktiivisesti oman tieteenalan kansainvälisten kattojärjestöjen toimintaan. Haastateltavan mukaan tämä tuo näkyvyyttä tutkijoille sekä edistää verkostoitumista, opetusta, monitieteellisyyttä ja tieteenalaa ylipäätään. Hän painotti kansalliskomiteatoiminnan tärkeyttä pienelle tieteelliselle seuralle.

[...] Suomen Tiedeakatemiassa, jonka alla on tämä kansalliskomiteatoiminta, joka mahdollistaa meille tän kansainvälisen toiminnan [...] se on erittäin iso etu ja asia täs meidän toimintaympäristössä. Et se mahdollistaa pienen maan, pienen seuran näkyvyyden ja toiminnan, jos on aktiivinen. Ja me ollaan haluttu olla aktiivisia. Että meillä vielä henki pihisee. [P1]

Sen sijaan osa haastateltavista kuvaili edustamansa seuran kansainvälistä toimintaa vähäiseksi. Kansainvälistä toimintaa ei nähty keskeiseksi esimerkiksi siksi, että seura toimi ja julkaisi pääasiassa suomen kielellä.

No ensinnäkin meidän toimintamalli on semmonen, et me toimitaan kyllä käytännössä suomen kielellä. [...] meillä on tietysti yhteyksiä, mutta ei ole mitenkään laajaa kansainvälistä toimintaa. [P4]

Lisäksi erään haastateltavan mukaan kansainvälisen toiminnan järjestämiseen ei ollut riittävästi aikaa. Eräällä tieteenalalla kansainvälistä yhteistyötä rajoitti puolestaan se, että Suomen kansallinen järjestelmä on erilainen verrattuna muihin maihin. Yksi haastateltava katsoi tutkimusvaihdon kuuluvan yliopiston tehtäviin.

Muut organisaatiot

Seurat tekevät yhteistyötä niin Suomessa kuin muuallakin erityisesti yliopistojen ja muiden korkeakoulujen kanssa (Taulukko 22). Myös tutkimuslaitokset ja valtionhallinto/ministeriöt ovat seurojen tyypillisiä yhteistyötahoja. Avovastauksissa yhteistyökumppaneiksi mainitaan myös kunnat ja kaupungit, EU sekä erilaiset järjestöt, kirjastot ja museot. Suurin osa (71,1 %) vastaajista ilmoittaa, ettei seuran yhteistyössä ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana. Noin viidennes vastaa, että yhteistyö on lisääntynyt. Avovastauksissa mainitaan, että seuran kaupallinen yhteistyö on lisääntynyt. Noin 17 % seuroista tekee yhteistyötä kaupallisten yritysten kanssa.

Taulukko 22. Seurojen yhteistyötahot

	n	% n=115
Yliopistot ja korkeakoulut	98	85,22
Tutkimuslaitokset	56	48,70
Valtionhallinto/ministeriöt	41	35,65
Kaupalliset yritykset	19	16,52
Toisen asteen oppilaitokset	12	10,43
Peruskoulut	5	4,35
Seura ei tee yhteistyötä	6	5,22
Muu	9	7,83

Lähde: Kysely

Tulevaisuus

Yli 40 % kyselyyn vastanneista seuroista aikoo käynnistää uusia toimintamuotoja tulevaisuudessa. Lisäksi kahdessa avoimessa kysymyksessä seuroja pyydettiin (1) kertomaan tarkemmin suunnitteilla olevista toimintamuodoista sekä (2) pohtimaan tieteellisten seurojen tärkeimpiä tehtäviä ja rooleja tulevaisuudessa. Avoimia vastauksia annettiin yhteensä 126 ja niissä pohdittiin monipuolisesti uusia tehtäviä ja tulevaisuuden suunnitelmia. Useammassa vastauksessa kerrottiin, että seuran toiminta tulee jatkumaan kuten tähänkin asti. Uusia ja tulevaisuuden toimintamuotoja kuitenkin esitettiin runsaasti.

”Julkaisutoiminta ja seminaarien järjestäminen säilynevät seuran ydintoimintoina”
 Monet vastauksista koskivat tiedeviestintää, julkaisutoimintaa sekä konferenssi- ja seminaaritoimintaa (Taulukko 23). Tiedeviestintä näkyi erityisesti tulevaisuuden tehtävissä ja oli aihe, jonka edistäminen on selvästi seuroilla pohdinnassa. Myös julkaisutoiminta ja sen kehittäminen olivat yksiä keskeisiä aiheita. Julkaisutoiminnan osalta pohdittiin mm. digitalisoitumista ja yhteistyön kehittämistä muiden seurojen kanssa. Vaikka kotimaisilla kielillä julkaiseminen nähtiin useimmiten tärkeäksi, osa seuroista myös pohtii julkaisutoiminnan laajentamista kansainväliseksi. Avoin julkaiseminen tuli yllättävän harvoin esiin vastauksissa, mutta tämä johtui todennäköisesti siitä, että kyselyssä oli oma osuutensa avoimelle tieteelle. Useat seurat myös suunnittelevat monipuolista seminaari- ja konferenssitoimintaa, joka toisaalta on suunnattu tieteellisille yleisöille ja toisaalta myös laajemmille yleisöille. Webinaarit ja tilaisuuksien etäosallistumisen mahdollistaminen olivat myös usein mainittuja uusia toimintamuotoja.

Taulukko 23. Seurojen uusia toimintamuotoja ja tulevaisuuden tehtäviä

TIEDEVIESTINTÄ

Uusia toimintamuotoja (7)	Tehtäviä tulevaisuudessa (21)
klubi-illat	tieteen popularisointi
blogit	tiedon jalostaminen päätöksenteon tueksi
vaikuttaminen sosiaalisen median kautta	kansalaistieteen edistäminen
	alan tärkeimpänä viestijänä toimiminen
	monitieteisen keskustelun ylläpitäminen
	osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun

JULKAISUTOIMINTA

Uusia toimintamuotoja (5)	Tehtäviä tulevaisuudessa (28)
tieteellistä lehteä korvaavaa julkaisutoimintaa	julkaisutoiminnan ylläpitäminen ja edistäminen
yhteisjulkaisutoiminnan kehittäminen muiden saman alan yhdistysten kanssa	kotimaisilla kielillä julkaiseminen
oppi- ja käsikirjasarjan uudelleen käynnistäminen	julkaisutoiminnan laajentaminen kv-lukijakunnan suuntaan
julkaisun sähköistäminen	avoin julkaiseminen
oman julkaisutoiminnan käynnistäminen	
vertaisarvioitu open access -lehti	

KONFERENSsit JA SEMINAARIT

Uusia toimintamuotoja (4)	Tehtäviä tulevaisuudessa (13)
iso kansainvälinen konferenssi joka kolmas vuosi	tieteellisten seminaarien ja konferenssien järjestäminen
seminaarityöskentelyä tohtoriopiskelijoille ja post doc -tutkijoille	digitaalisten kanavien käytön lisääminen tapahtumissa
webinaarit, tilaisuuksien jakaminen verkon kautta	tutkijoita ja tutkimustiedon käyttäjiä yhdistävien tilaisuuksien järjestäminen

Lähde: Kysely

”Panostus nuoriin tutkijoihin kasvamassa”

Tieteen- ja tutkimusalan tukeminen, palvelut tutkijoille ja opiskelijoille ja tutkijoiden työn tukeminen sekä tutkimustoiminta olivat myös yleisiä teemoja avovastauksissa (Taulukko 24). Useampi seura näki tulevaisuuden tehtäväksi tieteenalan näkyvyyden lisäämisen ja tutkimuksen tukemisen. Seurat suunnittelevat palveluja jatko-opiskelijoiden työn tukemiseen. Jos alan koulutusta vähennetään yliopistoissa, seurojen tehtäväksi jää koulutuksen tarjoaminen. Seurat myös suunnittelivat tutkijoiden ja tutkimuksen tukemista esimerkiksi tarjoamalla apurahoja. Useissa vastauksissa nostettiin esiin erityisesti nuoret tutkijat ja heidän uransa tukeminen.

Taulukko 24. Seurojen uusia toimintamuotoja ja tulevaisuuden tehtäviä

TIETEEN- TAI TUTKIMUSALAN EDISTÄMINEN	
Uusia toimintamuotoja (0)	Tehtäviä tulevaisuudessa (13) <ul style="list-style-type: none">- tieteenalan näkyvyyden ja arvostuksen lisääminen- ihmisten kiinnostuksen kasvattaminen tieteenalaa kohtaan- tutkimuksen jatkaminen tieteenalalla- tieteenalan edistäminen tieteen sisäisellä kentällä ja yhteiskunnassa- tutkimuksen vaikuttavuuden edistäminen
KOULUTUS, PALVELUT OPISKELIJOILLE	
Uusia toimintamuotoja (11) <ul style="list-style-type: none">- jatko-opiskelijoiden verkostointi ja koulutus- mentorointi- jatkokoulutus	Tehtäviä tulevaisuudessa (6) <ul style="list-style-type: none">- jatkokoulutuksen kehittäminen yhteistyössä yliopistojen kanssa- seuran merkitys on suuri, kun alan muu koulutus Suomessa on vähäistä tai alan koulutusohjelma on lakkautettu
TUTKIMUSTOIMINTA, TUTKIJOIDEN TYÖN TUKEMINEN	
Uusia toimintamuotoja (3) <ul style="list-style-type: none">- kansalaisten osallistaminen tutkimusaineistojen keräämiseen- matka-apurahat- tutkimushankkeiden rahoitus	Tehtäviä tulevaisuudessa (11) <ul style="list-style-type: none">- apurahat- tutkijanuran alkuvaiheen tukeminen- panostus nuoriin tutkijoihin kasvamassa- infrastruktuurin tarjoaminen

Lähde: Kysely

”Uskomme yhteistyön merkityksen ja poikkitieteellisyuden kasvavan vielä nykyisestä”
 Seurat toivat avovastauksissa esiin myös lisääntyvän yhteistyön ja seuran toiminnan kehittämisen (Taulukko 25). Seurat suunnittelevat hyödyntävänsä yhteistyötä esimerkiksi toisten seurojen kanssa tapahtumien järjestämisessä. Myös pohjoismainen yhteistyö mainittiin. Osa seuroista harkitsee jopa toiminnan yhdistämistä toisen saman alan seuran kanssa. Yhteistyötä käsiteltiin myös jäsenten näkökulmasta. Seurojen rooli erilaisten yhteistyöverkostojen tarjoajana nähtiin lisääntyvän tulevaisuudessa. Yhteistyötahoina mainittiin mm. toiset tutkijat Suomessa ja kansainvälisesti, harrastajat ja yritykset. Seuran toiminnan kehittämisen osalta suunnitelmat koskivat mm. tieteenalan laajentamista, uusien jaostojen perustamista ja jäsenhankintaan ja palveluihin panostamista.

Taulukko 25. Seurojen uusia toimintamuotoja ja tulevaisuuden tehtäviä

YHTEISTYÖ JA VERKOSTOITUMINEN

Uusia toimintamuotoja (4)

- seura harkitsee toiminnan yhdistämistä toisen saman alan seuran kanssa
- yhteistyön avaaminen yritysten kanssa
- tapahtumien järjestäminen yhteistyössä muiden kanssa
- pohjoismainen yhteistyö

Tehtäviä tulevaisuudessa (20)

- toimiminen samasta teemasta kiinnostuneiden ja sitä tutkivien ihmisten kohtauspaikkana, verkostoituminen, tiedon jakaminen, uusien yhteistyökuvioiden synnyttäminen
- harrastajien ja tutkijoiden yhteistyöfoorumi
- osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön
- linkki yhteiskunnan ja tiedemaailman välillä

SEURAN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Uusia toimintamuotoja (6)

- seuran tieteenalan laajentuminen
- uuden jaoston perustaminen tukemaan alan osaamista
- jäsenhankinnan kehittäminen
- jäsenten ottaminen paremmin mukaan seuran toimintaan
- strategiatyö
- palkkiojärjestelmän kehittäminen, selvitys mahdollisuudesta toimia työnantajana

Tehtäviä tulevaisuudessa (9)

- etsimme jatkuvasti uusia toiminnan muotoja
- seurassa käydään keskustelua mm. nimen muutoksesta

MUUT TOIMINTAMUODOT JA TEHTÄVÄT

Uusia toimintamuotoja (6)

- tieteellinen termipankki
- asiantuntijarekisteri
- artikkelipalkinnot
- opintovierailut jäsenistölle
- alumnitoiminta
- avoimen tieteen edistäminen

Tehtäviä tulevaisuudessa (6)

- arkistojen ja kirjastojen puolustaminen
- open access -periaatteen edistäminen

Lähde: Kysely

Ammatillinen verkostoituminen ja kansainvälinen toiminta kasvanee

Seuran julkaisujen ja toiminnan saavuttama ihmismäärä ja vaikuttavuus jatkavat kasvuaan

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen lisääntyy

Yhteistyön merkitys ja poikkitieteellisyys kasvaa

Seuraa ei todennäköisesti ole olemassa nykyisessä muodossaan viiden vuoden kuluttua

Pienet seurat taistelevat elintilastaan

Ihmiset eivät koe enää tarvetta vaikuttaa seurojen kautta

Tieteenalan ylläpito ei ole enää meriitti työyhteisössä

Työelämän kiireisyys rajoittaa jäsenten osallistumismahdollisuuksia

- Jäsenmaksulle ei saa vastinetta avoimen julkaisun myötä

Kuvio 11. Näkemyksiä tieteellisten seurojen roolista ja merkityksestä tulevaisuudessa (Lähde: Kysely)

Kyselyn avovastauksissa käsiteltiin myös seurojen roolia ja merkitystä tulevaisuudessa. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että seurojen merkitys tulee kasvamaan ja toimintamuodot laajenemaan (Kuvio 11). Lisäksi poikkitieteellisyys mainittiin seurojen toimintaa tulevaisuudessa muovaavana elementtinä. Mukana oli kuitenkin myös vastaajia, joiden mielestä seurojen merkitys tulee supistumaan tulevaisuudessa. Syynä tähän olivat seurojen jäsenmäärien lasku ja seurojen kamppailu olemassaolostaan. Lisäksi muutamissa avovastauksissa arvioitiin, että seuran rooli tulee pysymään tulevaisuudessa samanlaisena kuin nykyään.

Haastattelussa tieteellisten seurojen tulevaisuuden nähtiin olevan kiinni ihmisten halusta sitoutua seuran toimintaan sekä seuran luottamushenkilöistä ja heidän ajatuksistaan (P1). Lisäksi on ratkaistava avoimen julkaisemisen resurssikysymykset (P2, P7). Yhden haastateltavan mukaan – tieteenala ja seurojen resurssit huomioiden – tieteellisten seurojen kannattaisi pyrkiä laajempaa yleisöä tavoittamaan tiedon välittämiseen (P4). Lisäksi tieteellisten seurojen roolin arvioitiin korostuvan tulevaisuudessa, mutta riskinä voi olla tieteellisten seurojen kentän hajanaistuminen ja resurssien hukkakäyttö (P7).

[...] tieteellisiä seuroja näyttää koko ajan syntyvän lisää [...] ehkä se riski voi sitten olla loputon hajanautuminen. Yhdistysten luvatussa maassa se saattaa johtaa siihen, että käytetään vähän hukkaankin resursseja

[...] [seuroja] vois käyttää enemmän alustana, kun aina välttämättä käyttää sitä voimavaroja sellasen uuden järjestämiseen [...] jos halutaan olla monitieteisiä tai jos halutaan ylittää yliopistojen aidosti rajoja, niin tieteelliset seurat on niitä foorumeita. Ja sitten tieteellisten seurojen kautta voidaan myös vaikuttaa yhteiskunnallisesti [...], et kyl mä nään niillä on jatkossakin merkitystä. [P7]

Haastateltavilta kysyttiin myös, millainen heidän edustamansa seura haluaa olla tulevaisuudessa. Seuran haluttiin ylipäätään olevan olemassa (P1, P4, P5). Lisäksi seuran haluttiin kasvattavan jäsenmääräänsä (P1, P4).

No me halutaan olla olemassa tulevaisuudessa ja sen eteen kovasti työskennellään. Mielellään oltais vieläkin suurempi, mutta ei myöskään tiedetä oikeestaan, kun meillä on tää tavattoman pieni kielialue ja väestöpohja, et miten iso me oikeestaan voitas olla. [P4]

Seuran toivottiin myös olevan aktiivinen, aloitteellinen (P2, P6) ja näkyvä toimija (P5, P6). Tavoitteena oli myös kansainvälinen toiminta (P1, P6) ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa (P1, P5, P6). Yksi haastateltava toivoi seuran olevan innovatiivinen, uudistushaluinen ja valmiina seuraavaan murrokseen, mikä se ikinä onkaan.

On vaikea nähdä, kun nyt on menossa selkeästi sellanen murros tän paljon puhutun digitalisoitumisen seurauksena. Et on vaikea nähdä, et mikä mahdollinen seuraava murros on. Ehkä sitä ei täs kohtaa tarvi edes uumoilla, että mikä se on, vaan ikään kuin olla siinä sit valmiina mukana. [P7]

Jäsenyys TSV:ssa

Kaikki kyselyyn vastanneet edustivat Tieteellisten seurojen valtuuskunnan jäsen-seuraa. Tämän vuoksi kyselyssä kysyttiin myös valtuuskunnan jäsenyyteen liittyviä kysymyksiä.

Tulosten mukaan merkittävin syy seuroille TSV:n jäsenyyteen oli TSV:n tarjoamat palvelut (Taulukko 26). Myös mahdollisuus hakea valtiovastuuksia oli merkittävä syy yli 50 %:lle vastaajista. Lähes puolet vastaajista näki TSV:n jäsenyyden tarjoaman näkyvyyden ja vaikuttavuuden tiedeyhteisössä merkittäväksi syyksi jäsenyydelle. Kyselyn avovastauksissa esiin nousi erityisesti Tieteiden talolla käytettävissä olevat tilat.

Taulukko 26. Syyt TSV:n jäsenyydelle

	Merkittävä syy	Kohtalainen syy	Vähäinen syy
Seura saa näkyvyyttä tiedeyhteisössä (n=115)	47,8 %	37,4 %	14,8 %
Seura saa vaikuttavuutta tiedeyhteisössä (n=115)	49,2 %	39,5 %	9,6 %
Seura hyötyy TSV:n tarjoamista palveluista (n=113)	74,3 %	21,2 %	4,4 %
Seura voi hakea valtionavustuksia (n=108)	52,8 %	23,1 %	24,1 %

Lähde: Kysely

Haastattelussa TSV:aa kuvailtiin suomalaisia tieteellisiä seuroja edustavaksi ja yhdistäväksi tahoksi. TSV:n järjestämiä tieteellisten seurojen tapaamisia arvostettiin tiedekenttää yhdistävinä tapahtumina. Yhteiseen kattojärjestöön kuulumisen eduksi katsottiin myös, että tieteellisillä seuroilla on yhdessä toimiessaan enemmän vaikutusvaltaa.

TSV on myös hirveen tärkeä lobbauksväline tiedeyhteisölle. Meidän pitää pitää huoli siitä, että meillä on joitain tällaisia tahoja, jotka meitä kaikkia edustaa sit kun halutaan tässä yhteiskunnassa äänemme kuuluviin. [P7]

Yksi haastateltava arvosti TSV:n julkaisemaa *Tieteessä tapahtuu* -lehteä, koska se välittää luotettavaa tietoa nykyajan klikkimedian keskellä. Lisäksi useampi haastateltava arvosti TSV:n tarjoamaa mahdollisuutta järjestää erilaisia tapahtumia Tieteiden talossa. Tämä oli tärkeää tieteellisten seurojen taloudelle.

[...] jos sä haluat järjestää jonkun paneelikeskustelun tai seminaarin tai esitelmätilaisuuden, niin pitää olla joku paikka, jossa se tehdään. Ja jokainen tila maksaa. Et siinä mielessä se, että tieteelliset seurat on saanu käyttää näitä tiloja, [...] sillä on ihan valtavan suuri arvo. [P2]

Haastattelussa tieteellisten seurojen edustajilta kysyttiin myös, mihin TSV:n kannattaisi kiinnittää huomiota tai miten TSV voisi kehittää toimintaansa. Haastateltavat pitivät tärkeänä, että TSV:n toiminta pysyy kiinni ajassa. Lisäksi toivottiin enemmän ulospäin suuntautuvaa viestintää, kuten suurempaa näkyvyyttä mediassa. Yksi haastateltava toivoi myös yhdistystoimintaan liittyvää koulutusta esimerkiksi kokouskäytännöistä. Tällä parannettaisiin ihmisten osallistumismahdollisuuksia yhdistystoimintaan.

Ja varmaan tarvis enemmänkin sellasta myös näihin käytännön asioihin seuran toimintaan liittyvää koulutusta. [...] Kun yks osa avoimuutta on sitä, että sieltä otetaan ihmisiä eri puolilta. Mut sit se vaatis sitä, että ihmiset osais toimia siinä [...]. [P2]

Yhden haastateltavan toivomuksena oli, että TSV käyttäisi asemaansa edistääkseen eri tieteenaloille yhteisiä asioita.

[...] mitä TSV voi tehdä, on järjestää erilaisia tapahtumia ja jakaa tietoa ja niin pois päin. Et toki tieteelliset seurat tekee sitä yksin omalta alaltaan. Mut TSV, kun se kattaa kaikki, niin se ois mahdollisuus monipuolisesti hyödyntää eri seuroja, eri tieteenaloja tämmösiin suurempiin asioihin, jotka ei oo yhden tieteenalan asioita. [P6]

Lisäksi TSV:ltä toivottiin tiedejulkaisemisen rahoituksen kehittämistä. Avoimen julkaisemisen haasteet nousivat selkeästi esille haastatteluissa.

[...] kun open access ja avoin julkaseminen etenee, niin täytyy ratkasta se, että millä resursseilla se tiedejulkasu tuotetaan. Kustannukset ei katoa minnekään. Toimijat voi vaihtua ja tuotantotavat voi vaihtua, mut sit jos jaetaan vastikkeetta julkasut, niin sitte rahoitus pitää pystyy järjestää jollakin nykyisestä poikkeavalla tavalla. [P7]

Vertailua aiempaan tutkimukseen

Vastaavaa tieteellisiin seuroihin kohdistuvaa tutkimusta on tehty aiemmin vähän. Useimmiten tutkimukset ovat kohdistuneet tiettyyn rajattuun tieteenalaan tai teema-alueeseen (esim. OA). Parhaimman vertailukohtana tarjoaa Delicadon ja kumppaneiden (2014) Portugalissa toteutettu tutkimus tieteellisten seurojen toiminnasta.

Tieteellisten seurojen lukumäärä ja sen kehittyminen

Kysely- ja haastattelututkimuksessa tarkasteltiin TSV:n jäsenseuroja, joten tieteellinen seura määriteltiin käytännössä sitä kautta, mitkä olivat TSV:n kriteerit jäseneksi hyväksymiselle (ks. luku 3.2). TSV:lla oli 282 jäsenseuraa vuonna 2018. Oletettavasti suurin osa Suomen tieteellisistä seuroista on TSV:n jäseniä, mutta on vaikea arvioida, kuinka paljon Suomessa on tieteellisiä seuroja kaiken kaikkiaan. Delicado ym. (2014) tunnistivat omalla kriteeristöllään Portugalista (noin 10,5 miljoonaa asukasta vuonna 2011³) yhteensä 366 tieteellistä seuraa.

Delicado ym. (2014) mukaan Portugalin yhteiskunnallinen kehitys ja yhdistymisen vapaus 1970-luvulla mahdollistivat tieteellisten seurojen lukumäärän kasvun. Lähes 90 % Portugalin tieteellisistä seuroista onkin perustettu vuoden 1970

3 Instituto nacional de estatística (www.ine.pt), People 2011, tilastollinen vuosikirja

jälkeen. Suomessa tieteelliset seurat yleistyivät aikaisemmin kuin Portugalissa. TSV:n jäsenseuroista noin 45 % on perustettu vuoden 1970 jälkeen.

Seurojen edustamat tieteenalat

Tässä tutkimuksessa suurin osa kyselyyn vastanneista seuroista oli yhteiskuntatieteellisiltä tai humanistisilta aloilta (Taulukko 9). Seuraavaksi eniten oli luonnontieteellisiä seuroja. Vähiten seuroja oli maatalous- ja metsätieteellisiltä aloilta. Koska kyselyyn vastasi noin 40 % TSV:n jäsenseuroista, voi tieteenalojen edustus kaikkien Suomen tieteellisten seurojen keskuudessa poiketa näistä tuloksista.

Portugalin tieteellisistä seuroista (N=366) suurin osa (29 %) edusti lääketieteen aloja (Delicado ym., 2014, 444–445). Tämä johtui Delicadon ym. (2014) mukaan lääketieteen seurojen erikoistumisesta yhä pienempiin aloihin. Yhteiskunta- ja humanististen tieteen seuroja oli toiseksi eniten (26 %). Vähiten edustettuina olivat maataloustieteellisten alojen (agricultural sciences) seurat (3 %). (Delicado ym., 2014, 444–445.)

Tieteellisten seurojen tavoitteet ja toiminta

Tässä tutkimuksessa suurin osa (84 %) kyselyyn vastanneista mainitsi seuran pääasialliseksi tavoitteeksi tieteen- tai tutkimusalan edistämisen. Noin 24 % mainitsi seuran pääasialliseksi tavoitteeksi ammattiryhmän tai -alan kehittymisen edistämisen, ja noin 9 % tietyn harrastajaryhmän toiminnan edistämisen. Moni vastaajista nimesi seuralleen useamman pääasiallisen tavoitteen, minkä vuoksi seurojen luokittelu Delicadon ym. (2014) esittämiin tieteellisten seurojen ”ideaalityyppeihin” olisi ollut vaikeaa. Voidaan kuitenkin todeta, että suomalaisten ja portugalilaisten tieteellisten seurojen toiminnassa on samoja tavoitteita.

Suomalaisten tieteellisten seurojen toimintamuodot ovat samankaltaisia kuin muissa maissa (ACLS, 2017; Delicado ym., 2014; Hewitt ym., 2017). Kuitenkin Portugalissa (Delicado ym., 2014) joidenkin tieteellisten seurojen rooli ammatillisina edunvalvojina nousi selkeämmin esille. Delicadon ym. (2014) tutkimuksessa oli mukana tieteellisiksi seuroiksi katsottuja ammattiyhdistyksiä (academic trade unions), joiden toimintaan lukeutui myös lakkojen ja mielenosoitusten järjestäminen sekä lobbaaminen parempien palkkojen ja sosiaaliturvan puolesta. Tässä TSV:n jäsenseuroille tehdyssä kyselyssä ainoastaan kuusi vastaajaa kertoi edustamansa seuran tekevän ammatillista edunvalvontaa (Taulukko 19). Tutkimuksessa ei kuitenkaan tarkasteltu sitä, kuinka suuri merkitys ammatillisella edunvalvonnalla on näille seuroille. Isossa-Britanniassa jotkut tieteelliset seurat toimivat ammatillisen osaamisen akkreditoijina (Hewitt ym., 2017).

Tulonlähteet ja vapaaehtoistyö

Tässä tutkimuksessa kyselyyn vastanneiden suomalaisten seurojen keskeisimmät tulonlähteet olivat jäsenmaksut, TSV:n jakama julkaisutuki, apurahat ja pääomatulot. Vertailuna esimerkiksi American Council of Learned Societiesin jäsenseurat saivat keskimäärin 78 % tuloistaan jäsenmaksuista, konferensseista ja julkaisuista (ACLS, 2017).

Kyselyyn vastanneet TSV:n jäsenseurat arvioivat, että keskimäärin noin 70 % seuran työstä hoidetaan ilman palkkaa tai palkkiota. Myös Isossa-Britanniassa vapaaehtoistyö oli tärkeää monen tieteellisen seuran toiminnan kannalta (Hewitt ym., 2017). Vapaaehtoistyön määrän arvioiminen oli Hewittin ym. (2017) mukaan kuitenkin vaikeaa, sillä vapaaehtoistyönä tehtyjä tunteja ei yleensä mainita esimerkiksi seurojen vuosikertomuksissa tai talousraporteissa.

Julkaisutoiminta

Toisin kuin kansainvälisesti (esim. Larivière ym., 2015) Suomessa tieteellinen julkaiseminen on hyvin pitkälle tieteellisten seurojen harteilla. Kaupalliset kustantajat ovat keskittyneet lähinnä tieteellisten monografioiden kustantamiseen. Elsevierin analyysin mukaan Thomson-Reuters Journal viitetietokannassa 30 % artikkeleista oli tieteellisten seurojen julkaisemia (Ware & Mabe, 2012, 33). Analyysimme mukaan suomalaisten yliopistojen tuottamista kotimaisista julkaisuista 72 % oli tieteellisten seurojen julkaisemia.

Niin Suomessa kuin muuallakin tieteellisiä seuroja kannustetaan siirtymään avoimeen julkaisemiseen (Finch 2012). Samat ongelmat kustannusmallien osalta pätevät sekä Suomessa että muualla. Seurat ovat huolestuneita julkaisutulojen menettämisestä, open access -maksujen rahoittamisesta, kilpailusta isojen open access -julkaisijoiden kanssa sekä julkaisujen laadun ja monipuolisuuden heikentymisestä (TBI Communications 2014). TBI Communicationsin (2014) tekemässä kyselytutkimuksessa seurat olivat tuoneet esiin myös huolensa saalistavien open access -kustantajien huonon maineen tarttumisesta. Tässä tutkimuksessa vastaavaa huolta ei noussut esiin.

Kansainvälinen yhteistyö

Tässä tutkimuksessa kyselyyn vastanneista seuroista 74 % piti yhteyttä ulkomaisiin tai kansainvälisiin tieteellisiin seuroihin. Portugalissa tehdyn tutkimuksen mukaan kontakteja ulkomaisiin tai kansainvälisiin seuroihin oli 84 %:lla tieteellisistä seuroista (Delicado ym., 2014, 456). Suurempi eroavaisuus löytyi kansainvä-

listen projektien ja aktiviteettien osalta – kyselyyn vastanneista TSV:n jäsenseuroista vain 29 %:lla oli tällaista toimintaa, kun Portugalissa vastaava luku oli 56 % (Delicado ym., 2014, 456).

POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkimushankkeessa perehdyttiin tieteellisten seurojen toimintaan. Hankkeen aikana tehtiin kirjallisuuskatsaus seuroihin kohdistuneesta aiemmasta tutkimuksesta, tarkasteltiin seurojen roolia suomalaisessa tieteellisessä julkaisu- toiminnassa hyödyntäen kahta suomalaista tietokantaa – Julkaisufoorumia (JUFO) ja VIRTJA-julkaisutietojärjestelmää – sekä kerättiin kysely- ja haastatteluaineisto TSV:n jäsenseuroilta. Seuraavaksi vastataan raportin johdannossa esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

1. Miten tieteelliset seurat organisoivat toimintaansa?

Tieteelliset seurat Suomessa toimivat hyvin pitkälle vapaaehtoistyövoimin. Vaikka suurimmalla osalla seuroista ei ole palkattua henkilökuntaa, iso osa seuroista maksaa kuitenkin palkkioita työstä. Seurojen jäsenten jäsenmaksut ja valtion tuet ovat merkittävässä roolissa seurojen tulonlähteinä. Pienistä budjeteista johtuen monet seurat ovat herkkiä pienillekin taloudellisille vastoinkäymisille. Toisaalta Suomessa toimii myös suuremmilla budjeteilla seuroja, jotka voivat palkata työntekijöitä. Seuroilla on sekä henkilö- että yhteisöjäseniä, ja seurat tarjoavat jäsenille erilaisia jäsenetuja, kuten mahdollisuuden osallistua seuran tilaisuuksiin, jäsenkirjeen ja alennuksia tai vapautuksen julkaisujen ja tapahtumien maksuista. Suurimmalla osalla seuroista on huoli jäsenmäärän pienenemisestä tulevaisuudessa. Seurojen talouden kannalta jäsenmäärän pieneneminen voi olla ongelmallista. Seurat kaipaavat myös toimintaansa mukaan nuoria jäseniä, joilla saattaa olla myös uusia taitoja seuran toiminnan kehittämiseksi.

2. Mitkä ovat tieteellisten seurojen keskeiset tehtävät?

Keskeinen tavoite tieteellisille seuroille on edistää tietyn tieteen- tai tutkimusalan tutkimusta. Seuroilla on sekä kansallista että kansainvälistä toimintaa, ja seurat tekevät aktiivisesti yhteistyötä eri tahojen, erityisesti tutkimusorganisaatioiden kanssa. Keskeisimpiä tehtäviä ovat julkaisu- toiminta, tiedeviestintä sekä seminaari- ja konferenssitoiminta. Seurojen kustantamissa julkaisukanavissa julkaistaan satoja tieteellisiä artikkeleita ja monografioita vuodessa, ja seurat järjestävät vuosittain yli 500 tieteellistä tapahtumaa. Osalla seuroista on myös tutkimustoimintaa, kuten tutkimusrahoituksen jakamista. Toisaalta seurojen tehtävät ovat tätä paljon monipuolisemmat ja moniulotteisemmat. Seurat tarjoavat jäsenilleen

verkoston, jonka kautta jäsenet voivat saada tukea ja yhteystyökumppaneita niin Suomesta kuin muualtakin maailmasta. Suurin osa seuroista pitää yhteyttä kansainvälisiin seuroihin. Seurat ovat esimerkiksi kansainvälisten tieteellisten seurojen jäseniä. Monille seuroille erityisesti nuorten tutkijoiden uran tukeminen on keskeistä. Seurat voivat täyttää tyhjiötä, joka jää muiden tutkimusorganisaatioiden tehtävien ulkopuolelle. Seurat pystyvät toimimaan ketterästi, ja vapaaehtoisuus leimaa seurojen toimintaa niin hyvässä kuin pahassa. Seurat saattavat kärsiä vähistä resursseista, mutta kevyiden organisaatorakenteiden ansiosta seurat voivat reagoida nopeasti uusiin tehtäviin.

3. Mikä on tieteellisten seurojen rooli tieteellisen julkaisemisen kentällä?

Suomessa tieteellisillä seuroilla on merkittävä rooli suomenkielisten tieteellisten julkaisujen kustantajina. TSV:n jäsenseurat ja muut tieteelliset seurat julkaisevat valtaosan suomalaisista tieteellisistä lehdistä. Julkaisut ovat keskittyneet erityisesti yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden aloille. Kaupalliset kustantajat toimivat Suomessa lähinnä kirjakustantajina. Suurin osa seuroista ylläpitää rinnakkain sekä painettua että digitaalista julkaisumuotoa, ja vain osa seuroista on siirtynyt kokonaan digitaaliseen julkaisemiseen. Suurin osa seuroista julkaisee suomeksi, mutta julkaisuissa käytetään myös muita kieliä. Tieteellisillä seuroilla on merkittävä rooli suomen kielen säilyttämisessä tieteen kielenä. Paikallisesti tärkeät aiheet ja näkökulmat pääsevät esiin seurojen julkaisuissa tavalla, joka ei ole mahdollista kansainvälisissä julkaisuissa. Suurin osa seuroista käyttää TSV:n myöntämää vertaisarviointitunnusta.

4. Miten seurat toteuttavat avointa tiedettä? Millaisia suunnitelmia ja näkemyksiä seuroilla on avoimeen tieteseen liittyen?

Seurat toteuttavat avointa tiedettä tyypillisimmin kannustamalla tutkijoita tutkimusdatan avoimeen tallentamiseen, sallimalla julkaisujensa rinnakkaistallentamisen sekä julkaisemalla OA-lehteä. Noin 40 % seurojen julkaisemista julkaisuarjoista on avoimesti verkosta saatavilla. Kuitenkin vain 12 seurojen julkaisemaa lehteä on luetteloitu DOAJ:ssa (Directory of Open Access Journals). Tietokantaan indeksointi voisi lisätä lehtien kansainvälistä näkyvyyttä. OA-monografioiden julkaiseminen on vielä harvinaista. Avoimen julkaisemisen kustannusmallin puuttuminen aiheuttaa monille seuroille taloudellisia ongelmia ja todennäköisesti myös lykkää avoimeen julkaisumuotoon siirtymistä. Pienessä maassa ja pienellä kielialueella toimivat lehdet tuottavat harvoin taloudellista voittoa, jolloin myös

yhteystyö kaupallisten kustantajien kanssa on epätodennäköistä. Tieteellisen julkaisemisen kustannusmallin toteutuminen on siis ensisijaisen tärkeää, jotta kansallinen julkaiseminen voidaan turvata tulevaisuudessa.

5. Miten seurat toteuttavat yhteiskunnallista vaikuttamista ja tiedeviestintää?

Tiedeviestintä on keskeisessä roolissa seurojen toiminnassa, ja sen rooli on kasvanut useissa seuroissa viimeisen viiden vuoden aikana. Useat seurat myös pyrkivät edistämään tutkimusalansa yleisempää tunnettua sekä tarjoamaan tutkijoille ja muille ryhmille (esim. asiantuntijat, harrastajat) tilaisuuksia kohdata. Tyypillisimpiä tapoja tiedeviestinnässä ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ovat sisällön tuottaminen sosiaalisen median kanaviin, yleisötapahtumien järjestäminen sekä esimerkiksi tiedepoliittisten lausuntojen antaminen. Seurat voivat ehdottaa jäseniä esimerkiksi tutkimuseettisiin neuvottelukuntiin, ministeriöiden työryhmiin ja esimerkiksi Julkaisufoorumin asiantuntijapaneeleihin. Tutkijalle myös seurassa toimimista voidaan pitää yhteiskunnallisena vaikuttamisena.

6. Mitä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja uhkia seurojen toiminnassa on näkyvissä?

Seuroilla on usein vakiintuneet ja hyviksi havaitut toimintamuodot. Monet seurat katsovat, että niiden tehtävät ja roolit pysyvät samoina myös tulevaisuudessa. Monilla seuroilla on myös suunnitelmia toiminnan kehittämiseksi, koskien esimerkiksi tiedeviestintää, julkaisutoimintaa ja erilaisten tapahtumien järjestämistä.

Seurat kokivat toimintansa tärkeäksi ja tarpeelliseksi. Tulevaisuudesta esitettiin positiivisia näkemyksiä. Monet olivat sitä mieltä, että tieteellisten seurojen rooli pysyy samana tai niiden rooli ja merkitys kasvavat. Tulevaisuuden toiminnassa nähtiin mahdollisuuksia esimerkiksi digitaalisen viestinnän hyödyntämisessä ja kansainvälisen toiminnan lisäämisessä.

Osa seuroista koki uhkana jäsenmäärän pienenemisen. Seurat myös kaipasivat toimintaan mukaan lisää aktiivisia jäseniä ja erityisesti nuoria jäseniä. Edellä mainittuihin uhkakuviin pidettiin syinä esimerkiksi nykyisen opiskelu- ja työelämän kiireisyyttä sekä seuratoiminnan arvostuksen laskua. Oman alan tieteelliseen seuraan liittyminen ei ole itsestään selvää kuten ennen. Myös avoimeen julkaise-

miseen siirtymisen pelättiin vähentävän seuran jäsenmäärää ja tuloja. Toisaalta avoimeen julkaisumuotoon siirtymisen nähdään lisäävän tutkimuksen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta.

7. Mikä rooli Tieteellisen Seurain Valtuuskunnalla on seurojen toiminnassa? Miksi seurat ovat valtuuskunnan jäseniä?

Seurat arvostavat TSV:n tarjoamia palveluita ja mahdollisuutta valtionavustuksien hakemiseen. Seurojen käytössä olevat tilat Tieteiden talolla saivat erityistä kiitosta. Useimmat seurat pitivät myös merkittävänä TSV:n tarjoamaa näkyvyyttä ja vaikuttavuutta tiedeyhteisössä. TSV toimii seuroja yhdistävänä tahona, joka tarjoaa seuroille mahdollisuuden tehdä yhteistyötä ja vaikuttaa tiedepolitiikkaan. TSV:ltä toivottiin kansainvälistymisen tukemista, koulutusta ja ajankohtaisista asioista ja muutoksista viestintää ja viestinnässä avustamista. TSV:ltä toivottiin myös aktiivista roolia tiedejulkaisemisen kustannusmallin kehittämisessä.

Tutkimuksen hyödyntäminen ja jatkotoimenpiteet

Tutkimus tuotti uutta tietoa tieteellisistä seuroista, jota voidaan hyödyntää tulevaisuudessa useaan eri tarkoitukseen. TSV:n strategiassa painottuu tieteellisten seurojen identiteetin vahvistaminen, ja raportista TSV saa tietoa jäsenseurojensa toiminnasta kehittääkseen seuratoimintaa tulevaisuudessa. Raportin avulla seurojen toimintaa voidaan myös tehdä näkyväksi. Raportti tarjoaa myös ideoita uusien palvelujen sekä viestinnän suunnitteluun. Raporttia tullaan myös hyödyntämään TSV:ssä käynnistetyin tiedekasvatushankkeen suunnittelussa. Tutkimuksen tuloksia tullaan julkaisemaan tämän raportin lisäksi ainakin Tieteessä tapahtuu -lehdessä sekä kansainvälisesti tieteellisissä lehdissä (esim. Learned publishing). Hankkeen aikana kerätyt anonymisoidut tutkimusaineistot tallennetaan Tietoarkeistoon.

Tutkimusta aiotaan myös jatkaa keräämällä vastaavaa kyselyaineistoa muissa Euroopan maissa toimivilta seuroilta. Koska tieteellisistä seuroista on tehty hyvin vähän valtakunnallista tutkimusta, on kiinnostavaa selvittää, miten seurat organisoivat toimintaansa eri maissa, ja tehdä kansainvälisiä ja tieteenalakohtaisia vertailuja. Kiinnostavia tutkimuskohteita ovat myös tieteellisten seurojen yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja vaikuttavuus sekä kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö. Tieteellisten seurojen julkaisutoiminnan digitalisoiminen sekä avoimen

tieteen kehitys tarjoavat myös kiinnostavia tutkimuskysymyksiä tulevaisuudessa.

Kiitokset

Tämä raportti kirjoitettiin osana ”Tieteellisten seurojen merkitys ja toiminta” -hanketta, joka alkoi lokakuussa 2018 ja päättyi kesäkuussa 2019. Tutkimushanke lähti liikkeelle Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) toiminnanjohtajan Lea Ryynänen-Karjalaisen aloitteesta. Taustalla vaikutti juuri valmistunut TSV:n strategia vuosille 2019–2023, jossa painotettiin vahvoja jäsenseuroja. Hanke toteutettiin TSV:n ja Tampereen yliopiston yhteistyönä.

Kiitos tutkimushankkeeseen osallistuneelle TSV:n henkilökunnalle. Asiakaspalvelupäällikkö Antonio Rodriguez Carrillo kokosi tutkimushankkeen käyttöön lukuja TSV:n jäsenseurojen ja niiden henkilöjäsenten määristä. Hallinnon assistentti Kati Ruuth-Chappuis auttoi kyselyn lähettämisessä TSV:n jäsenseuroille. Tiedotuspäällikkö Ilari Hetemäki osallistui tutkimuksesta kertovan tiedotusmateriaalin suunnitteluun.

Kiitos Tampereen yliopistolle työtilojen ja -välineiden tarjoamisesta sekä informaatiotutkimuksen tutkijoille kyselylomakkeen kommentoinnista. Kiitos Tampereen yliopiston opiskelijoille Juliaana Grahnille ja Meri Vainiomäelle, jotka suunnittelivat tutkimuksen tuloksista infografiikoita ja kirjoittivat yleistajuisia artikkeleita. Kiitos myös Jaana Etulalle raportin kielenhuollosta ja käännöksestä.

Tämän tutkimuksen tekeminen ei olisi ollut mahdollista ilman tieteellisten seurojen panosta. Kiitos tieteellisille seuroille, jotka osallistuivat kyselylomakkeen pilotointiin ja antoivat sen kehittämisestä arvokasta palautetta. Suuri kiitos myös varsinaiseen kyselyyn vastanneille sekä haastatteluun osallistuneille tieteellisten seurojen edustajille. Tämä tutkimus osoitti, että tieteellisillä seuroilla on merkittävä rooli ja vastuu tieteen edistämisestä Suomessa nyt ja tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- ACLS. (2017). Learned societies by the numbers: a survey of American Council of Learned Societies members. Haettu 23.10.2018 osoitteesta: http://www.acls.org/uploadedFiles/Learned_Societies/Societies_Work/Learned_Societies_By_The%20Numbers_2017.pdf
- Bennett, E. (2013). The future of learned associations in the humanities. *Learned Publishing*, 26(1), 32–41. DOI: 10.1087/20130107
- Benyon, J. (2009). Developing greater dialogue: knowledge transfer, public engagement and learned societies in the social sciences. *Twenty-First Century Society*, 4(1), 97–113. DOI: 10.1080/17450140802648413
- Benyon, J., & David, M. (2008). Developing Dialogue. *Twenty-First Century Society*, 3(sup 1), i–117. DOI: 10.1080/17450140802598097
- Braha, J. (2017). Science communication at scientific societies. *Seminars in Cell & Developmental Biology*, 70, 85–89. DOI: 10.1016/j.semcd.2017.05.010
- Brown, D. J. (2016). Access to scientific research: challenges facing communications in STM. Berlin, Germany; Boston, Massachusetts: De Gruyter.
- cOAlition S. (2019). Accelerating the transition to full and immediate Open Access to scientific publications. Haettu 7.8.2019 osoitteesta https://www.coalition-s.org/wp-content/uploads/PlanS_Principles_and_Implementation_310519.pdf
- Delicado, A., Rego, R., Conceição, C. P., Pereira, I., & Junqueira, L. (2014). What roles for scientific associations in contemporary science? *Minerva*, 52(4), 439–465. DOI: 10.1007/s11024-014-9260-3
- Delicado, A., Rego, R., Pereira, I., Conceição, C. P., Bastos, C., Junqueira, L. & Figueiredo, P. (2011). Recenseamento e inquérito a associações científicas: relatório de pesquisa. Projecto SOCSOCI Sociedades Científicas na Ciência Contemporânea. Lisboa: ICS-UL. <<http://www.socsci.ics.ul.pt/publicacoes>>. (Viitattu raportin kirjoittajan luvalla 26.12.2018.)
- Finch, J. (2012). Accessibility, sustainability, excellence: how to expand access to research publications. Report of the Working Group on Expanding Access to Published Research Findings. Haettu 12.10.2018 osoitteesta: <https://www.acu.ac.uk/research-information-network/finch-report-final>
- Frass, W. (2015). 2014 Taylor & Francis and Association of Learned and Professional Society Publishers Society Survey: Challenges Facing Learned Societies. *Editors' Bulletin*, 10(2), 23–32. DOI: 10.1080/17521742.2014.998009
- Heikkilä, H. (2002). Tieteelliset seuraut, julkaisutoiminta ja tieteen popularisointi. Teoksessa P. Tommila (toim.) Suomen tieteen historia 4: Tieteen ja tutkimuksen yleinen historia 1880-luvulta lähtien. Helsinki: WSOY, 564–601.
- Hewitt, M., Dingwall, R., & Turkmendag, I. (2017). More than research intermediaries: a descriptive study of the impact and value of learned societies in the UK social sciences. *Science and Public Policy*, 44(6), 775–788.
- Hopkins, J. (2011). The role of learned societies in knowledge exchange and dissemination: the case of the Regional Studies Association, 1965–2005. *History of Education*, 40(2), 255–271. DOI: 10.1080/0046760X.2010.518161
- Ilva, J., & Lilja, J. (2014). Kotimaiset tieteelliset lehdet ja avoin julkaiseminen: selvitys mahdollisista rahoitusmalleista. Tieteellisten seurain valtuuskunnan verkkojulkaisuja 2. Helsinki: Tieteellisten seurain valtuuskunta. Haettu 2.11.2018 osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-5995-09-1>
- Iverson, M., Frankel, M. S. & Siang, S. (2003). Scientific societies and research integrity: What are they doing and how well are they doing it? *Science and Engineering Ethics*, 9(2), 141–158.
- Johnson, R., & Fosci, M. (2015). On shifting sands: assessing the financial sustainability of UK learned societies. *Learned Publishing*, 28(4), 274–281. DOI: 10.1087/20150406
- Julkaisufoorumi. (2017). Haettu 10.12.2018 osoitteesta: <http://www.julkaisufoorumi.fi/fi/julkaisufoorumi>
- Koikkalainen, R. (2018). Kotimaiset tiedelehdet avoimiksi – mistä rahat? [esitys Avoimen tieteen syyspäivillä 19.11.2018] Haettu 29.5.2019 osoitteesta: https://avointiede.fi/sites/avointiede.fi/files/Avoimen_tieteen_paivat_Kotimaiset_tiedelehdet.pdf
- Korppi-Tommola, A. (2006). Tieteelliset seuraut tutkimusetiikan edistäjinä. Teoksessa J. Hallamaa, V. Launis, S. Lötjönen & I. Sorvali (toim.) Etiikkaa ihmistieteille. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 79–89.
- Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely. 2017. Teoksessa Aineistohallinnan käsikirja [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.uta.fi/aineistohallinta/fi/kvalitatiivisen-datan-kasittely.html>>. urn:nbn:fi:fsd:V-201504200001 (Viitattu 25.4.2019.)
- Larivière, V., Haustein, S., & Mongeon, P. (2015). The oligopoly of academic publishers in the digital era. *PLoS One*, 10(6), e0127502. DOI: [//doi.org/10.1371/journal.pone.0127502](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0127502)
- Lilja, J. (2012). Challenging the Matthew effect: International exchange of publications in four Finnish learned societies until the Second World War. Tampere University Press, Suomen Tiedeseura. Tampereen yliopisto. Väitöskirja. Saatavana osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9175-7>
- McCarthy, D., & Rands, M. (2013). Learned societies: a bridge between research, policy making and funding. *Studies in Higher Education*, 38(3), 470–483. DOI: 10.1080/03075079.2013.773216
- McClellan, J. E. (1985). Science reorganized: scientific societies in the eighteenth century. New York: Columbia University Press.
- McClellan, J. E. (2003). Learned societies. Teoksessa A. C. Kors, R. L. Emerson, L. Hunt, A. J. La Vopa, J. Le Brun, J. D. Popkin, . . . G. S. Wood (toim.) Encyclopedia of the Enlightenment. Volume 2. Oxford: Oxford University Press, 371–377.
- Meadows, A. J. (1974). Communication in science. London: Butterworths.
- Monitoring the transition to open access. (2015). A report for the Universities UK Open Access Co-ordination Group. August 2015. Haettu 23.10.2018 osoitteesta: <https://www.universitiesuk.ac.uk/policy-and-analysis/reports/Pages/monitoring-transition-open-access-2015.aspx>
- Monitoring the transition to open access. (2017). December 2017. Haettu 12.10.2018 osoitteesta: <https://www.universitiesuk.ac.uk/policy-and-analysis/reports/Pages/monitoring-transition-open-access-2017.aspx>
- Musante, S., & Potter, S. (2012). What is important to biological societies at the start of the twenty-first century? *Bioscience*, 62(4), 329–335. DOI: [//doi.org/10.1525/bio.2012.62.4.3](https://doi.org/10.1525/bio.2012.62.4.3)
- Nykänen, P. (2019). Suomen Tiedeakatemiain edustukset ulkomaisissa yhteyksissä. Tieteessä tapahtuu, 3, 35–42.
- Plano Clark, V., & Ivankova, N. (2016). Why use mixed methods research? Identifying rationales for mixing methods. Teoksessa Mixed methods research: A guide to the field. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc, 79–104. doi: 10.4135/9781483398341
- Potvin, D. A., Burdfield-Steel, E., Potvin, J. M., & Heap, S. M. (2018). Diversity begets diversity: A global perspective on gender equality in scientific society leadership. *PLoS One*, 13(5), e0197280. DOI: [//doi.org/10.1371/journal.pone.0197280](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0197280) (Tutkimusdata: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0197280.s001>)
- Roulston, K. (2010). Analyzing and representing interview data. Teoksessa Reflective interviewing: A guide to theory and practice. E-kirja. London: SAGE Publications Ltd, 149–175. doi: 10.4135/9781446288009
- Saikkonen, S., & Välvirronen, E. (2013). Popularisoinnista osallistavaan tiedeviestintään: kriittinen arvio ”demokraattisesta” käänteestä. *Yhteiskuntapolitiikka*, 78(4), 402–415. Saatavana osoitteesta: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201309035409>
- Singleton, A. (1981). Learned societies and journal publishing. *Journal of Information Science*, 3, 211–226.
- SKS. (2019). Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta. Haettu 29.5.2019 osoitteesta: https://www.finlit.fi/fi/suomalaisen-kirjallisuuden-seura#_XO-Rn6awfIU
- Suomen Tiedeakatemiain toimintakertomus 2018. Haettu 30.4.2019 osoitteesta: https://www.academies.fi/wp-content/uploads/2019/03/CoFA_toimintakertomus_2018_final.pdf
- Suomen tieteelliset seuraut 1999. Toim. R. Mankki. Tieteellisten seurain valtuuskunta.
- TBI Communications. (2014). Learned society attitudes towards open access: report on survey results. May 2014. EDP Sciences. Haettu 12.10.2018 osoitteesta: https://www.edp-open.org/images/stories/doc/EDP_Society_Survey_May_2014_FINAL.pdf
- Tieteellisten seurain valtuuskunnan strategia 2019–2023. Haettu 28.11.2018 osoitteesta: https://www.tsv.fi/sites/tsv.fi/files/media/TSV_Strategia_2019-2023.pdf
- Tieteellisten seurain valtuuskunta. (2017). Palvelut. Haettu 27.11.2018 osoitteesta: <https://www.tsv.fi/fi/palvelut>
- Tieteellisten seurain valtuuskunta. (2018a). Avoin ja riippumaton. Toimintakertomus vuodelta 2018. Haettu 17.5.2019 osoitteesta: https://www.tsv.fi/sites/tsv.fi/files/media/TSV_toimintakertomus_2018.pdf

- Tieteellisten seurain valtuuskunta. (2018b). Jäsenyys. Haettu 27.11.2018 osoitteesta: <https://www.tsv.fi/fi/toiminta/jasenyys>
- Tieteellisten seurain valtuuskunta. (2018c). TSV:n strategiatyöpajoissa puhutti tieteellisten seurojen identiteetti ja TSV:n rooli tiedeyhteisössä. Haettu 28.11.2018 osoitteesta: <https://www.tsv.fi/uutiset/tsvn-strategiaty%C3%B6pajoissa-puhutti-tieteellisten-seurojen-identiteetti-ja-tsvn-rooli>
- Tieteellisten seurojen asemaa selvittävän työryhmän mietintö. (1977). Tieteellisten seurojen asema ja tehtävät. Komiteanmietintö 1977:62. Helsinki.
- Vehkalahti, K. (2014). Tieteelliset seurat 200 vuoden aikajana. Tieteessä tapahtuu, 6, 36-38.
- VIRTA-julkaisutietopalvelu. (2018). Haettu 10.12.2018 osoitteesta: <https://wiki.eduuni.fi/display/cscvirtajtp/VIRTA-julkaisutietopalvelu>
- Waltham, M. (2010). Humanities and social science journals: a pilot study of eight US associations. *Learned Publishing*, 23(2), 136–143. DOI: 10.1087/20100209
- Ware, M., & Mabe, M. (2012). The STM report: An overview of scientific and scholarly journal publishing. November 2012. The Hague, Netherlands: Association of Scientific, Technical and Medical Publishers. Haettu 7.11.2018 osoitteesta: http://www.stm-assoc.org/2012_12_11_STM_Report_2012.pdf
- Wiley membership survey. (2015). Membership matters: lessons from members and non-members. March 2015. <http://news.wiley.com/exchanges-survey-whitepaper>
- Willinsky, J. (2005). Scholarly associations and the economic viability of open access publishing. *Open Journal System Demonstration Journal*, 1(1)

LIITTEET

LIITE 1: KYSELYLOMAKE

Tieteelliset seurat Suomessa 2019

Tieteellisten seurain valtuuskunta ja Tampereen yliopisto ovat käynnistäneet yhdessä projektin, jossa selvitämme tieteellisten seurojen toimintaa Suomessa. Tieteelliset seurat ovat keskeisiä toimijoita suomalaisella tiedekentällä, mutta toistaiseksi niiden toiminnasta on vain vähän tutkimusta. Tutkimuksemme pyrimme tekemään tieteellisten seurojen toimintaa näkyvämmäksi.

Vastaamalla kyselyyn annat arvokasta tietoa edustamastasi tieteellisestä seurasta tutkimusta varten. Jokaisen seuran näkökulma on tärkeä tutkimuksen kannalta. Kyselylomake toimitetaan kaikille Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenseuroille.

Kyselyyn vastaaminen kestää **noin 10–15 minuuttia**. Kyselyyn voi vastata **10.3.2019 mennessä**. Vastaukset tallentuvat painamalla lomakkeen lopussa ”Tallenna”-painiketta.

Kyselyaineistoa käsitellään luottamuksellisesti. Tulokset julkaistaan niin, ettei yksittäistä seuraa voida tunnistaa tuloksista. Seurojen nimiä ei julkaista. Kyselyaineistoa käytetään TSV:n verkkojulkaisusarjassa julkaistavassa raportissa, joka käsittelee tieteellisten seurojen roolia ja toimintaa Suomessa. Aineistosta voidaan julkaista osia myös tieteellisissä lehtiartikkeleissa. Anonymisoitu kyselyaineisto tallennetaan Tietoarkistoon (FSD). Aineistolle sallitaan jatkokäyttö tutkimustarkoituksiin.

Tutkimuksesta antaa lisätietoja: tutkija Laura Korkeamäki Tampereen yliopisto, laura.korkeamaki@tuni.fi

Jättämällä kyselyn lopussa yhteystietosi osallistut kolmen TSV:n ”tieteen puolesta” -hupparin sekä kirjapaketin arvontaan. Arvontaan osallistuminen on vapaaehtoista.

Tietosuojaseloste

Taustatiedot

Seuran nimi

Seuran edustama tieteenala (valitse 1–3 merkittävintä)

- Luonnontieteet
- Bio- ja ympäristötieteet
- Tekniikka
- Lääke- ja terveystieteet
- Maatalous- ja metsätieteet

- Yhteiskuntatieteet
- Humanistiset tieteet
- Seura edustaa kaikkia tieteenaloja
- En osaa sanoa
- Muu, mikä?

Seura toimii Suomessa (valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

- valtakunnallisesti
- alueellisesti
- paikallisesti
- muulla alueella, millä?

Onko seuralla kansainvälistä toimintaa?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Seuran pääasiallisena tavoitteena on (valitse parhaiten kuvaavat)

- Yleinen tieteen ja tutkimuksen edistäminen
- Tietyn tieteen- tai tutkimusalan tutkimuksen edistäminen
- Tietyn ammattiryhmän tai -alan kehittymisen edistäminen
- Tietyn harrastajaryhmän toiminnan edistäminen
- En osaa sanoa
- Muu tavoite, mikä?

Mitkä ovat seuran kolme keskeisintä tehtävää? (ohje: Esim. julkaisutoiminta, tutkimustoiminta, tutkimuksen rahoitus, koulutus, tiedeviestintä)

- Seuran tehtävät
 - 1)
 - 2)
 - 3)

Jäsenyys Tieteellisten seurain valtuuskunnassa (TSV)

Miksi seura on Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) jäsen?

	Merkittävä syy	Kohtalainen syy	Vähäinen syy	Perustele halutessasi vastaustasi
Seura saa näkyvyyttä tiedeyhteisössä				
Seura saa vaikuttavuutta tiedeyhteisössä				
Seura hyötyy TSV:n tarjoamista palveluista				
Seura voi hakea valtionavustuksia				

Mitä muita syitä seuralla on TSV:n jäsenyydelle? Arvioi myös, ovatko syyt merkittäviä, kohtalaisia vai vähäisiä.

Seuran talous

Mikä oli seuran vuosibudjetti (vuonna 2018) euroina?

Onko seuran budjetissa tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana?

- Valitse tästä
- Ei
- Kyllä, budjetti on kasvanut
- Kyllä, budjetti on pienentynyt
- En osaa sanoa

Lisätietoja

Mitkä ovat seuran kolme (3) tärkeintä tulonlähdetä?

- jäsenmaksut
- Tieteellisten seurain valtuuskunnan jakama julkaisutuki
- muu julkaisutuki
- lehtien tilausmaksut
- kirjojen myynti
- tulot koulutuksista
- sponsoritulot
- apurahat
- hankerahoitus
- organisaatioiden tai henkilöiden kannatusmaksut
- pääomatulot

- en osaa sanoa
- muu tulonlähde, mikä/mitkä?

Seuran organisoituminen ja työntekijät

Onko seuran toiminta jaettu jaostoihin, osastoihin tai työryhmiin?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Oliko seuralla palkallisia työntekijöitä vuonna 2018

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Kuinka monta henkilötyövuotta seura työllisti vuonna 2018?

Onko seuran työllistämässä henkilötyövuosissa tapahtunut muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana?

- Valitse tästä
- Ei
- Kyllä, henkilötyövuodet ovat kasvaneet
- Kyllä, henkilötyövuodet ovat pienentyneet
- En osaa sanoa

Lisätietoja

Maksoiko seura palkkioita työstä vuonna 2018? (ohje: esim. kokouspalkkiot, luentopalkkiot, korvaukset luottamustoimista jne.)

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Kuinka monelle henkilölle seura maksoi palkkioita vuonna 2018?

Arvioi kuinka suuri osa seuran tehtävistä hoidetaan ilman palkkaa tai palkkioita?

- Valitse tästä

Seuran jäsenyys

Seuran jäsenistö koostuu

- Valitse tästä
- Henkilöjäsenistä
- Yhteisöjäsenistä
- Sekä henkilöjäsenistä että yhteisöjäsenistä
- Seuralla ei ole jäseniä
- En osaa sanoa

Mitä seuran vuosijäsenyys maksoi vuonna 2018 euroina (ilman alennuksia)?

Onko jäsenmaksussa tapahtunut muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana?

- Valitse tästä
- Ei
- Kyllä, jäsenmaksu on kasvanut
- Kyllä, jäsenmaksu on pienentynyt
- En osaa sanoa

Lisätietoja

Mitä jäsenetuja seura tarjoaa? (valitse sopivat)

- Alennuksen/vapautuksen lehden tilausmaksusta
- Alennuksen/vapautuksen seuran järjestämien tilaisuuksien osallistumismaksuista
- Alennuksen/vapautuksen seuran yhteistyökumppaneiden järjestämien tilaisuuksien osallistumismaksuista
- Mahdollisuuden osallistua seuran tapahtumiin
- Mahdollisuuden työtiloihin
- Mahdollisuuden apurahojen hakuun
- Jäsenkirjeen
- Vakuutuksen
- Ammatillista edunvalvontaa
- Tukea työnhaussa (esim. oppaat, työpaikkailmoitukset)
- Seura ei tarjoa jäsenetuja
- En osaa sanoa

- Muu, mitä?

Onko seurassa huoli jäsenmäärän pienenemisestä?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Tekeekö seura aktiivista jäsenhankintaa?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Millaista aktiivista jäsenhankintaa seura tekee?

Seuran julkaisutoiminta

Onko seuralla julkaisutoimintaa? (ohje: esim. vertaisarvioidut lehdet, muut lehdet, kirjasarjat, monografiat)

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Seura julkaisi vuonna 2018 (jos ei julkaisuja, merkitse 0)

Vertaisarvioitua lehteä

kpl (nimekettä)

- valitse tästä

Muuta lehteä

kpl (nimekettä)

- valitse tästä

Kirjasarjaa

kpl (nimekettä)

- valitse tästä

Monografiaa

kpl (nimekettä)

- valitse tästä

Mikä osuus eri kielillä on seuran julkaisuissa? (yhteensä 100 %)

	noin %
suomi	
ruotsi	
englanti	
muu kieli	

Seura julkaisee

	Ainoastaan painettuna	Ainoastaan digitaalisena	Sekä painettuna että digitaalisena	En osaa sanoa	Seura ei julkaise
Vertaisarvioituja lehtiä					
Muita lehtiä					
Kirjasarjoja					
Monografioita					

Onko julkaisu toiminnan määrässä tapahtunut muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana? (valitse sopivat vaihtoehdot)

- Ei
- Kyllä, tieteellinen julkaisu toiminta on kasvanut
- Kyllä, tieteellinen julkaisu toiminta on pienentynyt
- Kyllä, muu julkaisu toiminta on kasvanut
- Kyllä, muu julkaisu toiminta on pienentynyt
- En osaa sanoa

Millaisia muita muutoksia julkaisu toiminnassa on tapahtunut?

Seuran seminaari- ja konferenssi toiminta

Järjestääkö seura tieteellisiä seminaareja, konferensseja tai muita tieteellisiä tapahtumia?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Seura järjesti/osallistui järjestämiseen vuonna 2018 (jos ei tapahtumia, merkitse 0)

Tieteellisiä seminaareja (kpl)

- valitse tästä

Tieteellisiä konferensseja (kpl)

- valitse tästä

Muita tieteellisiä tapahtumia (kpl)

- valitse tästä

Seuran järjestämät tapahtumat ovat (valitse sopivat vaihtoehdot)

- Alueellisia
- Kansallisia
- Kansainvälisiä
- En osaa sanoa
- Muita, mitä?

Onko seuran seminaari- tai konferenssi toiminnan määrässä tapahtunut muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana?

- Valitse tästä
- Ei
- Kyllä, tapahtumien/osallistujien määrä on kasvanut
- Kyllä, tapahtumien/osallistujien määrä on pienentynyt
- Muu muutos
- En osaa sanoa

Millaisia muita muutoksia seminaari- tai konferenssi toiminnassa on tapahtunut?

Seuran tutkimustoiminta

Onko seuralla tutkimustoimintaa? (ohje: esim. tutkimusprojekteja, tutkimustiloja, tutkimusaineistoja, tutkimusrahoitusta jne.)

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Vuonna 2018 seura (valitse kaikki sopivat)

- Hankki rahoitusta tutkimusprojektille
- Rahoitti tutkimusta
- Keräsi tutkimusaineistoja
- Tarjosi tiloja/välineitä tutkimuskäyttöön
- Ylläpiti tutkijoiden käytössä olevaa kirjastoa/arkistoa
- Seuralla ei ollut tutkimustoimintaa vuonna 2018
- Teki muuta tutkimustoimintaa, mitä?

Onko seuran tutkimustoiminnan määrässä tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana?

- Valitse tästä
- Ei
- Kyllä, tutkimustoiminta on kasvanut
- Kyllä, tutkimustoiminta on pienentynyt
- Muu muutos
- En osaa sanoa

Millaisia muita muutoksia tutkimustoiminnassa on tapahtunut?

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja tiedeviestintä

Onko seuralla yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyvää toimintaa (esim. koulutus, yleisötapahtumat, oppimateriaalit, lausunnot jne.)?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Miten seura toteutti yhteiskunnallista vaikuttamista vuonna 2018? (valitse kaikki sopivat)

- Järjesti koulutustapahtumia
- Järjesti muita yleisötapahtumia
- Tuotti tutkimuksen popularisointeja
- Tuotti mediatiedotteita
- Teki muuta yhteistyötä median kanssa (esim. haastattelut)
- Tuotti sisältöä seuran sosiaalisen median kanaviin
- Tuotti oppimateriaaleja
- Teki kouluvierailuja
- Järjesti harrastustoimintaa lapsille tai nuorille
- Osallisti kansalaisia keräämään tai tuottamaan tutkimusaineistoa
- Antoi lausuntoja (tiedepoliittisia tms.)
- Osallistui tieteen kehittämishankkeisiin
- Teki ammatillista edunvalvontaa
- Seura ei toteuttanut yhteiskunnallista vaikuttamista vuonna 2018
- Muulla tavoin, miten?

Onko seuran yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana?

- Valitse tästä
- Ei
- Kyllä, vaikuttaminen on lisääntynyt
- Kyllä, vaikuttaminen on vähentynyt
- Muu muutos
- En osaa sanoa

Millaisia muita muutoksia yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa on tapahtunut?

Avoin tiede

Vielä muutama kysymys koskien avointa tiedettä, seuran tekemää yhteistyötä ja tulevaisuuden suunnitelmia.

Miten seura edistää avointa tiedettä? (ei tarvitse päteä seuran kaikissa julkaisuissa)

	Kyllä	Ei	Ei, mutta suunnittelee	En osaa sanoa
Seura julkaisee open access -lehteä/lehtiä				
Seura julkaisee open access -monografioita				
Seura sallii kustantamiensa julkaisujen rinnakkaistalennuksen				
Seura kannustaa tutkimusdatan avoimeen tallentamiseen				
Seuralla on käytössä avoin vertaisarviointi				

Millaisia muita tapoja tai suunnitelmia seuralla on avoimen tieteen edistämiseksi?

Seuran tekemä yhteistyö muiden organisaatioiden kanssa

Pitääkö seura yhteyttä muihin suomalaisiin tieteellisiin seuroihin?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Miten seura toteutti yhteydenpitoa muihin suomalaisiin tieteellisiin seuroihin vuonna 2018? (valitse sopivat)

- Yhteisiä projekteja tai muita aktiviteetteja
- Yhteisiä julkaisuja
- Jäsenetujen jakaminen
- Vapaamuotoista tai epävirallista yhteydenpitoa
- Seura ei pitänyt yhteyttä muihin seuroihin vuonna 2018
- Muu, miten?

Pitääkö seura yhteyttä ulkomaisiin tai kansainvälisiin tieteellisiin seuroihin?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Miten seura toteutti yhteydenpitoa ulkomaisten tai kansainvälisten tieteellisten seurojen kanssa vuonna 2018? (valitse sopivat)

- Seura on kansainvälisen tieteellisen seuran jäsen
- Seura toimii kansainvälisen tieteellisen seuran osastona Suomessa
- Yhteisiä projekteja tai muita aktiviteetteja
- Yhteisiä julkaisuja
- Jäsenetujen jakaminen
- Vapaamuotoista tai epävirallista yhteydenpitoa
- Seura ei pitänyt yhteyttä muihin seuroihin vuonna 2018
- Muulla tavoin, miten?

Tekeekö seura yhteistyötä seuraavien suomalaisten tai ulkomaalaisten organisaatioiden kanssa?

- Peruskoulut
- Toisen asteen oppilaitokset
- Yliopistot ja korkeakoulut
- Tutkimuslaitokset
- Valtionhallinto/ministeriöt
- Kaupalliset yritykset
- Seura ei tee yhteistyötä
- Muu, mikä?

Onko seuran tekemässä yhteistyössä muiden organisaatioiden kanssa tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen viiden vuoden aikana?

- Valitse tästä
- Ei
- Kyllä, yhteistyö on lisääntynyt
- Kyllä, yhteistyö on vähentynyt
- Muu muutos
- En osaa sanoa

Millaisia muita muutoksia yhteistyössä on tapahtunut?

Seuran tulevaisuus

Onko seuralla aikomus käynnistää uusia toimintamuotoja?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Millaisia toimintamuotoja on tarkoitus järjestää?

Millaisena näet tieteellisen seuran roolin ja merkityksen viiden vuoden kuluttua? Mitkä ovat seuran tärkeimmät tehtävät tulevaisuudessa?

Palaute

Olisitko kiinnostuneita osallistumaan mahdolliseen haastatteluun koskien tieteellisten seurojen toimintaa?

- Valitse tästä
- Kyllä
- Ei kiitos

Haluatko antaa vielä palautetta kyselystä?

Arvontaan osallistuminen

Jos haluat osallistua TSV-huppareiden ja kirjapakettien arvontaan, jätä vielä yhteystietosi (nimi ja sähköpostiosoite): (ohje: Yhteystiedot tuhotaan arvonnän jälkeen)

Kiitos vastauksestasi! Ilmoitamme arvonnassa menestyneille henkilökohtaisesti.

LIITE 2: HAASTATELURUNKO

Taustatiedot

1. Seuran nimi
2. Haastateltavan nimi
3. Haastateltavan asema seurassa (esim. puheenjohtaja, toiminnanjohtaja, sihteeri)?
4. Miten pitkään olet ollut mukana seuran toiminnassa? Millaisissa rooleissa olet ollut seurassa aiemmin?

Toiminta

5. Kuvailisitko omin sanoin, millaista toimintaa seuralla oli viime vuoden aikana?
6. Miksi haluatte, että seuralla on juuri tietynlainen toiminta?
7. Onko seuralla kansainvälistä toimintaa? Kertoisitko, millaista se on?
8. Pyrkikö seura lisäämään kansainvälisyyttä? Miksi? Mitä etua siitä voisi olla?
9. Mitkä ovat toiminnan suurimmat haasteet tällä hetkellä?
10. Millaisia kehittämismahdollisuuksia on tällä hetkellä näköpiirissä? Millaisia mahdollisuuksia on jäsenille? Onko uutta toimintaa suunnitteilla? Millaisia positiivisia signaaleja on havaittavissa?

TSV:n jäsenyys

11. Millaisia näkemyksiä tai odotuksia seuralla on TSV:n jäsenyyden suhteen? Entä TSV:n palveluiden?
12. Miten TSV:n toimintaa tulisi kehittää?

Muutokset

13. Millaista toimintaa seuralla on ja millaisia muutoksia seuran toiminnassa on tapahtunut viimeisen viiden vuoden aikana?
 - a. julkaisutoiminta
 - b. seminaari- tai konferenssitoiminta
 - c. tutkimustoiminta
 - d. yhteiskunnallinen vaikuttaminen
 - e. tiedeviestintä
 - f. yhteistyö muiden organisaatioiden kanssa
14. Onko toimintaympäristössä tapahtunut muutoksia, jotka vaikuttavat seuran toimintaan? Millaisia?

Näkemykset seurasta organisaationa

15. Miten luonnehtisit tieteellistä seuraanne? Miksi on tärkeää, että seura on olemassa?
16. Miten seura erottuu muista organisaatioista, kuten yliopistoista, kaupallisista kustantajista tms.?
17. Onko tieteellinen seuraanne muuttunut siitä mitä se oli ennen tai onko se muuttumassa?
18. Keitä seuran jäsenet ovat? Miksi ihmiset haluavat olla jäseniä?

19. Onko jäsenillä toiveita seuran toiminnasta? Keräättekö palautetta jäseniltä?

Tulevaisuus

20. Millaisia suunnitelmia tieteellisillä seuroilla on tulevaisuutta ajatellen?
21. Millainen tieteellinen seuraanne haluaa olla tulevaisuudessa?
22. Näetkö ylipäättään, että tieteellisten seurojen rooli tulee muuttumaan tulevaisuudessa?

Lopuksi

23. Olisiko vielä jotain, mitä en huomannut kysyä, mitä näet oleelliseksi?